

Προβληματισμοί

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

HELLENIC INSTITUTE for STRATEGIC STUDIES

ΤΕΥΧΟΣ 54, ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ-ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2009, ΕΥΡΩ 0,01

Ηρώδους 1 και Πικαστών, 184 55 Αθήνα

Άρθρα

- * Ματιές στο Έπος του '40
- * Ιωάννης Μεταξάς. Υπήρξεν Εθνικός Κυβερνήτης;
- * Διευκολύνει η Νέα Δομή του ΝΑΤΟ την αντιμετώπιση της Τουρκικής προκλητικότητας στο Αιγαίο;
- * Η Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφαλείας (ΚΕΠΠΑ) της Ευρωπαϊκής Ενύσεως. Αδυναμίες-Προοπτικές
- * Οι εκλογές στην Θράκη: Προσπάθεια ενίσχυσης της Τουρκικής παραεξουσίας
- * Έκθεση Προόδου της Επιτροπής της ΕΕ για χώρες των Βαλκανίων
- * Οι ερωτήσεις ενός απορημένου φουκαρά
- * Δίκαιο του Εξωατμοσφαιρικού Διαστήματος
- * Προοπτική ένταξης της Ουκρανίας στο ΝΑΤΟ και την ΕΕ

Επισκοπήσεις

- * Με μια ματιά η Ελλάδα και ο Κόσμος

OXI

Οι Προβληματισμοί του Εκδότη

Η Ελλάδα, μετά από μία απρόσμενη έως επιβληθείσα εξαγγελία και τη σύντομη και μάλλον ηπίας μορφής προεκλογική εκστρατεία, ήχθη στις εθνικές εκλογές της 4ης Οκτωβρίου και ήδη κυβερνάται από ισχυρά πλειοψηφία με ένα σχήμα καλής δομής και οργάνωσης, το οποίο αναμφισβήτητα θα ήμπορούσε να είναι πλέον κάθετο, ευέλικτο και ευκίνητο και χωρίς ακρωτηριασμούς, προκειμένου να φέρει εις πέρας ταχέως και αποτελεσματικώς, τις εξαγγελίες προς ικανοποίηση των προσδοκιών των φιλοδοξούντων πολιτών.

Η δυναμική και η ικανότης θα φανούν λίαν συντόμως στην αντιμετώπιση του βασικού προβλήματος, το οποίο φαινομενικά προκάλεσε τις εκλογές, της βαθείας οικονομικής κρίσης, αλλά κυρίως στην υποστήριξη των εκκρεμούντων εθνικών θεμάτων (Ε/Τ σχέσεις, ευρωπαϊκή πορεία της Τουρκίας, Κυπριακό και Σκοπιανό) τα οποία ομού με την οικονομία εξαναγκαστικά πλέον οδεύουν προς συνεξέταση και διαβούλευση στα ευρωπαϊκά κέντρα κατά τη σύνοδο κορυφής της ΕΕ εντός του μηνός Δεκεμβρίου.

Προς το σκοπό αυτό απαιτείται δυναμική παρουσία, γνώση των θεμάτων, προετοιμασία και δημιουργία θετικού κλίματος, σθεναρή αντιμετώπιση, επιθετική πολιτική προς επίτευξη προκαθορισμένων αντικειμενικών σκοπών, τελικών και ενδιαμέσων με σαφή, προσδιορισμένα, όρια. Κυρίως όμως επιβάλλεται εθνική συνοχή, συναίνεση, ομοθυμία, συμπάραταξη και αποφασιστικότητα έγκαιρης χρήσεως όλων των διαθέσιμων μέσων.

Αναγκαίοι όθεν η έγκαιρη ανασύνθεση και δυναμική παρουσία και της μείζονος αντιπολίτευσης δια την εκτέλεση του θεσμικού της ρόλου, ελέγχου και πρότασης, στη διαμόρφωση της εθνικής πολιτικής, κατά τη συνταγματική επιταγή και τη βούληση των πολιτών, των μοναδικών εχεγγύων της σύγχρονης δημοκρατίας. Η αναγκαστική προσγείωση στην δυσχερή πραγματικότητα είναι επιβεβλημένη.

Η ΕΕ φαίνεται, μετά και την άρση των αρνήσεων των τελευταίων εμποδίων (Ιρλανδίας και Τσεχίας), πως πορεύεται προς "Ηνωμένες Πολιτείες", στην ομοσπονδία λαών, την προσωποποίηση του ευρωπαίου πολίτη με απάρνηση της εθνικής ταυτότητας των απαρτιζόντων αυτή μελών κρατών. Ακολουθούν η επικύρωση της συμφωνίας, η εκλογή προέδρου και των λοιπών οργάνων διακυβερνήσεως και κυρίως η χάραξη κοινής εξωτερικής πολιτικής και ευρωπαϊκής άμυνας με πρόσωπα και βούληση απεξάρτησης από τις εκείθεν του Ατλαντικού πολιτικές ποδηγέτησης. Κυρίως όμως απαιτείται η αποφυγή τάσεων εγκαθίδρυσης μιας σύγχρονης Ρωμαιοκαθολικής Αυτοκρατορίας.

Η ψυχροπολεμική πολιτική της Τουρκίας σε βάρος της Ελλάδος επεξετάθη όπως φαίνεται και στο χώρο των

αγωγών μεταφοράς ενέργειας μετά τις πρόσφατες ρωσοτουρκικές προσεγγίσεις-συμφωνίες. Παραμένουν ωστόσο και τα λοιπά ζητήματα στα αυτά επίπεδα, ήτοι της έντασης των παραβιάσεων και παραβάσεων στο χώρο του Αιγαίου, όπου διεκδικεί πλέον και το ρόλο του θύματος, της τήρησης των υποχρεώσεων της δια την επανεισδοχή των δι' αυτής προωθούμενων στην Ελλάδα λαθρομεταναστών, της αναγνώρισης της ευρωπαϊκής ταυτότητας της Κυπριακής Δημοκρατίας και της απομάκρυνσης εκ του εδάφους της τελευταίας των δυνάμεων κατοχής. Συνεχίζει ούτω με συνέπεια και συνέχεια την εθνική στρατηγική ανεξαρτήτως χροιάς των κυβερνήσεων της, οι οποίες ουδόλως αφίστανται σκοπών, στόχων και μεθόδων της πάλαι ποτέ οθωμανικής αυτοκρατορίας, της οποίας τα όρια ακόμη φαντασιώνεται, διεκδικώντας ρόλους παρουσίας προς Καυκασία, Μέση Ανατολή και την Ευρώπη.

Σήμερα, 26 Οκτωβρίου, η επέτειος της απελευθέρωσης της Μακεδονίας και της Θεσσαλονίκης από τον τουρκικό ζυγό και μεθαύριο η επέτειος του ιστορικού "ΟΧΙ" του 1940 κατά των Ιταλών απροκλήτων εισβολέων. Δύο λαμπρές σελίδες της νεώτερης ιστορίας του Έθνους. Δύο παραδείγματα επιμελούς προετοιμασίας του εθνικού δυναμικού της χώρας από προικισμένους ηγέτες, δύο απaráμιλλοι περίοδοι εθνικής υπερηφάνειας και ανατάσεως του έθνους μετά από τις προηγηθείσες ατυχείς και καταστροφικές εποχές του ατυχούς πολέμου του 1897 και της Μικρασιατικής καταστροφής του 1922. Η πρώτη εδιπλασίασε την Ελλάδα ενώ η δεύτερη της έδωσε κύρος και ρόλο στη σύγχρονη Ευρώπη, ο οποίος αναμφίβολα θα ήτο πλέον ισχυρός στη διεκδίκηση των εθνικών δικαίων εάν δεν αμαυρούτο και αποδυναμούτο από την εμφύλια και ξενοκίνητη καταστροφή του συμμοριτοπολέμου.

Κλείνω, απευθυνόμενος προς όλους τους αποδέκτες των "ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΩΝ" προκειμένου να σας προσκαλέσωμεν να μας τιμήσετε με την παρουσία σας στο 6ο Διεθνές Συνέδριο "ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ 2009", το οποίον θα πραγματοποιηθεί στο Πολεμικό Μουσείο Αθηνών από της πρωίας της 24ης Νοεμβρίου τρέχοντος έτους.

Η συμμετοχή σας μας τιμά και μας δίνει δύναμη δια τη συνέχεια του έργου της ΕΛ.Ε.Σ.ΜΕ.

*Αντιστράτηγος ε.α. Ηλίας Καζούκας
Πρόεδρος ΔΣ/ΕΛ.Ε.Σ.ΜΕ*

(26 Οκτωβρίου 2009)

Τα δημοσιευόμενα άρθρα αποδίδουν τις προσωπικές απόψεις των συγγραφέων των και δεν είναι απαραίτητο να συμφωνούν με τις θέσεις της ΕΛ.Ε.Σ.ΜΕ.

Ιδιοκτήτης: ΕΛ.Ε.Σ.ΜΕ.
Εκδότης-Διευθυντής: Η.Καζούκας
Υπεύθ.Συντάξεως: Στ. Παναγόπουλος
Υπεύθ. Τυπογραφ: Α. Σαραντινός
Συντακτική Ομάδα: Ε.Σκληρός,
Ε.Τέμπο, Π. Λάγγαρης, Σ. Κουρκούμπας
DTP-Καλλιτεχνικά: Κ.Αργυρόπουλος
Εκτύπωση: ΝΕΜΕΣΙΣ Α.Ε.

Η προαιρετική σας συνδρομή προς το περιοδικό μας μέσω του λογαριασμού 142-002101-073469 ALPHA Bank ή μέσω ταχυδρομικής επιταγής, τυγχάνει εκτιμήσεως εκ μέρους της ΕΛ.Ε.Σ.ΜΕ., η οποία και σας θεωρεί παράγοντες βελτιώσεώς του

Δ ι ε υ θ ύ ν σ ε ι ς
Γραφεία: Ηπείρου 1 και Πατησίων
τ.κ. 104 33 Αθήναι
Τηλέφωνο:.....2108211025
Fax:.....2108211056
E-mail:elesme@otenet.gr
Διαδίκτυο:.....www.elesme.gr

ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΟ ΈΠΟΣ ΤΟΥ ΣΑΡΑΝΤΑ

Του Διονυσίου Γ. Μαυρόγιαννη
Καθηγητού Κοινωνιολογίας
Πρ. Πρυτάνεως Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης

Η Ιταλική επίθεση και οι αμυντικές οχυρώσεις στην Πίνδο. Ο ιστορικός ρόλος της VIII Μεραρχίας στον Καλαμά (Διοικητής Υποστράτηγος Χαρ. Κατσιμήτρος και Παναγιώτης Μαυρογιάννης, Διοικητής Πυροβολικού.

**

Το Έπος του Σαράντα έχει σπουδαία σημασία τόσο για την Ελλάδα όσο και για την Ευρώπη και όλες τις δημοκρατικές χώρες του κόσμου. Η απόκρουση της μεγάλης επίθεσης της φασιστικής Ιταλίας συμμάχου της ναζιστικής Γερμανίας και η νικηφόρος προέλαση του ελληνικού στρατού εντός της Αλβανίας, αποτελούν την πρώτη νίκη κατά των Δυνάμεων του Άξονα, ανάμεσα σε όλες τις ευρωπαϊκές χώρες. Από την άλλη πλευρά, η επιτυχής απόκρουση του 1940 όσο και της εαρινής του 1941, μαρτυρούν την υπεροχή της πανελλήνιας συμμετοχής ενόπλων δυνάμεων και λαού, εναντίον της προέλασης της συμμαχίας των ολοκληρωτικών καθεστώτων Ιταλίας και Γερμανίας. Οι ανθρώπινες απώλειες και οι υλικές ζημιές που υπέστη η χώρα μας, αναλογικά με τον τότε πληθυσμό της (7 εκ.) ήταν κατά πολύ υπέρτερες των αντιστοίχων όλων των χωρών που αντιπαρατάχθηκαν στις δυνάμεις του Άξονα.

**

Σχετικά με την Ιταλική επίθεση της 28 Οκτωβρίου 1940, αυτή ήταν το αποτέλεσμα πολυετούς προετοιμασίας, διπλωματικής και στρατιωτικής. Αποτελούσε, για την Ιταλία, συνέχεια και προέκταση της μακράς παράδοσης των Σταυροφοριών και των ποικίλων Ιπποτικών Ταγμάτων τα οποία δρούσαν στην Κύπρο, στα Δωδεκάνησα και στο Αιγαίο έως και την Επανάσταση του 1821. Πολύ περισσότερο όμως, συνδέονται ιδεολογικά, διπλωματικά και έμπρακτα με την κατάληψη από το 1912 των Νησιών των Νοτίων Σποράδων, με την πολιτειακή ένταξή τους στην Ιταλική αυτοκρατορία της Ανατολής από το 1923 και εντεύθεν, οπότε έλαβε χώρα και η κατάληψη της Κέρκυρας. Η συνέχεια δόθηκε από την Ιταλία στην επίθεσή της και ήττα της στην εκστρατεία της κατά της Αιθιοπίας (1935-36) και

της ανέφικτης έτσι προσπάθειας προς τον Ινδικό Ωκεανό.

**

Οι προκλητικές παρενοχλήσεις κατά της χώρας μας, με την τελευταία και ξαφνική υποβρυχιακή καταβύθιση του καταδρομικού "Έλλη" στις 15 Αυγούστου 1940 στην Τήνο, είχαν αρχίσει από ενωρίς τον χρόνο αυτό. Η Ιταλία ισχυρίστηκε ότι "ο τορπιλισμός της "Ελλης" οφειλόταν στο αγγλικό τέχνασμα δια να αναστατωθούν τα Βαλκάνια και να δηλητηριασθούν ακόμη περισσότερον αι σχέσεις Ελλάδος και Ιταλίας". Ο Τσιάνο στο Ημερολόγιο του επιρρίπτει την ευθύνη του τορπιλισμού στον Ιταλό ντε Βέκι, Διοικητή της Δωδεκανήσου, ο Κόμης Γκράτσι, πρέσβης στην Αθήνα, στο βιβλίο του "Αρχή του Τέλους", δηλώνει ότι ο τορπιλισμός της Έλλης έγινε κατόπιν διαταγών από την Ρώμη απ' ευθείας. Ακόμη, ο Γκράτσι αναφέρει ότι στις 13 Αυγ. 1940, ο Μεταξάς κάλεσε στο Υπ. Εξωτερικών τον Πρέσβη της Γερμανίας φον Έρμπαχ να του ζητήσει να παρέμβει στην Ρώμη για να επιδείξει αυτή μετριοπάθεια, δηλώνοντάς του ότι "η Ελλάδα δεν μπορούσε να λάβει θέση εναντίον της Μεγάλης Βρετανίας". Ο Γερμανός Πρέσβης τηλεγράφησε στην Ρώμη το περιεχόμενο των δηλώσεων του Μεταξά, οι οποίες διαβάστηκαν το πρωί της 14 Αυγούστου στο Παλάτσο Βενέτσια. Η οργή του Μουσολίνι εκδηλώθηκε αμέσως με διαταγή στον ντε Βέκι να αποδείξει εμπράκτως στο Μεταξά ποιος είχε την κυριαρχία στην Ανατ. Μεσόγειο"... Από τον Ιούλιο ως τον Σεπτέμβριο του 1940 και στις αρχές Οκτωβρίου 1940, οι αεροπορικές προκλήσεις πολλαπλασιάζονται με πτήσεις της ιταλικής αεροπορίας πάνω από ελληνικά εδάφη (Αίγινα, Ξυλόκαστρο, Φλέβες) και επιθέσεις εναντίον εμπορικών και πολεμικών πλοίων ("Ωρίων" σε ανεφοδιασμό στον κόλπο του Κισσάμου και αντιτορπιλικό "Υδρα", βόμβες εναντίον των αντιτορπιλικών "Βασιλεύς Γεώργιος" και "Βασίλισσα Όλγα" στον κόλπο της Κορίνθου. Τέλος, επίθεση εναντίον δύο υποβρυχίων στον Κόλπο της Ναυπάκτου).

Η τελική απόφαση για άμεση επίθεση κατά της Ελλάδας έλαβε χώρα στο Παλάτιο Βενέτσια όπου συνήλθε το πρωί της 15 Οκτ. 1940 το Ανώτατο Πολεμικό Συμβούλιο υπό την προεδρία του Μουσολίνι, με συμμετοχή των Τσιάνο, Μπαντόλιο, Βισκόντι, Πράσκα κ.ά. Το περιεχόμενο των συζητήσεων και αποφάσεων γνωστοποιήθηκε την επομένη στην Ελληνική Κυβέρνηση από τον Έλληνα Πρέσβη, ενώ δημοσιεύθηκε ολόκληρο σε ιταλική εφημερίδα το 1944. Ο Πράσκα και ο Τσιάνο βεβαίωναν ότι "τα δημόσια έργα στην Αλβανία προχωρούν καλά. Όλοι οι δρόμοι έχουν σχεδιασθεί για να οδηγούν στα ελληνικά σώματα". Στο Συμβούλιο οι συζητήσεις περιστρέφονται γύρω από την προτεραιότητα κατάληψης της βορειοδυτικής Ηπείρου, της κατάληψης του λιμένα της Πρέβεζας, της προέλασης στην Θεσσαλονίκη και στην κατάκτηση της χώρας ως και την Πελοπόννησο. Υπελόγιζαν πολύ στη βοήθεια ατάκτων Αλβανών εντός της Αλβανίας (Αλβανοί απαγορεύθηκε να συμμετάσχουν στην επίθεση στην Ήπειρο), στην οργάνωση από Αλβανούς διαφόρων προκλήσεων κατά των Ελλήνων της Αλβανίας, στην αδιαφορία των Ελλήνων για πόλεμο, στην αποχή της Αγγλίας να στείλει αεροπορική βοήθεια λόγω της προτεραιότητας που έδινε στην περιοχή της Αιγύπτου. Τα πρακτικά του πολεμικού αυτού Συμβουλίου δεν φαίνεται να είναι ευρύτερα γνωστά).

Η Ελλάδα πολύ ενωρίς, στο δεύτερο ήμισυ του '30 με πρωτοβουλία και αποφάσεις του Ι. Μεταξά, είχε συνειδητοποιήσει την ανάγκη αφ' ενός να προβεί σε οχυρωματικά έργα στα βόρεια σύνορα της των 1.500 χιλ. και αφ' ετέρου να προμηθευθεί όπλα και πυρομαχικά από την Γαλλία και την Αγγλία (απεγνωσμένα διαβήματα του Ι. Μεταξά και του Αλ. Παπάγου). Ο Ι. Μεταξάς, έχοντας ζωηρές τις εικόνες των διαχρονικών βλέψεων της Βουλγαρίας για κάθοδο στο Αιγαίο, στη Θράκη και στη Μακεδονία, σχεδίασε και ολοκλήρωσε τα οχυρά σ' αυτές τις περιοχές, τα οποία άντεξαν στις λυσσώδεις επιθέσεις των Γερμανών οι οποίοι τα αξιολόγησαν ως ανώτερα, από τεχνική άποψη, και της γαλλικής γραμμής Μαζινό. Εκ παραλλήλου, η Κυβέρνηση ενδιαφέρθηκε για τις οχυρώσεις της Ηπείρου. Η κρατούσα αλλά μη ορθή άποψη, κατά την γνώμη μου, είναι ότι ο Ι. Μεταξάς απεφάσισε να οχυρώσει

η χώρα μας την Ήπειρο μετά την απόβαση ιταλικών στρατευμάτων στην Αλβανία το 1939. Όπως αποδεικνύεται όμως από σειρά ανεκδότων εγγράφων του Γ.Ε.Σ. (26 Μαΐου 1939, 19,20 Σεπτεμβρίου και Μαΐου 1940), εδόθησαν εντολές "δια την επί του εδάφους μελέτην των υποεπιτροπών της οχυρώσεως της προς την Αλβανίαν συνόρων, βάσει της (ήδη) υπάρχουσας μελέτης της Κεντρικής Επιτροπής... εν περιπτώσει συγχρόνου αντιμετώπισεως της Βουλγαρίας και της Αλβανίας, της τελευταίας ταύτης υποβοηθουμένης υπό εξωβαλκανικής δυνάμεως". Ο Υφυπουργός Στρατιωτικού Ν. Παπαδάκης στην επείγουσα και απόρρητη οδηγία του προς την VIII Μεραρχία της Ηπείρου ζήτησε να επιταχυνθεί "η οργάνωσις της τοποθεσίας ΕΛΑΙΑ (έργα πρώτης γραμμής επείγοντος) και να περατωθεί εντός μηνός"! Ο αυτός Υφυπουργός επανέρχεται με μακροσκελές απόρρητο έγγραφο (7 σελίδες) σε λεπτομερή απαρίθμηση των έργων, των περιοχών, του προσωπικού, κ.ά. Διατάσσει δε την αρμόδια και υπεύθυνη VIII Μεραρχία αφ' ενός να φροντίσει για την εξασφάλιση εργατών και την συντήρησή τους και αφ' ετέρου να υποβάλει στο Υπουργείο αναφορές για την πρόοδο των διαδοχικών εργασιών, την απαιτούμενη δαπάνη για κάθε τοποθεσία καθώς "και για τα έργα υποχωρητικού ελέγχου και τέλος τον πιθανολογούμενο χρόνο αποπεράτωσης των έργων".

Η VIII Μεραρχία ανέθεσε την κατασκευή των οχυρωματικών έργων στον Διοικητή του Μεραρχιακού Πυροβολικού Παναγιώτη Μαυρογιάννη, ο οποίος κατήλθε στην Αθήνα για να λάβει λεπτομερέστερες οδηγίες και για να εξασφαλίσει αναγκαία κονδύλια. Όπως προκύπτει από τις επιτόπιες ενέργειές του στην Ήπειρο, ως Πρόεδρος της Επιτροπής Οχυρώσεων, συνάντησε τεράστιες δυσχέρειες για την χρηματοδότηση των εργασιών. Για τον λόγο αυτό και κατέφευγε στα χωριά της περιοχής, ζητούσε από τον παπά και τον Πρόεδρο της Κοινότητας να χτυπήσουν την καμπάνα και να συγκεντρωθούν οι χωρικοί για να τους εξηγήσει την σημασία των οχυρώσεων και την ανάγκη να προσέλθουν και να συντρέξουν το έργο (λεπτομέρειες των πρωτοβουλιών του αυτών περιγράφονται από τον Άγγελο Τερζάκη στο γνωστό έργο του "Ελληνική Εποποιΐα 1940-1941".

Υπενθυμίζουμε ότι ο Συνταγματάρχης Μαυρογιάννης Β. Παναγιώτης γεννήθηκε στο Κιάτο Κορινθίας το 1894 και απεβίωσε το 1952.

Ήταν Σκηνίτης - Σαρακατσάνος και προερχόταν από την Ήπειρο. Οι πρόγονοί του, σύμφωνα με προφορικές παραδόσεις και έγγραφα κατήλθαν στη Β. Πελοπόννησο στο τέλος του 17ου αι. - αρχές του 18ου, μετά την νίκη των Ενετών επί της Τουρκίας και την ερήμωση των περιοχών της. Απόφοιτος Γυμνασίου με ειδίκευση στην τοπογραφία, κατατάχθηκε ως εθελοντής στο στρατό και το 1914 έγινε ανθυπολοχαγός. Συμμετείχε στους Βαλκανικούς Πολέμους, στον Α' και Β' Παγκόσμιο και συμμετείχε στη Μικρασιατική Εκστρατεία ως αρχηγός Πυροβολικού. Είχε εκδιωχθεί από το στράτευμα (1923-1927) λόγω συμμετοχής του στο "Κίνημα του 1922". Είχε σχέσεις με τα ανταρτικά σώματα του Ναπ. Ζέρβα και τιμήθηκε με επαίνους επ' ανδραγαθεία στο Β. Π. Πόλεμο. Προτάθηκε και έγινε υποστράτηγος. Ο Δήμος Ιωαννίνων τον ανεκήρυξε επίτιμο δημότη και έδωσε το όνομά του σε κεντρική οδό που οδηγεί στη βόρεια έξοδο από την πόλη. τέλος, ήταν ο κύριος συνεργάτης της Αγγ. Χατζημιχάλη, της "Μάνας των Σαρακατσάνων", η οποία αναφέρει ότι τους Πίνακες των Τσελιγκάτων και των Σαρακατσάνων της Ελλάδος, τους έκανε με την βοήθεια και τον έλεγχο του Στρατηγού Π.Μ. (Οι Σαρακατσάνοι, Α' Μέρος, σελ. να').

**

Στη πολυσέλιδη δακτυλογραφημένη Έκθεσή του για τις Οχυρώσεις της Ηπείρου, ο Συντ/ρχης Παν. Μαυρογιάννης καταθέτει λεπτομερώς τα εκτελεσθέντα έργα κατά την περίοδο 1939-40, κατά περιοχή, είδος εργασιών, κόστος, κ.ά. Την Έκθεση αυτή την προσυπογράφει ο Υποστράτηγος Χαρ. Κατσιμήτρος. Διοικητής της VIII Μεραρχίας, εξαίροντας το έργο του Π.Μ., το οποίο "έσωσε την κατάσταση".

Κατ' αρχάς ο Π.Μ. αναφέρει ποιες ήσαν οι λιγοστές οχυρώσεις που έχουν γίνει πριν το 1939. Εν συνεχεία υπενθυμίζει ότι η Μεραρχία μετεκάλεσε από την Θεσσαλονίκη και συμβουλευθηκε το Συν/ρχη Γ. Σαλβάνο, και κατάρτισε την Επιτροπή Οχυρώσεως από τους Π. Μαυρογιάννη, Πρόεδρο, και με μέλη του Επιτελάρχη της Μεραρχίας Αντ/ρχην Χαρ. Δρίβαν, τον Ταγ/ρχην Πετρουτσόπουλον και τον Λοχαγόν Μιχ. Σάλην. Παραθέτουμε πολύ περιληπτικά το είδος και την έκταση των έργων.

α) Καρροποιήτοι οδοί νεωστί ανοιγείσαι περιοχών Καλπακίου - Ζίτσας, Ιωαννίνων, Κανίτας: 62,1/2 χιλ.

β) Κατασκευασθείσαι ημιονικοί οδοί Καλπακίου, Ζίτσας, Σουκουλίου και Ζεφυρίου, 186 χιλ.

γ) Επισκευαί οδών - σκυρομάτων και νέας επιστρώσεως, 84 χιλ.

δ) Κατασκευασθέντα τεχνικά έργα:

1) Ξύλινες γέφυρες επί κτιστών βάθρων στον ποταμό Καλαμάς: 6, 6, 30, 5 και 12 μέτρων.

2) Επί του ποταμού Γόρμου, 16 και 6 μέτρων.

3) Επί παραποτάμων Καλαμά, 6, 6, 8, 4 και 16 μ.

Σύνολο γεφυρών 11

ε) Άλλα τεχνικά έργα: Χαρακώματα, πολυβολεία, θέσεις πυροβολικού, (16), με υπόγεια καταφύγια 10-16 μ. και υπόγεια καταφύγια πεζικού.

στ) Μακρύς κατάλογος αντιαρματικών έργων:

1) μήκος αντιαρματικών τάφρων, 4.800 μ.

2) αντιαρματικά φράγματα, 26

3) υπόνομοι, 20

4) παγίδες - βλήματα, 2.500 τεμ.

5) κέντρα διαβίσεως 5.

Κόστος των έργων: 1.670.000

Όπως είναι γνωστό και αποδεκτό, οι οχυρώσεις της περιοχής του Καλαμά αλλά και της Ηπείρου, αφ' ενός συνέβαλαν αποφασιστικά στην ανάσχεση της Ιταλικής επίθεσης της 28 Οκτωβρίου και των επομένων ημερών και αφ' ετέρου απετέλεσαν ορμητήριο της νικηφόρας αντεπίθεσης του Νοεμβρίου 1940.

**

Σχετικά με την έναρξη των εχθροπραξιών στις 28 Οκτωβρίου, θεωρούμε ότι είναι απαραίτητο να προβούμε σε μία σύντομη αναδρομή σε πρόσωπα, τοποθεσίες και χαρακτηριστικά γεγονότα των πρώτων ημερών.

Το βράδυ της 27 Οκτ. ο Χαρ. Κατσιμήτρος επικοινωνήσε με τον Αντ/ρχην Αθ. Κορόζη, στο Γ.Ε.Σ., ότι πίστευε ότι οι Ιταλοί θα έκαναν επίθεση "κατά την διάρκεια της νύχτας της 27 ή το πρωί της 28 Οκτ. Διαβεβαίωσε δε το Γ.Ε.Σ. και τον Αρχηγόν του (Αλ. Παπάγο) ότι η Μεραρχία θα έκανε το καθήκον της, συγχρόνως δε, εξέδωσε επείγουσες διαταγές προς τα τμήματα προκάλυψης και την απόκρουση πιθανότατης ιταλικής επίθεσης. Η επικοινωνία του Χαρ. Κατσιμήτρου με το Γ.Ε.Σ. είχε στηριχθεί στην προφορική έκθεση που είχε κάνει λίγο ενωρίτερα στον Μέγαρχο και στους

Ο Υποστράτηγος Χαρ. Κατσιμήτρος με τον επιτελάρχη Αντισυνταγματάρχη Δρίβα Χ. και τον Διοικητή Πυροβολικού Συνταγματάρχη Μαυρογιάννη Π.

Στρατηγού Βισκόντι Πράσκα και του Υποστρατήγου Χαρ. Κατσιμήτρου, στα οχυρωματικά έργα της Ηπείρου το 1939-1940.

Β. Πράσκα: "Καθ' όλην την ημέραν της 39ης Οκτωβρίου, αι φάλαγγες προήλυνον σταθερώς υπό το πυρ μιας παρατάξεως πυροβολικού, το οποίον, όχι πολύ πυκνόν άλλ'

κύριους συνεργάτες του, ο Συντ/ρχης Παν. Μαυρογιάννης, επιστρέφοντας από προσωπική επιτόπια επιθεώρηση που είχε κάνει σε τμήματα προφυλακών και σε μηνύματα που είχε λάβει για την διάταξη των Ιταλικών μονάδων και του Ιταλικού πυροβολικού, ορειβατικού και βαρέος. Λεπτομερείς πληροφορίες δημοσιεύονται στο ογκώδες έργο του Αλεξ. Εδιπίδου, Αντιστρατήγου "Ιστορία του Ελληνοϊταλικού και Ελληνογερμανικού Πολέμου 1940-1941, Αθήνα, χ.χ."

Όπως είναι γνωστό, η αμυντική γραμμή της Ελλάδας στην Ήπειρο εκτεινόταν από το Ιόνιο ως τον Γράμμο. Ειδικότερα στην VIII Μεραρχία είχε ανατεθεί η ανάσχεση της Ιταλικής επίθεσης στον τομέα Ελαία - Καλπάκι - Καλαμάς, όπου είχαν γίνει οι οχυρώσεις του 1939-40. Η στρατηγική των συγκρούσεων προέβλεπε και τον "υποχωρητικό" χαρακτήρα της ελληνικής άμυνας που επιβαλλόταν για την απρόσκοπτη επιστράτευση και την "Στρατηγική Συγκέντρωση της Ελληνικής Στρατιάς". Τελευταία αμυντική γραμμή, όφειλε να είναι ο ποταμός Καλαμάς. Σ' αυτή την περιοχή καθηλώθηκαν, πραγματικά, τα ιταλικά άρματα μάχης και οι επιθέσεις του στρατού, που άρχισαν στις 05.30' της 28 Οκτωβρίου και εξακολούθησαν ως τις 13-14 Νοεμβρίου, οπότε άρχισε η νικηφόρος αντεπίθεση του ελληνικού στρατού. Περαιτώνοντας, ανακαλούμε στη μνήμη όλων μας τη σημασία της αποτελεσματικής μάχης του Καλαμά, η οποία οφείλεται σύμφωνα με τα Απομνημονεύματα του

επαρκώς εύστοχον, απεδείχθη εξαιρετικών αποτελεσματικών. Πυροβολαρχία εντός σπηλαίων, τας οποίας δεν κατόρθωσε ν' ανακαλύψει ούτε η επίγειος ούτε η εναέριος παρατήρησις, έπληττον τα τμήματα εις τα σημεία της αναγκαστικής διαβάσεως των ή επί των ακαλύπτων σημείων, τα οποία ήσαν υποχρεωμένα να διασχίσουν και προεκάλουν πολλά θύματα, βάλλουσαι προς όλας τας κατευθύνσεις και κατά του πλευρού των στρατευμάτων μας."

Χαρ. Κατσιμήτρος: Απόσπασμα της Ημερησίας Διάταξης της 19 Νοεμβρίου 1940: "...Η τοποθεσία αυτή εξ' ης τόσον ερρωμένως αντέστη η Μεραρχία και εξεπλήρωσεν αρτίως τον προορισμόν της, οργανώθη κατά το μάλλον και ήττον ισχυρώς... εντός έτους, μερίμνη και επιμελεία του Διοικητού Πυροβολικού της Μεραρχίας Συντ/ρχου Πυρ/λκού κ. ΜΑΥΡΟΓΙΑΝΝΗ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ, όστις δια της ακαταβλήτου δραστηριότητος, της ακαμάτου φιλεργίας και ακαταπονήτου εργατικότητός του, ήτις τον διακρίνει, έφερεν εις αίσιον πέρας την ανατεθείσαν αυτώ εντολήν κατά τρόπον αποτελούντα λαμπρόν παράδειγμα Αξιωματικού ισταμένου εις το ύψος του από πάσης απόψεως. Δια ταύτα, εκφράζω την πλήρη ευαρέσκειάν μου εις αυτόν και τα θερμά συγχαρητήρια δια την λαμπράν ταύτην δράσιν του, ως και την ευγνωμοσύνην της Πατρίδος δια την μεγάλην αυτήν υπηρεσίαν ην προσέφερεν και ήτις πανθομολογουμένως έσωσε την κατάστασιν".

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΕΤΑΞΑΣ ΥΠΗΡΞΕΝ ΕΘΝΙΚΟΣ ΚΥΒΕΡΝΗΤΗΣ ;

Του Αντιναυάρχου ε.α. Ι. Ιωάννου Π.Ν.

Ο Ιωάννης Μεταξάς εγεννήθη στην Ιθάκη το 1871 όπου ο πατέρας του Παναγής Μεταξάς ήταν έπαρχος. Η καταγωγή του Μεταξά ήλκε από Κεφαλληνιακό κλάδο των Αντζουλακάτων της Βυζαντινής οικογένειας των Μεταξάδων. Σημειώνεται ότι στις 10 Φεβρουαρίου 1841 η Ενετική Γερουσία αποφάσισε όπως οι απόγονοι της οικογενείας Μεταξά είχαν το δικαίωμα να απολαμβάνουν τον τίτλο του Κόμητος, τον οποίον διατηρούσαν από το 1691. Η μητέρα του ήταν η Ελένη Τριγώνη από το Αγρίνιο και απέκτησε, πλην του Ιωάννου Μεταξά, έναν, επίσης, υιόν τον Κωνσταντίνο και μία θυγατέρα, την Μαριάνθη.

Σε ηλικία μόλις 14 ετών ο Ιωάννης Μεταξάς εισήλθε, το 1885, στη Στρατιωτική Σχολή Ευελπίδων και το 1892 φοίτησε στη Σχολή Μηχανικών Στρατού και στη συνέχεια, μετά δύο χρόνια, υπηρέτησε στην Φρουρά του Ναυπλίου, ενώ το 1897 μετατέθηκε στο Υπουργείο Στρατιωτικών κοντά στον Υπουργό, θείο του, Νικόλαο Μεταξά και ακολούθως τοποθετήθηκε στο επιτελείο του Αρχιστρατήγου, όπου είχε την ευκαιρία να γνωρισθεί με τον Διάδοχο του Θρόνου, τον μετέπειτα Βασιλέα Κωνσταντίνο, από τον οποίο "κέρδισε" το 1899 μια υποτροφία για την Πολεμική Ακαδημία του Βερολίνου και απεφοίτησε από αυτή το 1902 με ιδιαίτερες διακρίσεις. Ας σημειωθεί ότι οι συμμαθητές του τον αποκαλούσαν "Μικρό Μόλτκε" ενώ υπάρχει η φήμη ότι οι συμμαθητές του είχαν αναρτήσει πανώ το οποίο έγραφε "ουδέν πρόβλημα άλυτον δια τον Ιωάννην Μεταξά".

Με την επιστροφή του από την Γερμανία, το 1903, τοποθετήθηκε στο νεοσύστατο Γενικό Επιτελείο Στρατού. Στην εν λόγω θέση συνέταξε με τον Βίκτωρα Δούσμανη νέους κανονισμούς, οι οποίοι ψηφίστηκαν στη Βουλή το 1904. Την περίοδο αυτή συνεδέθη φιλικώς με τον Πρίγκιπα Ανδρέα ενώ το 1907 ανέλαβε την στρατιωτική εκπαίδευση του μετέπειτα Βασιλέως Γεωργίου του Β'. Το 1909 συνεζεύχθη την Λέλα Χατζηϊωάννου με την οποία απέκτησε δύο θυγατέρες.

Μετά την έκρηξη του κινήματος του Στρατιωτικού Συνδέσμου, το 1909, μετετέθη στην Λάρισα, και κατόπιν της αναλήψεως της Πρωθυπουργίας από τον Ελευθέριο Βενιζέλο, το 1910, αυτός του προσέφερε την θέση του Υπασπιστού του.

Οι δραστηριότητες του Ιωάννη Μεταξά πριν και κατά τον Α' Βαλκανικό Πόλεμο ήταν η διαπραγμάτευση στρατιωτικής συνθήκης Ελλάδος-Βουλγαρίας, η παράδοση της Θεσσαλονίκης από τον Ταξίν Χασάν Πασά και, η διαπραγμάτευση όρων συνάψεως ειρήνης με την Τουρκία στη διάσκεψη του Λονδίνου ως στρατιωτικός σύμβουλος του Ελευθερίου Βενιζέλου.

Στις 16 Ιανουαρίου 1913 απεστάλη στην Ήπειρο και θεωρείται ο εμπνευστής και δημιουργός της καταλήψεως του Μπιζανίου ενώ παράλληλα υπήρξε και αντιπρόσωπος της Ελλάδος στην παράδοση των Ιωαννίνων. Το ίδιο έτος προήχθη σε Ταγματάρχη και με το πέρας του Β' Βαλκανικού Πολέμου προήχθη σε Αντισυνταγματάρχη και τοποθετήθηκε Διευθυντής Επιχειρήσεων του Γενικού Επιτελείου Στρατού, καθώς και Διευθυντής της Ανωτέρας Στρατιωτικής Ακαδημίας, ενώ τον Οκτώβριο του 1913 παρασημοφορήθηκε από τον Βασιλέα Κωνσταντίνο με τον Χρυσό Σταυρό του Σωτήρος. Το 1914, κατά τη διάρκεια της κρίσης με την Τουρκία συνέταξε σχέδια αιφνίδιας αποβάσεως και καταλήψεως των Στενών των Δαρδανελίων σε περίπτωση πολέμου. Επίσης το αυτό έτος ο Ιωάννης Μεταξάς κατέθεσε στο Γενικό Επιτελείο υπόμνημα το οποίο προεξοφλούσε την ήττα του Ελληνικού Στρατού σε περίπτωση επεμβάσεως στην Μικρά Ασία.

Τον Φεβρουάριο του 1915 ο Ιωάννης Μεταξάς ήλθε σε σύγκρουση με τον Ελευθέριο Βενιζέλο καθόσον υποστήριζε την άποψη του Βασιλέως Κωνσταντίνου περί ουδετερότητας της Ελλάδος. Με την απομάκρυνση του Αρχηγού του Επιτελείου Βίκτωρα Δούσμανη παρέλαβε καθήκοντα Αρχηγού αλλά μετ' ολίγον παρητήθη εξοργισθείς με την απόφαση του Ελευθερίου Βενιζέλου όπως η Ελλάς εξέλθι στον πόλεμο στο πλευρά της ANΤΑΝΤ. Ο Βενιζέλος κατόπιν της διαμορφωθείσης καταστάσεως ανέκάλεσε στην ενέργεια τον Βίκτωρα Δούσμανη τον οποίον προ ολίγον είχε κακώς αποπέμψει. Ακολούθησε Συμβούλιο του Στέμματος προκειμένου να αποφασισθεί ή συμμετοχή ή όχι της Ελλάδος στην εκστρατεία της Καλλιπόλεως. Ο Κωνσταντίνος συναινούντος του Δούσμανη, απέρριψε την πρόταση του Βενιζέλου ο οποίος του υπέβαλε την παραίτησή του.

Τα αποτελέσματα της υπόψιν εκστρατείας είναι γνωστά. Η εν λόγω επιχείρηση υπήρξε μια από τις πλέον οικτρές αποτυχίες των Συμμάχων και στοίχισε ανυπολόγιστα σε ανθρώπινες ζωές και υλικό. Εδώ υπάρχει μια χειροπιαστή απόδειξη της στρατιωτικής μεγαλοφυΐας του Ιωάννη Μεταξά ο οποίος πρώτος είχε αναπτύξει το ασύμφορο της εμπλοκής της Ελλάδος σε μια καταδικασμένη εκ των προτέρων επιχείρηση. Με αυτή την ενέργεια ο Κωνσταντίνος, ο οποίος είχε κερδίσει την αγάπη του λαού ως Στρατηλάτης, είχε την ευκαιρία τώρα να την ανανεώσει με την πολιτική του φρόνηση για την οποία βέβαια, στην προκειμένη περίπτωση, την μερίδα του λέοντος ελάμβανε η στρατηγική σκέψη του Ιωάννου Μεταξά. Στο σύγγραμμα του Γάλλου Ιστορικού Εδουάρδου Ντριώ που αναφέρεται στην εκστρατεία των Δαρδανελίων, αναφέρεται επί λέξει: "...Οι Έλληνες υμνούν τον Κωνσταντίνον διότι έσωσε την πατρίδα τους από βεβαία καταστροφή, δια τούτο και αφοσιώθηκαν περισσότερο εις αυτόν, εγνώριζον ότι δεν ηθέλησε να σπαταλήσει ελαφρά τη καρδιά το αίμα των παιδιών τους και δι' αυτό του διετήρησαν ευλαβή ευγνωμοσύνη.....".

Του Βενιζέλου παραιτηθέντος ο Μεταξάς ανακλήθηκε ως Υπαρχηγός του Επιτελείου μέχρι την 27 Ιουνίου 1916, ημερομηνία κατά την οποία κατόπιν τελεσιγράφου των Δυνάμεων της ANTANT εδημοσιεύθη διάταγμα γενικής αποστρατεύσεως. Με την αποστράτευση ο Ιωάννης Μεταξάς προήχθη σε Συνταγματάρχη.

Με την παραίτηση του Βασιλέως Κωνσταντίνου, την 30 Μαΐου του 1917, ο ύπατος αρμοστής της ANTANT απέστειλε στον πρωθυπουργό Αλέξανδρο Ζαΐμη κατάλογο ανεπιθύμητων προσώπων εντός των οποίων συμπεριλαμβάνετο και ο Ιωάννης Μεταξάς. Αποτέλεσμα αυτού ήτο ο Ιωάννης Μεταξάς να αναγκασθεί εις εξορίαν επιβιβασθείς την 20 Ιουλίου 1917 του ατμοπλοίου "Βασιλεύς Κωνσταντίνος" με προορισμό την Κορσική. Κατά την περίοδο της εξορίας του είχε αιτηθεί η παράδοσή του από τις Ιταλικές αρχές, προκειμένου να δικασθεί στην Ελλάδα, πράγμα το οποίο δεν εγένετο, δεκτό από τον Ιταλό πρωθυπουργό. Κατόπιν τούτου και ενώ ο Μεταξάς είχε επιτύχει να εγκατασταθεί στην ιταλική πόλη Σιένα, συνεστήθη ειδικό στρατοδικείο το οποίο, την 14 Φεβρουαρίου 1920, τον κατεδίκασε εις θάνατον με την κατηγορία της εσχάτης προδοσίας. Τον Σεπτέμβριο του ιδίου έτους ο Ιωάννης Μεταξάς μετακόμισε με την οικογένειά του και εγκατεστάθησαν στην Φλωρεντία.

Μετά το ευνοϊκό εκλογικό αποτέλεσμα για την επάνοδο του Βασιλέως Κωνσταντίνου στην Ελλάδα, την 1 Νοεμβρίου 1920, ο Ιωάννης Μεταξάς

και η οικογένειά του επιστρέφουν στην Ελλάδα.

Την 25 Μαρτίου 1921, στην οικία του Υπουργού Οικονομικών Πρωτοπαπαδάκη, στην οποία ήσαν επίσης παρόντες ο Πρωθυπουργός Γούναρης και Υπουργός Στρατιωτικών Θεοτόκης, είχε προσκληθεί και ο Μεταξάς, του προτάθηκε η Αρχιστρατηγία του Μετώπου, πράγμα που απέρριψε ο Μεταξάς λόγω των θέσεων που διετήρη περί ήττας του Ελληνικού Στρατού στο Μικρασιατικό Μέτωπο σύμφωνα με το υπόμνημα που είχε καταθέσει ήδη από το 1914. Οι συστάσεις του Ιωάννου Μεταξά επί του θέματος ήταν η απ'ευθείας συνθηκολόγηση μετά του Κεμάλ πράγμα το οποίο δυστυχώς δεν εισακούσθη και απεφασίσθη η συνέχιση της εκστρατείας με τα γνωστά σε όλους τραγικά αποτελέσματα, με επακόλουθο την επανάσταση Πλαστήρα-Γονατά την 11 Σεπτεμβρίου 1922 και την 14 Σεπτεμβρίου 1922 ο Μεταξάς εκλήθη εις τα Ανάκτορα του Τατοίου και συνέταξε κατά προτροπήν του Βασιλέως, διάγγελμα προς τον ελληνικόν λαόν με την εκ του θρόνου παραιτήσή του υπέρ του Διαδόχου Γεωργίου του Β'.

Την 12 Οκτωβρίου 1922 αρχίζει η επίσημη ενασχόληση του Ιωάννου Μεταξά με τα δρώμενα της πολιτικής ζωής με την ίδρυση του Κόμματος των "Ελευθεροφρόνων". Την 21 Οκτωβρίου 1923 εξέσπασε το κίνημα των Στρατηγών Γεωργίου Λεονορδοπούλου και Παναγιώτου Γαργαλίδη. Ο Ιωάννης Μεταξάς εκατηγορήθη υπό των πολιτικών του αντιπάλων ότι υπεκρύπτετο όπισθεν του κινήματος, πράγμα μη αληθές καθόσον ο Μεταξάς πληροφόρηθη περί τούτου μόλις την προτεραιάν της εκρήξεώς του από τον Ταγματάρχη Θεόδωρο Σκυλακάκη, ο οποίος τον πληροφόρησε εν αγνοία των αρχηγών του κινήματος, προκειμένου να αποφύγει πιθανή σύλληψη και κακοποίηση εκ μέρους των πολιτικών του αντιπάλων που είχαν την εξουσία. Ο Μεταξάς κατόπιν σκέψεως απεφάσισε ότι έπρεπε να εγκαταλείψει την Αθήνα πράγμα το οποίο έπραξε. Στον Ισθμό της Κορίνθου όμως απειλήθη υπό των κινηματιών να μην του επιτραπεί η διέλευσις. Τελικώς μετά παρέμβασιν ορισμένων φίλων του αξιωματικών του επετράπη η διέλευσις και μετέβη εις Τρίπολιν και εκείθεν μέσω Πατρών εφυγαδεύθη με νορβηγικό πλοίο για την Ιταλία την 28 Οκτωβρίου. Την 19 Δεκεμβρίου 1923 ο Βασιλεύς Γεώργιος Β' ανεχώρησε εξ Ελλάδος κατηγορηθείς ότι ήτο αναμειγμένος στο κίνημα Λεοναρδοπούλου-Γαργαλίδη ορίσας ως προσωρινόν Αντιβασιλέα τον Ναύαρχον Παύλον Κουντουριώτη. Την 11 Ιανουαρίου 1924 ο Ελευθέριος Βενιζέλος επιστρέφει στην πολιτική σκηνή μετά την αναχώρησή του εξ Ελλάδος κατόπιν της αποτυχίας του στις εκλογές της 1 Νοεμβρίου 1920 και αναλαμβάνει τον σχηματισμό

κυβερνήσεως διαλυθείσης της επαναστατικής κυβερνήσεως Γονατά. Την 6 Φεβρουαρίου 1924 ο Ελευθέριος Βενιζέλος παραιτείται και αναχωρεί εκ νέου στο εξωτερικό ενώ την κυβέρνηση αναλαμβάνει ο Γεώργιος Καφαντάρης. Η κυβέρνηση Καφαντάρη ανετράπη την 12 Μαρτίου 1924, καθόσον ετέθη θέμα του κατά πόσον ο Βασιλικός Θεσμός έπρεπε να κηρυχθεί έκπτωτος μέσω δημοψηφίσματος, όπως υπεστήριζε ο Καφαντάρης, ή μέσω ψηφίσματος της Εθνοσυνελεύσεως. Οι Βενιζελικοί αξιωματικοί εγνωστοποίησαν στον Καφαντάρη την αξίωση να παραιτηθεί. Τούτου παραιτηθέντος ανέλαβε την διακυβέρνηση ο Αλέκος Παπαναστασίου ο οποίος προκάλεσε ψήφισμα εκπτώσεως της Δυναστείας.

Μετά την ούτω διαμορφωθείσα κατάσταση ο Ιωάννης Μεταξάς edήλωσε ότι θα συνεχίσει τον πολιτικόν του αγώνα εντός των πλαισίων του νέου πολιτεύματος.

Η κυβέρνηση Παπαναστασίου παρητήθη την 25 Ιουλίου 1924 και την διεδέχθη κυβέρνηση υπό τον Θεμιστοκλή Σοφούλη. Η κυβέρνηση Σοφούλη παρητήθη και εσχηματίσθη κυβέρνηση υπό τον Ανδρέα Μιχαλόπουλο, την 7 Οκτωβρίου 1924, η κυβέρνηση του οποίου κατελύθη δια στρατιωτικού πραξικοπήματος υπό του Υποστρατήγου Θεοδώρου Παγκάλου την 26 Ιουνίου 1925. Την 30 Σεπτεμβρίου 1926 ο Πάγκαλος διέλυσε την Εθνοσυνέλευση, ανεκήρυξε, την 4 Ιανουαρίου 1926, εαυτόν δικτάτορα και εξηνάγκασε τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας Παύλο Κουντουριώτη εις παραίτησιν, την 18 Μαρτίου 1926, και αυτός εξελέγη Πρόεδρος της Παγκαλικής "Δημοκρατίας", παραιτούμενος του αξιώματός του Πρωθυπουργού και την 19 Ιουλίου 1926, εκχώρησε το αξίωμα αυτό στον Αθανάσιον Ευταξία. Την 22 Ιουλίου 1926 εξερράγη κίνημα υπό τον Υποστράτηγον Γεώργιον Κονδύλη το οποίο ανέτρεψε τον Πάγκαλο. Με την ανάληψη της Πρωθυπουργίας υπό του Κονδύλη, αυτός εκάλεσε τον Παύλο Κουντουριώτη όπως αναλάβει εκ νέου καθήκοντα Προέδρου Δημοκρατίας την 10 Σεπτεμβρίου 1926. Οι Ναπολέον Ζέρβας και Βασίλειος Ντερτιλής αρνήθηκαν αφοπλισμό των "δημοκρατικών" ταγμάτων πλην όμως μετά από σχετική αναταραχή, αναρχία, πανικό και θύματα συνελήφθησαν και κατεδικάσθησαν εις ισόβια δεσμά για να αμνηστευθούν μετ'ολίγον.

Μετά τη διάλυση των "δημοκρατικών" ταγμάτων ο Κονδύλης προκήρυξε εκλογές, την 11 Νοεμβρίου 1926, όπου οι "Ελευθερόφρονες" απέκτησαν δύναμη 54 βουλευτών. Επειδή τα αποτελέσματα των εκλογών δεν επέτρεπαν σχηματισμό Κυβερνήσεως ερρίφθη η ιδέα σχηματισμού Οι -

κουμενικής Κυβερνήσεως υπό τον Αλέξανδρον Ζαΐμη την 4 Δεκεμβρίου 1926. Από την εν λόγω Οικουμενική Κυβέρνηση απεχώρησε το Λαϊκό Κόμμα υπό τον Παναγή Τσαλδάρη, λόγω διαφωνίας, και την 3 Ιουνίου 1927 ανέλαβε κυβέρνηση "εury" συνασπισμού υπό τον Αλέξανδρο Ζαΐμη στην οποίαν συμμετέσχον άπαντα τα κόμματα, πλην του Λαϊκού, αλλά και η εν λόγω κυβέρνηση παρητήθη και την 3 Φεβρουαρίου 1928 εσχηματίσθη νέα κυβέρνηση "μερικού" συνασπισμού με τρία κόμματα ήτοι : Φιλελεύθεροι, Αγροτικοί και Ελευθερόφρονες υπό τον Αλέξανδρο Ζαΐμη. Η εν λόγω Κυβέρνηση παρητήθη και ως εκ τούτου ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας εκάλεσε, την 4 Ιουλίου 1928, τον Ελευθέριο Βενιζέλο ο οποίος εξήτησε παρ'αυτού τη διάλυση της Βουλής και ούτω προκηρύχθησαν εκλογές για την 19 Αυγούστου 1928 όπου συγκέντρωσε 182, επί 250, βουλευτές. Ο Ιωάννης Μεταξάς στις εν λόγω εκλογές απέτυχε προσωπικώς εις την ιδιάντην του πατρίδα και edήλωσε ότι αποσύρεται της πολιτικής. . Στις εκλογές της 25 Σεπτεμβρίου πάλι το κόμμα του λαμβάνει μικρό αριθμό ψήφων και καταλαμβάνει τρεις έδρες πλην όμως ο Μεταξάς καταφέρει στην Κυβέρνηση Τσαλδάρη να λάβει την θέση του Υπουργού Εσωτερικών. Η εν λόγω κυβέρνηση ανετράπη υπό τον Ελευθέριον Βενιζέλο σχηματίσας την 16 Ιανουαρίου 1933 Κυβέρνηση με πρόγραμμα την διάλυση της Βουλής και προκήρυξη εκλογών. Οι εκλογές έλαβαν χώρα την 5 Μαρτίου 1933 στις οποίες ηττάται και την 10 Μαρτίου 1933 αναλαμβάνει την πρωθυπουργία ο Παναγής Τσαλδάρης. Την 24 Μαρτίου 1933 ο Μεταξάς καταθέτει πρόταση παραπομπής του Ελευθερίου Βενιζέλου εις Ειδικόν Δικαστήριον ως ηθικού αυτουργού για κατάλυση λαϊκών ελευθεριών λόγω της κινήσεως του Πλαστήρα και Σοφοκλή Βενιζέλο οι οποίοι προσπάθησαν, ένεκα του δυσμενούς, για τον Ελευθέριον Βενιζέλο, εκλογικού αποτελέσματος να κηρύξουν δικτατορία, πράγμα το οποίο απέτυχε. Η πρόταση του Μεταξά είχε ως αποτέλεσμα οξεία αντιπαράθεση και ο Βενιζέλος να αναγκασθεί να αποχωρήσει της Βουλής στην οποία δεν επανήλθε ποτέ. Την 17 Νοεμβρίου 1933 εχορηγήθη αμνηστία στους Πλαστήρα και Σοφοκλή Βενιζέλο πράγμα το οποίο εξόργισε τον Μεταξά ο οποίος συμμετείχε στην Κυβέρνηση Τσαλδάρη-Κονδύλη δια του Τουρκοβασίλη και απεχώρησε δια της παραιτήσεως του εν λόγω Υπουργού. Την 1 Μαρτίου 1935 έλαβε χώρα κίνημα φιλοβενιζελικών αξιωματικών το οποίον κατεστάλη χάρις στα μέτρα που συνεβούλευσε ο Ιωάννης Μεταξάς. Τα μέσα αυτά ήσαν κήρυξη Στρατιωτικού Νόμου και Καταστάσεως Πολιορκίας, σύλληψη Βενιζελικών παραγόντων μεμνημένων στο

κίνημα, κατάσχεση περιουσιακών στοιχείων των στασιαστών ενώ τα πολεμικά πλοία που έλαβαν μέρος στο κίνημα εκηρύχθησαν πειρατικά ενώ παράλληλα απεκλείσθη και ο λιμένας της Θεσσαλονίκης. Μετά την καταστολή του Βενιζελικού κινήματος ο Ιωάννης Μεταξάς, την 18 Μαρτίου 1935, υπέβαλε την παραίτησή του από τη θέση Υπουργού άνευ Χαρτοφυλακίου, καθόσον εθεώρει ότι η κυβέρνηση ήταν ανάξια των περιστάσεων. Την 29 Μαρτίου, σε συνεδρίαση της Βουλής ο Μεταξάς κατηγόρησε την κυβέρνηση ως υπεύθυνη για το "κίνημα" λόγω ολιγοψυχίας, αμέλειας και αναποφασιστικότητας.

Την πρωίαν της 1ης Απριλίου βουλευτές του Λαϊκού Κόμματος και φίλοι του Μεταξά κατέλαβαν την Βουλή. Στο συναχθέν πλήθος, ομίλησε ο Μεταξάς επιτεθείς εναντίον της κυβερνήσεως η οποία δια της ανικανότητάς της παρέσχε πλήρη ασυδοσία στους στασιαστές.

Λόγω της εκρύθμου καταστάσεως συνήλθε το Υπουργικό Συμβούλιο, διέλυσε την Βουλή και την Γερουσία και απεφάσισε αναθεώρηση του Συντάγματος υπό της Εθνοσυνελεύσεως και προκήρυξη εκλογών για την 19 Μαΐου 1935.

Την 16 Απριλίου ο Μεταξάς απηύθυνε επιστολή στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας στην οποία τόνιζε την ανυποληψία του κοινοβουλευτισμού, τα στρατιωτικά κινήματα, την λεηλασία του δημοσίου πλούτου και την ανάγκη επαναφοράς του Πολιτεύματος της Βασιλευομένης Δημοκρατίας.

Την 14 Μαΐου 1935 δια συντακτικής πράξεως ήρθη ο Στρατιωτικός Νόμος και η προκήρυξη των εκλογών ανεβλήθη δια την 9 Ιουνίου 1935. Την 18 Μαΐου 1935 εκυκλοφόρησε το επίσημο όργανο των Ελευθεροφρόνων "Εφημερίς των Ελλήνων". Στο πρώτο φύλλο ο Μεταξάς διακηρύσσει την έναρξιν του αγώνος δια την παλινόρθωσιν της Βασιλείας..

Ενώ οι εκλογές πλησιάζουν ο Ιωάννης Μεταξάς συγκροτεί την "Ενωση των Βασιλοφρόνων" και εγκαινιάζει εκλογικό κέντρο εις την πλατεία Ομονοίας. Στις εκλογές της 9 Ιουνίου το κόμμα των Ελευθεροφρόνων αναδεικνύει επτά βουλευτές. Από τη στιγμή αυτή ο Μεταξάς ηργάζετο για την επαναφορά του Γεωργίου ενώ ο Τσαλδάρης παλινωδούσε μεταξύ των αντιμαχομένων παρατάξεων του κόμματός του τους Βασιλόφρονες και τους Δημοκρατικούς. Την 18 Σεπτεμβρίου 1935 εδημοσιεύθη προκήρυξις διενέργειας δημοψηφίσματος για την 3 Νοεμβρίου 1935. Στο μεταξύ διάστημα οι Τσαλδάρης και Κονδύλης διηγκωνίζοντο ποιος εκ των δύο θα ήταν πλέον αρεστός στον Γεώργιο με δηλώσεις υποταγής και κολακείας, αντιθέτως ο Μεταξάς ηργάζετο μετ' επιμονής, αντοχής και αξιοπρεπείας, βέ-

βαιος ων για το αποτέλεσμα. Το αποτέλεσμα του δημοψηφίσματος υπήρξε συντριπτικό για τους θιασώτες της Δημοκρατίας. Ο Τσαλδάρης προσπάθησε να προσεταιρισθεί τον Μεταξά προτείνοντάς του την αρχηγία του Λαϊκού Κόμματος, πράγμα το οποίο ο Μεταξάς απέρριψε. Με την άφιξη του Βασιλέως στην Ελλάδα, την 25 Νοεμβρίου 1935, οι Κονδύλης και Τσαλδάρης, επεχείρησαν να κερδίσουν, ο καθείς από την πλευρά του, την εύνοια του Γεωργίου. Ο Γεώργιος μετά από σχετικές διαβουλεύσεις, ανέθεσε τελικώς τον σχηματισμό υπηρεσιακής κυβερνήσεως στον Καθηγητή Κωνσταντίνο Δεμερτζή την 30 Νοεμβρίου 1935. Ο Μεταξάς, σε ακρόαση υπό του Βασιλέως όπου του απενεμήθη ο Μεγαλόσταυρος, ετόνισε ότι μετά την παλινόρθωσιν θεωρεί τερματισθέντας τους πολιτικούς του αγώνες αλλά τίθεται στη διάθεσή του εάν ποτέ ήθελεν απαιτηθεί. Την 17 Δεκεμβρίου ο Βασιλεύς ενέκρινε την διάλυση της Εθνοσυνελεύσεως και την προκήρυξη εκλογών Αναθεωρητικής Βουλής, δια την 26 Ιανουαρίου 1936. Στις εκλογές αυτές τα κόμματα έλαβαν : Φιλελεύθεροι 127, Λαϊκοί 69, Λαϊκή Ριζοσπαστική Ένωσις 53, Κομμουνισταί 15, Διάφορες Δημοκρατικές Ενώσεις 15, Ελευθερόφρονες 7, Μεταρρυθμιστικοί Γκοτζαμάνη 4. Δηλαδή μεταξύ των 143 αντι-Βενιζελικών και 142 Βενιζελικών βουλευτών οι κομμουνισταί επέδρων αποφασιστικώς επί της τύχης της Αναθεωρητικής Βουλής. Την 31 Ιανουαρίου 1936 απεβίωσε αιφνιδίως ο Γεώργιος Κονδύλης ενώ την επομένη ο Βασιλεύς εσυνεννοείτο με τους πολιτικούς αρχηγούς δια τον σχηματισμό βιωσίμου κυβερνήσεως. Επειδή οι προσπάθειες του Βασιλέως έβαινον άκαρποι ούτος συνεκάλεσε την 13 Φεβρουαρίου 1936 Συμβούλιο του Στέμματος άνευ όμως αποτελέσματος ενώ παράλληλα η κατάσταση της χώρας εξετραχύνετο με τους φιλελεύθερους να ερωτοτροπούν με τους κομμουνιστάς πράγμα που έπραξεν και ο Τσαλδάρης πλειοδοτών σε ανταλλάγματα των φιλελευθέρων. Τούτο πληροφορηθείς ο αρχηγός των φιλελευθέρων Θεμιστοκλής Σοφούλης προσέφερεν περισσότερα υπογραφέντος μάλιστα την 10 Φεβρουαρίου 1936 Συμφώνου φιλίας και συνεργασίας μεταξύ του Σοφοκλή και του Σκλάβαινα ως αρχηγού του κομμουνιστικού "Παλάϊκού Μετώπου". Το υπόψη σύμφωνο καταργούσε το ιδίω- νυμο του Ελευθερίου Βενιζέλου, επιτροπές ασφαλείας και εκτοπισμών, αμνήστευον τους φυλακισμένους κομμουνιστάς κ.α.

Πάντα ταύτα εξήγειρον την κοινήν γνώμην και προς πρόληψιν εκρύθμου καταστάσεως συνεσκέφθησαν την 4 Μαρτίου 1936 οι Υπουργοί Στρατιωτικών Αλέξανδρος Παπάγος, Υφυπουργός Στρατιωτικών Κωνσταντίνος Πλατής, Αρχηγοί Στόλου,

Αεροπορίας, Χωροφυλακής και Αστυνομίας Πόλεων και εξουσιοδότησαν τον Αλέξανδρο Παπάγο να τύχει ακρόασεως υπό του Βασιλέως και να του διατυπώσει την ευχή των στελεχών των Ενόπλων Δυνάμεων και Σωμάτων Ασφαλείας δια τον τερματισμόν της εκρύθμου καταστάσεως. Ο Βασιλεύς τον προέτρεψε να υποβάλει την παραίτησίν του πράγμα το οποίο και εγένετο. Κατόπιν τούτου ο Βασιλεύς επέλεξε ως Υπουργόν Στρατιωτικών τον Ιωάννην Μεταξά. Με σοβαρότητα και αστραπιαίες κινήσεις ο νέος Υπουργός έδωσε σαφείς και αυστηρές διαταγές στους Διοικητές των Φρουρών, Σωμάτων Στρατού και Μεραρχιών, όπως επιβάλλουν απόλυτον πειθαρχία και υποταγή. Χαρακτηριστικό γεγονός είναι ότι ο Ιωάννης Μεταξάς έλεγε: "Δώστε μου το Υπουργείο Στρατιωτικών, θα μπω εκεί μέσα έτσι, όπως είμαι, με το μπαστούνιακι μου, και σε 24 ώρες όλα θα πηγαίνουν ρολοί στην Ελλάδα".

Την 6 Μαρτίου 1936 η Γ' Αναθεωρητική Βουλή άρχισε τις εργασίες της με τον Λόγον του Θρόνου, με Πρόεδρον της Βουλής τον Θεμιστοκλή Σοφούλη τον οποίον εστήριζαν οι 15 ψήφοι των κομμουνιστών. Υφισταμένης της λαϊκής αποδοκιμασίας ο Σοφούλης προσπάθησε να σχηματίσει βιώσιμη κυβέρνηση με τους Λαϊκούς του Τσαλδάρη, άνευ όμως αποτελέσματος. Κατόπιν αυτού ο Βασιλεύς, την 14 Μαρτίου 1936, ανέθεσε την κυβέρνηση πάλι στον Κωνσταντίνο Δεμερτζή ενώ Αντιπρόεδρος παρέλαβε ο Ιωάννης Μεταξάς ο οποίος ανέλαβε προσωπικώς τα Υπουργεία Στρατιωτικών, Ναυτικών και Αεροπορίας. Την 18 Μαρτίου 1936 εγνώσθη ο θάνατος του Ελευθερίου Βενιζέλου εις Παρίσιους ο οποίος εσυνέβη την προτεραίαν.

Προκειμένου να παρουσιασθεί στη Βουλή η νέα κυβέρνηση και να αιτήσιν ψήφο εμπιστοσύνης ο Ιωάννης Μεταξάς εδήλωσε ότι η τύχη της κυβερνήσεως θα εξαρτηθεί εκ των ψήφων των αστικών κομμάτων καθόσον ο κομμουνισμός δεν ανεγνωρίζετο ως πολιτική δύναμις καθόσον ο σκοπός του ήταν η ανατροπή του αστικού καθεστώτος.

Την 13 Απριλίου 1936 απέθανε εκ καρδιακής συγκοπής ο Κωνσταντίνος Δεμερτζής και ο Βασιλεύς ανέθεσε στον Ιωάννη Μεταξά την κυβέρνηση ο οποίος, πλην των άλλων καθηκόντων του, ανέλαβε και το Υπουργείο Εξωτερικών και την 23 Απριλίου 1936 η υπό τον Ιωάννη Μεταξά κυβέρνηση ζήτησε ψήφον εμπιστοσύνης την οποία έλαβε την 30 Απριλίου 1936 με ψήφους 241 υπέρ και 16 κατά.

Την 2 Μαΐου 1936 ανεχώρησε δια το Βελιγράδι προκειμένου να συμμετάσχει σε Βαλκανική Διάσκεψη Υπουργών Εξωτερικών Ελλάδος, Τουρκίας και Γιουγκοσλαβίας, στην οποία η Ελλάς ξεκαθάρισε την θέση της σ' ότι αφεώρα υποχρεώσεις της

σε περίπτωση εξωβαλκανικής επιθέσεως και έτσι απηλλάγη από την απομόνωση που είχε περιέλθει λόγω αυτού του θέματος.

Το πρόβλημα που αντιμετώπισε ο Μεταξάς μετά την επίλυση του εξωτερικού θέματος ήταν εσωτερικό θέμα λόγω συνεχών απεργιών τις οποίες οργάνωναν οι κομμουνισταί, έτσι λοιπόν, την 7 Μαΐου 1936, εκηρύχθη απεργία σιδηροδρομικών υπαλλήλων και καπνεργατών ενώ την 10 Μαΐου εκηρύχθη πανελλαδική εργατική απεργία και οι συγκρούσεις με την αστυνομία υπήρξαν αναπόφευκτες. Την 17 Μαΐου 1936 απέθανε αιφνιδίως και ο Παναγής Τσαλδάρης ενώ εσυνεχίζοντο απεργίες εις Λάρισα, Καλαμάτα, Λαμία, Ελευσίνα και αλλαχού. Την 5 Ιουλίου 1936 οι κομμουνιστές ελιθοβόλισαν οικίες, καταστήματα και τραυμάτισαν όργανα της τάξεως. Την 26 Ιουλίου 1936 η "Καθημερινή" σε άρθρο της, μεταξύ άλλων, ανέφερε και τα εξής : "...Οι πολιτικοί αρχηγοί θα ώφειλον, εάν περί τας δυσμάς του βίου τους απεφάσιζον να ενδιαφερθούν δια την Ελλάδα, να παρακαλέσουν τον Ιωάννην Μεταξάν να κηρύξη δικτατορίαν.....".

Στις 28 Ιουλίου 1936 ο Ιωάννης Μεταξάς μετέβη στον Βασιλέα στον οποίον εξέθεσε τον κίνδυνο τον οποίο διέτρεχε η χώρα εκ της παραλυσίας και της διαφθοράς του πολιτικού κόσμου.

Την 31 Ιουλίου 1936 επιτροπή κομμουνιστών βουλευτών με επικεφαλής τον Δ. Γληνό και Κ. Θέον, επαρουσιάσθη ενώπιον του Μεταξά και του δήλωσαν : "Αν η κυβέρνηση δεν εγκατέλειπε τα μέτρα της θα έκαναν απεργίες 24, 48 και 248 ωρών, αγωνιζόμενοι ενόπλως στα πεζοδρόμια μέχρις ότου επιβάλλουν την θέλησίν τους". Την 3 και 4 Αυγούστου κομμουνιστικές ομάδες διέτρεχαν τις οδούς Αθηνών-Πειραιώς και έψαλλαν αναρχικά θούρια.

Λόγω της επαπειλούμενης εξεγέρσεως και της αδράνειας του πολιτικού κόσμου η οποία θα μπορούσε να οδηγήσει σε καταστροφή, ο Ιωάννης Μεταξάς συνεκάλεσε την 8ην εσπερινήν της 4 Αυγούστου έκτακτο Υπουργικό Συμβούλιο στο οποίο εκθέτει τα της κομμουνιστικής επιβουλής και τα ενδεδειγμένα να ληφθούν μέτρα τα οποία ήσαν:

- ▶ Κήρυξις Στρατιωτικού Νόμου και αναστολή ορισμένων άρθρων του Συντάγματος.
- ▶ Επιστράτευσις εργατών και εργαζομένων εις επιχειρήσεις κοινής ωφελείας.
- ▶ Διάλυσις της Γ' Αναθεωρητικής Εθνοσυνελεύσεως.

Ακολούθως ο Μεταξάς ανήλθεν εις τα Ανάκτορα και γενόμενος δεκτός υπό του Βασιλέως εξέθεσε την κρισιμότητα της καταστάσεως και υπέβαλε προς υπογραφήν τα σχετικά Βασιλικά Διατάγματα

τα οποία και υπεγράφησαν αμέσως και εδημοσιεύθησαν την ίδια νύκτα στο υπ' αριθμ. 324 Φύλλον της Εφημερίδος της Κυβερνήσεως, ενώ στο 323 Φύλλον εδημοσιεύθη Διάγγελμα του Μεταξά προς τον Ελληνικόν Λαόν. Την πρωίαν της 5 Αυγούστου, επικρατούσε πλήρης τάξις καθ'άπασαν την επικράτειαν. Σημειώνεται η αποκατάσταση της τάξεως άνευ ουδεμίας στρατιωτικής επεμβάσεως ήταν ένα δείγμα της ικανότητος του Ιωάννη Μεταξά ο οποίος άρχισε να λαμβάνει τον τίτλο του Εθνικού Ηγέτου καθόσον η ονομαζομένη Δικτατορία της 4ης Αυγούστου δεν ήταν επιστέγασμα προσπαθειών ενός κόμματος ως π.χ. το Ναζιστικόν, το Φασιστικόν και το Κομμουνιστικόν αλλά η προσπάθεια ενός και μόνο ανθρώπου ο οποίος πίστευε ότι μία δυναμική μειοψηφία συνεργούσης της αδρανείας και της φαυλότητος του πολιτικού κόσμου θα ηδύνατο να σύρει την χώραν σε μυρίας όσας περιπετείας. Την 10 Αυγούστου 1936 ο Μεταξάς απηύθυνε από ραδιοφώνου λόγον προς τον Ελληνικόν Λαόν, ενδεδυμένος τον τίτλον του Εθνικού Κυβερνήτου. Ο λόγος αυτός απευθύνετο κατά ένα μεγάλο μέρος του στην νεολαία, την οποία ο Μεταξάς περιέβαλε με αγάπη. Σημειώνω ότι σε ανύποπτο χρόνο είχα συνομιλίες με ανθρώπους που έζησαν τα χρόνια της νεότητός τους την 4 Αυγούστου και οι οποίοι σε καμία περίπτωση δεν ήσαν προσκείμενοι στην φιλοσοφία του Μεταξά αλλά σε ό,τι αφορά στα θέματα της νεολαίας ομιλούν με σεβασμό και αγάπη προς αυτόν.

Το έργο της 4ης Αυγούστου σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να αποτυπωθεί σε ένα άρθρο, χρειάζονται τόμοι και τόμοι. Ως εκ τούτου στη συνέχεια θα επιχειρήσω μία τελείως συνοπτική αναφορά σ' αυτό.

Το έργο της 4ης Αυγούστου έχει επιμελώς αποσιωπηθεί κυρίως μετά την πτώση της καταστάσεως την οποία δημιούργησε το ιδιότυπο καθεστώς της 21ης Απριλίου 1967 και ενίοτε επιχειρείται ταυτισμός της 4ης Αυγούστου με την 21η Απριλίου από φορείς και πρόσωπα που το μόνο το οποίο τους ενδιαφέρει είναι η προώθηση αριστερών ιδεών ανεξαρτήτως του ιδεολογικού χώρου στον οποίον δηλώνουν ότι ανήκουν και της οικονομικής επιφαινείας τους.

Η 4η Αυγούστου αποτελεί μία εποχή ανασυγκροτήσεως και ανορθώσεως της Ελλάδος. Βεβαίως το έργο της δεν έχει προβληθεί από καμία κυβέρνηση καθόσον ένας στρατιωτικός μέσα σε μια τετραετία έβγαλε την Ελλάδα από την αναρχία, φαυλότητα και αρριβισμό κατ'επάγγελμα πολιτικών και αναξίων δια την πολιτική στρατιωτικών οι οποίοι κατέφευγον σε στρατιωτικά κινήματα και δικτατορίες από το 1922 έως το 1936 και την ανόρ-

θωσε ψυχικά και ηθικά με αποτέλεσμα σύμπτas ο Λαός να ακολουθήσει τον αναφερόμενο ως Εθνικό Κυβερνήτη στο έπος του 1940. Μικρόψυχοι και μικρόνοες λένουν ότι το ιστορικό ΟΧΙ ελέχθη υπό του ελληνικού λαού. Σ' αυτούς μπορεί να λεχθεί ότι σε καμία περίπτωση ο λαός δεν αντέδρασε δυναμικά τα τελευταία εξήντα χρόνια στις συνεχείς προκλήσεις των Τούρκων όπως στα γεγονότα της Κωνσταντινουπόλεως, και το Κυπριακό και αν δεχθούμε ότι εδώ δεν υπήρχε προσβολή ελληνικού εδάφους τί μπορούμε να πούμε για το Αιγαίο και τις γκρίζες ζώνες με αποκορύφωμα το "ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ" του κ. Σημίτη; Συνεπώς αν δεν υπάρχει ο ηγέτης, ο λαός λουφάζει (ας μου επιτραπεί η έκφρασις).

Ας δούμε τώρα πως ο Μεταξάς οδήγησε την Ελλάδα σ' αυτό το έπος του 40 μέσα από την εν γένει Διοίκηση.

Κατ' αρχήν έπρεπε να τακτοποιηθούν τα εσωτερικά της Ελλάδος λόγω της μόδας του κομμουνισμού εκείνη της εποχή με αποκορύφωμα τον Ισπανικό εμφύλιο πόλεμο. Έτσι εδημιουργήθη το Υφυπουργείο Δημοσίας Ασφαλείας στο οποίο υπήχθησαν τα Σώματα Ασφαλείας και το Πυροσβεστικό Σώμα. Με την σύστασή του ήρχισεν μια σταθερή και έντονος δίωξις των κομμουνιστών αλλά παράλληλα επατάχθη και το κοινό έγκλημα, σωματεμπορία, ζωοκλοπή, λωποδυσία, χαρτοπαιξία, τοκογλυφία κ.α. Δεν δύναται να ισχυρισθεί κάποιος ότι το Υφυπουργείο Δημοσίας Ασφαλείας εδιοικείτο υπό αγγέλων, από την άλλη όμως η καταβαράθρωση πάσης έννοιας κράτους απαιτούσε μέτρα σκληρά δια τους ολίγους και ευεργετικά για τους πολλούς.

Μέχρι την 4η Αυγούστου το Κομμουνιστικό Κόμμα μονοπωλούσε την προστασία της εργατικής τάξεως ενώ παράλληλα η εργοδοσία τους εκμεταλλεύετο. Έτσι το Υφυπουργείο Εργασίας ερρύθμισε τις σχέσεις μεταξύ κεφαλαίου και εργασίας δια του μέτρου της διαιτησίας. Επίσης εφηρμόσθη το οκτάωρο αντί δεκαώρου των βιομηχανικών εργατών, και το επτάωρο για τους τραπεζικούς υπαλλήλους και υπαλλήλους ανωνύμων εταιρειών. Το σημαντικότερο όμως επίτευγμα ήταν η θέσπισις του θεσμού των "Κοινωνικών Ασφαλίσεων" που εκάλυψε τους εργαζομένους από ασθένεια, τοκετό, γήρας, ατύχημα, θάνατο κ.α. Εχορήγησε επίσης σύνταξη σε υπερήλικες εργάτες και ίδρυσε 200 και πλέον Αγροτικούς Συνεταιρισμούς. Έλαβε επίσης μέριμνα για την μόρφωση και ψυχαγωγία δημιουργώντας την "Εργατική Εστία" με την ίδρυση βιβλιοθηκών, κέντρων ψυχαγωγίας, αθλήσεως και οργάνωση συναυλιών καθώς και μορφωτικών διαλέξεων. Τέλος η Πρωτομαγιά καθιερώθηκε ως ημέρα εορτασμού της εργασίας. Λόγω αυτών οι εκ-

πρόσωποι της εργατοϋπαλληλικής τάξεως ανεκήρυξαν τον Μεταξά ως "Πρώτον Εργάτη της Ελλάδος". Ορισμένοι αντιτείνουν ότι η ενέργεια αυτή ήταν προϊόν κολακείας ίσως και εκφοβισμού, δεκτή η άποψη χωρίς να σημαίνει ότι είναι και κατ' ανάγκην ορθή.

Ας έλθουμε τώρα στον Αγροτικό τομέα. Η γεωργία λόγω του ότι η Ελλάς ήταν χώρα γεωργική απετέλεσε ένα από τα πρώτα μελήματα του Μεταξά και εφήρμοσε μέτρα προς τόνωσιν αυτής, μειώνοντας τους τόκους των δανείων, διένειμε σίτον και έδωσε χαμηλότοκα δάνεια στους σιτοπαραγωγούς. Διένειμε 480.000 στρέμματα νέων γαιών, διένειμε δια της Αγροτικής Τραπεζής χιλιάδες τόνων κριθής και αραβοσίτου σε χαμηλή τιμή, συνέστησε Ταμείο υδραγωγικών έργων Μακεδονίας και διέθεσε πολλά χρήματα για αποστραγγιστικά και αρδευτικά έργα. Τέλος κατήρησε δεκαετές πρόγραμμα εκτελέσεως μεγάλων παραγωγικών έργων. Συνυφασμένο με την Αγροτική πολιτική ήταν και το Υφυπουργείο Συνεταιρισμών. Παρά τω Προέδρω της Κυβερνήσεως ο Μεταξάς δια του Α.Νόμου 1154 του 1938 ίδρυσε την "Εθνική Συνομοσπονδία Γεωργικών Συνεταιρισμών της Ελλάδος". Με τον αυτό Α.Νόμο μονιμοποιήθηκαν πάντες οι μέχρι τότε υπηρετούντες συνεταιριστικοί υπάλληλοι και ίδρυσε "Ταμείο Συντάξεως και Υγείας". Επίσης ιδρύθη η "Γεωργική Συνεταιριστική Σχολή Αθηνών". Επίσης η ίδρυση του "Οίκου του Αγρότου" του οποίου την προεδρία διετήρει ο Μεταξάς, ήταν έργο της 4ης Αυγούστου. Με την ίδρυση του Υφυπουργείου Συνεταιρισμών ετοποθετήθησαν σε κάθε νόμο ειδικοί επίτροποι οι οποίοι επόπτευαν και συντόνιζαν την αγροτική και οικονομική πολιτική των συνεταιρισμών της περιφέρειάς των. Εκείνο όμως το οποίο απετέλεσε τον περιφανέστερο σταθμό της ιστορίας της αγροτικής οικονομίας ήταν ο Α. Νόμος 677 του 1937 περί ρυθμίσεως των αγροτικών χρεών. Με την ρύθμιση αυτή διεγράφησαν οι καθυστερούμενοι τόκοι η δε εξόφλησις των χρεών ερρυθμίσθη εις τα 12 έτη. Την 2 Ιουλίου 1937 ο Ιωάννης Μεταξάς ανεκηρύχθη υπό των Γεωργικών Οργανώσεων "Πρώτος Αγρότης της Ελλάδος" κατ'αντιστοιχία με τον Εργάτη.

Μεγάλη έμφαση εδόθη υπό της Εθνικής Κυβερνήσεως του Ιωάννου Μεταξά σ'ότι αφεώρα το Υπουργείο Εσωτερικών. Κυριότερα σημεία της πολιτικής της 4ης Αυγούστου στο υπουργείο αυτό ήταν η τοποθέτηση, ως Νομαρχών, Αξιωματικών ε.α. εις αντικατάστασιν προσώπων τα οποία ήσαν όργανα του φαύλου πολιτικού συστήματος. Αναδιοργανώθηκαν πλήρως οι τεχνικές υπηρεσίες των Δήμων και τα δημόσια έργα εξετελούντο με ταχύτητα και ποιότητα. Επίσης δια του νόμου περί "Νο-

μαρχών" καθιερώθη ευρεία διοικητική αποκέντρωση. Για το σκοπό αυτό ιδρύθη το "Συμβούλιο Αποκεντρώσεως". Έτσι το κράτος απήλλαξε τους πολίτες να μεταβαίνουν στην πρωτεύουσα για οποιοδήποτε θέμα τους αφεώρα. Εξάλλου έλαβον τέλος οι συνεχείς και ατελεύτητες μεταθέσεις των κρατικών υπαλλήλων αναλόγως με τους εκάστοτε πολιτικούς κρατούντες. Επίσης θα ήταν παράλειψη αν δεν ανεφέρετο η φροντίδα της Εθνικής Κυβερνήσεως για την επιμόρφωση δημοτικών και κοινοτικών υπαλλήλων με την ίδρυση σχετικής σχολής στην Πάντειο. Τέλος χάρις στην ιδιοφυή προβλεπτικότητα του Ιωάννου Μεταξά από του 1936 διοργανώθη εκ βάθρων η Παθητική Άμυνα.

Η 4η Αυγούστου ήταν εκείνη η οποία επέδειξε ενδιαφέρον για την πρωτεύουσα με τη δημιουργία του Υπουργείου Διοικήσεως Πρωτευούσης. Το νέο αυτό υπουργείο προέβη σε πληθώρα έργων που αφορούσαν στην επίλυση χρονιζόντων προβλημάτων της πρωτεύουσας ως υδραυλικά, ηλεκτρολογικά, πρασίνου, δημοτικά λουτρά, αθλητικές εγκαταστάσεις, νοσηλευτικά και φιλανθρωπικά ιδρύματα κ.α.

Ένα νεοϊδρυθέν Υπουργείο ήταν και το Υφυπουργείο Τύπου-Τουρισμού και Ραδιοφωνίας. Το Υφυπουργείο αυτό χάραζε την τουριστική προβολή της χώρας με εξωραϊσμό και ανάδειξη των αρχαιολογικών μας χώρων, ιαματικών πηγών και φυσικού κάλλους.

Σ'ότι αφορά στον τύπο, αυτός έπαυσε να υπονομεύει την Εθνική Ασφάλεια και να εξυπηρετεί διάφορα συμφέροντα και η δημοσιογραφία ήταν η μόνη περίοδος κατά την οποία ήταν πραγματικό λειτούργημα. Ερχόμενοι τέλος στην ραδιοφωνία θα πρέπει να τονισθεί ότι έπρεπε να έλθει ο Ιωάννης Μεταξάς για να αποκτήσει η Ελλάς Ραδιοφωνικών Σταθμών!! Η μόνη ίσως χώρα του κόσμου που δεν διέθετε. Την 25 Μαρτίου 1938 ο Βασιλεύς Γεώργιος ο Β' επί τη Εθνική Εορτή προέβη αυτοπροσώπως στα εγκαίνια του Ραδιοφωνικού Σταθμού των Αθηνών απαγγείλας από ραδιοφώνου το διάγγελμά του.

Σημαντικό όμως έργον της 4ης Αυγούστου ήτο και το επιτελεσθέν υπό του Υπουργείου Δικαιοσύνης. Κατ'αρχήν εκκαθαρίσθη ο όγκος των αδικεπραίωτων φακέλων και έπαυσε η παρέμβαση της εκτελεστικής εξουσίας στη Δικαιοσύνη. Με πρωτοβουλίες του Υπουργείου ιδρύθησαν εταιρείες για την προστασία αποφυλακιζομένων καταδίκων. Η μεγάλη πληγή της εποχής, η αλητεία, εξελοθρεύθη πλήρως. Χαρακτηριστικό γνώρισμα της εποχής ήταν η ύψωσις λευκής σημαίας σε επτά Πρωτοδικεία της χώρας λόγω του ότι εστερούντο ποινικών υποθέσεων.

Ένα επίσης αξιόλογο έργο ήταν ο καταρτισμός Αστικού και Στρατιωτικού Ποινικού Κώδικος στη θέση αντιστοίχων πεπαλαιωμένων από της εποχής του Καποδιστρίου. Η 4η Αυγούστου επίσης έλαβε ευεργετική μέριμνα για την εκ βάθρων αναδιοργάνωση του Ταμείου Νομικών, και με την οργάνωση του Ταμείου Ασφαλίσεως Συμβολαιογράφων. Τέλος για πρώτη φορά οργανώθηκαν Δικαστήρια Ανηλίκων. Σε γενικές γραμμές στον τομέα της Δικαιοσύνης υπήρξε μια έντονη προσπάθεια ανυψώσεως του κύρους των λειτουργιών της.

Ένα νεοϊδρυθέν επίσης υπουργείο ήταν το Υφυπουργείο Αγορανομίας. Χάρης στην προνοητικότητα του εν λόγω Υφυπουργείου η Ελλάς ευρέθη με τις δημόσιες αποθήκες πλήρεις τροφίμων και αγαθών κατά την 28 Οκτωβρίου 1940. Στα επιτεύγματα του Υφυπουργείου ήταν η διατήρηση των αγαθών σε χαμηλές τιμές. Επατάχθη η αισχροκέρδεια και ο περιορισμός των μεσαζόντων ενώ υπήρξε σταθερότης τιμών ακόμη και κατά τη διάρκεια του πολέμου.

Σ'ότι αφορά στον οικονομικό τομέα το Υπουργείο Οικονομικών επετέλεσε αληθείς άθλους. Κατ'αρχήν ισοσκέλισε ελλειπείς προϋπολογισμούς χωρίς βαριά φορολογία χάρις στο συμμάζεμα των δαπανών και της ψυχολογίας που διαμορφώθηκε. Βιομηχανία και επιχειρήσεις απερρόφησαν τους ανέργους με παράλληλη αύξηση αποδοχών. Επεβλήθη φορολογία στα αποθεματικά κεφάλαια των Ανωνύμων Εταιρειών, ηυξήθη ο φόρος στα είδη πολυτελείας και ηλαττώθη στα είδη πρώτης ανάγκης. Επετεύχθησαν υψηλοί ρυθμοί αναπτύξεως λόγω αυξήσεως της Εθνικής παραγωγής με αποτέλεσμα την αύξηση των εσόδων του κράτους. Η ακολουθούμενη κυβερνητική πολιτική στην οικονομία σε συνδυασμό με την πολεμική προπαρασκευή της χώρας σ'ότι αφορά παραγγελίες πολεμικού υλικού και οχυρωματικά έργα και μεγάλα έξοδα για την κοινωνική πρόνοια, θα μπορούσε αυτή και μόνο αυτή να δικαιολογήσει τα απαραίτητα ερείσματα στην αποδοχή της 4ης Αυγούστου στη συνείδηση των Ελλήνων.

Εκεί που κυριολεκτικά η 4η Αυγούστου έχει επιτελέσει τεράστιο έργο ήταν στο Υφυπουργείο Τ.Τ.Τ. δηλαδή της Ταχυδρομικής, Τηλεγραφικής και Τηλεφωνικής Υπηρεσίας. Κατ'αρχήν οργανώθηκε η υπηρεσία επιταγών και δεμάτων με παράλληλη μείωση ταχυδρομικών τελών, επίσης αυξήθηκαν οι τηλεγραφικές γραμμές και κατασκευάστηκε δίκτυο ανταποκρίσεως όλων των νήσων Αιγαίου και Ιονίου Πελάγους. Τα Ταχυδρομικά Ταμιευτήρια αναδιοργανώθηκαν με απλούστευση διαδικασιών ενώ οργανώθηκε η διαβίβαση αλληλογραφίας μέσω

αγροτικών διανομέων.

Η 4η Αυγούστου έλαβε επίσης μέτρα σε θέματα Υγείας δια του Υπουργείου Κρατικής Υγείας και Αντιλήψεως. Τα θέματα με τα οποία ασχολήθηκε κυρίως το εν λόγω υπουργείο ήταν σ'ότι αφεώρα :

- ▶ Ανθυγιεινές συνθήκες εργασίας και διαβιώσεως
- ▶ Υποσιτισμό
- ▶ Μεταδοτικά νοσήματα
- ▶ Ενδημικές νόσους
- ▶ Πλημμελή διατροφή βρεφών

Η 4η Αυγούστου κατέστησε το υφιστάμενο Πατριωτικό Ίδρυμα ως ένα εκ των κυριοτέρων οργάνων του Υπουργείου για την προστασία της μητρότητας, της παιδικής ηλικίας, της γεροντικής ηλικίας και ίδρυσε λαϊκά συσσίτια, υπνωτήρια, ορφανοτροφεία, οικοτροφεία και παιδικούς σταθμούς για τις εργαζόμενες μητέρες. Επιπλέον η προσοχή εστράφη επί του προσφυγικού ζητήματος το οποίο ευρίσκετο εις οξεία φάση.

Η Ελλάς από της συστάσεώς της ως κράτος ουδέποτε είχε αξιόπιστη συγκοινωνιακή πολιτική οι βάσεις της οποίας ετέθησαν επί 4η Αυγούστου δια του Υπουργείου Συγκοινωνιών το οποίον υπό την προσωπικήν εποπτείαν του Ιωάννου Μεταξά κατήρτισε πρόγραμμα εκτελέσεως δημοσίων έργων, οδοποιίας, λιμενικών εγκαταστάσεων και εντός τριών ετών κατασκευάσθηκαν άνω των 3.000 χιλιομέτρων οδοί. Επίσης κατασκευάσθηκε ένας μεγάλος αριθμός αντιπλημμυρικών και αποστραγγιστικών έργων, υπονόμων και δημοσίων κτιρίων. Επίσης ελήφθη μια σειρά μέτρων για το προσωπικό των σιδηροδρόμων, τροχιοδρόμων και αυτοκινήτων. Τέλος έλαβε διάφορα μέτρα για την ανάπτυξη των εκδρομών και μείωση της τιμής των εισιτηρίων.

Εν εκ των πλέον σημαντικών επιτευγμάτων της κυβερνήσεως του Ιωάννου Μεταξά υπήρξε και η συγκοινωνιακή πολιτική. Κατ'αρχήν ο λιγνίτης ο οποίος είναι κατ'έξοχην ελληνικό προϊόν αντικατέστησε τον εισαγόμενο γαιάνθρακα με τεράστιο οικονομικό όφελος. Ένα άλλο σημαντικό επίτευγμα ήταν η βιώσιμος εκμετάλλευσις των Σιδηροδρόμων Πειραιώς, Αθηνών, Πελοποννήσου (ΣΠΑΠ) καθόσον λόγω της αναπτύξεως των ταχυπλόων ατμόπλοιων και των λεωφορείων είχε επέλθει πλήρης μαρasmus των τραίνων τα οποία όταν το 1889 παρεδίδοντο εις χρήσιν είχαν θεωρηθεί ως κοσμοϊστορικό γεγονός. Επίσης ελήφθησαν μέτρα για την βελτίωση της κινήσεως των Σιδηροδρόμων Ελληνικού Κράτους (ΣΕΚ) όλα αυτά πλην του οικονομικού οφέλους είχαν και σπουδαιότητα κατά τον πόλεμο εναντίον του Άξονος.

Εκεί όμως που ο Ιωάννης Μεταξάς έθεσε στην κυριολεξία τον εαυτόν του ήταν το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (ειρήσθω εν παρόδω ότι το Εθνικής ενόχλησε τη νέα κυβέρνηση και το απέκοψε!!). Λόγω των ανατρεπτικών ιδεών διαφόρων "διανοουμένων" είχε εκτραπεί η παιδεία από τις αρχές της και είχε διαβρωθεί το εθνικό φρόνημα των διδασκάλων με αποτέλεσμα να υπάρχει εκχυδαϊσμός της γλώσσας που αποτελεί την αφετηρία της μορφώσεως. Η πρώτη ενέργεια του Ιωάννου Μεταξά ήταν να ιδρυθούν πρωτότυπα δημοτικά σχολεία με εφαρμογή νέων μεθόδων εκπαιδεύσεως. Με μία άλλη διάταξη εθεσπίσθη η κατόπιν ειδικής εξετάσεως προαγωγή των δημοδιδασκάλων με αποτέλεσμα τον υγιή ανταγωνισμό τούτων. Σημειώνεται ότι εντός μιας τριετίας ιδρύθησαν 1739 δημοτικά σχολεία και διορίστηκαν 3288 δημοδιδάσκαλοι. Η κυβέρνηση του Ιωάννου Μεταξά κατήργησε τον νόμο του Ελευθερίου Βενιζέλου περί εκλογής ανωτάτων εκπαιδευτικών συμβούλων ανά τριετία με ψηφοφορία δημοδιδασκάλων και καθηγητών με αποτέλεσμα οι διδάσκαλοι και καθηγητές να έχουν μετατραπεί σε φαύλους κομματάρχες.

Περίωπτον θέσιν στις προσπάθειες του Ιωάννου Μεταξά είχε η ελληνοπρεπής διαπαιδαγώγηση της νεολαίας σ' ότι αφορά πνευματική μόρφωση και σωματική ανάπτυξη. Σ' ότι αφορά την Εκκλησία ο Ιωάννης Μεταξάς ανασύνταξε τον Καταστατικό της Χάρτη και έλαβε ειδική μέριμνα για την οικονομική βελτίωση των ιερέων ενώ μερίμνησε παράλληλα για αποπεράτωση υφισταμένων και ανέγερση νέων ναών.

Σ' ότι αφορά στην Εξωτερική Πολιτική αυτή, μέσω του Υπουργείου Εξωτερικών, διηύθυνε προσωπικώς ο ίδιος ο Πρωθυπουργός με αντικειμενικό σκοπό όπως, χωρίς να προκαλεί αντιθέσεις, να έχει φιλικές σχέσεις με όλες τις χώρες, να προετοιμάζεται για τον επερχόμενο πόλεμο που είχε προβλέψει όταν οι άλλοι ευρωπαίοι ηγέτες (Τσαμπερλαίν) στρουθοκαμιλίζοντες θεώρουν ότι ουδέποτε θα ελάμβανε χώραν.

Η εξωτερική πολιτική του Ιωάννου Μεταξά ήταν προσανατολισμένη προς την πλευρά των συμμάχων και όλα αυτά όταν ο Πλαστήρας διαμένων εις Παρίσιους επεχείρησε δι' επιστολής του να μεσολαβήσει όπως η Ελλάς να ταχθεί παρά το πλευρόν του άξονος. Αν και γερμανικής παιδείας ο Ιωάννης Μεταξάς στην εξωτερική πολιτική δεν είχε αισθήματα και ανθρώπινες αδυναμίες αλλά ως γνήσιος τεχνοκράτης διέβλεπε, ότι το συμφέρον της Ελλάδος ήταν να ταχθεί με το πλευρό των συμμάχων. Βεβαίως η συμβολή του ασκητικού Βασιλέως Γεωργίου του Β' ήταν καθοριστική στον τομέα αυτό.

Ο Ιωάννης Μεταξάς από νεαρής ηλικίας ήταν γνώστης των διεθνών προβλημάτων και ενώ ως στρατιωτική ιδιοφυία δεν είχε ανάγκη αποδείξεως έμελλε η εν γένει πολιτική του σταδιοδρομία να τον κατατάξει μεταξύ των αρίστων αν όχι τον άριστο Έλληνα πολιτικό με αποκορύφωμα την θέση που έλαβε την 28 Οκτωβρίου 1940 σε συνδυασμό με τις πολιτικές κινήσεις και πολεμική προπαρασκευή της χώρας κατά την περίοδο 1936-1940.

Εκείνο βεβαίως το οποίο υπήρξε η κορωνίδα της προσπάθειας του Ιωάννου Μεταξά υπήρξε το Υπουργείο Εθνικής Αμύνης όπου το έργο όντως υπήρξε κολοσσιαίο. Κατ' αρχήν το Υπουργείο αυτό ήταν υπό την άμεσον εποπτεία του Βασιλέως Γεωργίου του Β'. Ο Ιωάννης Μεταξάς παρέλαβε τις Ένοπλες Δυνάμεις κυριολεκτικώς εν αποσυνθέσει λόγω των πολλαπλών κινημάτων της περιόδου 1922-1935 ενώ το υλικό ήταν ανεπαρκές και πεπαλαιωμένο και οι αποθήκες κενές, οχυρωματικά έργα δεν είχαν εκτελεσθεί ενώ οι συγκοινωνίες οι οποίες εξυπηρετούσαν την προς πόλεμο προπαρασκευή ήσαν κακώς οργανωμένες και το οδικό δίκτυο ήταν τελείως παραμελημένο.

Ο Στρατηγός Αλέξανδρος Παπάγος στο σύγγραμμά του "Ο Ελληνικός Στρατός και η προς πόλεμον προπαρασκευή του" αναφέρει τα εξής : "...Εις το θλιβερόν τούτο κατάντημα οδηγήθη η χώρα εκ της αδιαφορίας και της ανικανότητος κυβερνήσεων και στρατιωτικών αρχηγών ήτις έφθασεν μέχρι του σημείου ώστε ουδ' απλή συνεννόησις μεταξύ αυτών να έχει επέλθει.....". Μνημονεύεται απλώς προς απόδειξιν της ως άνω έκθεσης του Στρατιωτικού Ακολουθού εις Βουλγαρίαν: ".....Η προέλασις του Βουλγαρικού στρατού μέχρι Θεσσαλονίκης θα αποτελεί δι' αυτόν στρατιωτικόν περίπατον....". Το Υπουργείο Εθνικής Αμύνης περιελάμβανε τρία Υφυπουργεία: Στρατιωτικών, Ναυτικών και Αεροπορίας. Κατ' αρχήν το Υπουργείο Στρατιωτικών επεδίωξε και επέτυχε :

- ▶ Εκτίμησιν δυνατοτήτων των αντιπάλων
- ▶ Ακριβή γνώσιν των υλικών πόρων της χώρας.
- ▶ Εξεύρεσιν χρηματικών πόρων.
- ▶ Οργάνωσιν βιομηχανικής, γεωργικής, κτηνοτροφικής και εν γένει οικονομικής δυνατότητος της χώρας.
- ▶ Δημιουργίαν επαρκών συγκοινωνιών πάσης μορφής.
- ▶ Αύξησιν θητείας.
- ▶ Ενίσχυσιν προσωπικού και υλικού παραμεθορίων μονάδων.
- ▶ Αύξησιν μαθητών εισερχομένων εις Στρατιωτικήν Σχολήν Ευελπίδων.

► Αύξησιν και ποιοτική βελτίωση Εφέδρων Αξιωματικών.

► Εντατική εκπαίδευσιν και μετεκπαίδευσιν μονίμων στελεχών.

► Εκτέλεσιν μεγάλων ασκήσεων υπό την παρακολούθησιν του Βασιλέως και Διαδόχου Παύλου, Πριγκίπων Ανδρέα και Πέτρου, Πρωθυπουργού, Αρχιστρατήγου και πλειάδας ανωτάτων αξιωματικών.

Σ'ότι αφορά οχυρωματικά έργα εξετελέσθησαν αμυντικά έργα κατά μήκος των Ελληνοβουλγαρικών συνόρων η καλουμένη "Γραμμή Μεταξά". Τα έργα αυτά εσχεδιάσθησαν υπό την επίβλεψιν και τον έλεγχο του Ιωάννου Μεταξά με τοιαύτην τεχνικήν και στρατηγικήν εντέλεια ώστε να καταπλήξουν τους επιτιθέμενους κατ'αυτών Γερμανούς. Την τελειότητα των έργων της "Γραμμής Μεταξά" περιγράφει σχετική έκθεσις των Γερμανών η οποία αναφέρει τα εξής : ".....Επιθεωρήσαμε κατ'εντολήν του Γενικού Στρατηγείου όλας τας οχυρωματικές γραμμάς εις την Ευρώπην, αρχίζοντες από της γραμμής Μαζινώ μέχρι της Πολωνικής αμυντικής γραμμής. Ουδαμού ευρήκαμεν οχυρωματικά έργα τόσον τελείας κατασκευής και στρατηγικής τέχνης όσον εις την Ελλάδα.....".

Σ'ότι αφορά το πολεμικό υλικό ελήφθη μέριμνα για την συμπλήρωση και επισκευή του οπλισμού. Μια μικρή εικόνα αποτελούν οι διατιθέμενες πιστώσεις της περιόδου 1923-1928 ανερχόμενες εις 3.290.000 δρχ. ενώ από της 4ης Αυγούστου 1936 έως 28 Οκτωβρίου 1940 διετεθήσαν 9.616.000 δρχ. Η κυβέρνηση του Ιωάννου Μεταξά τη εισήγησε του Αρχιστρατήγου Αλεξάνδρου Παπάγου εισήγαγε τον θεσμό της πολιτικής και οικονομικής επιστρατεύσεως ενώ ο Μεταξάς ανέλαβε προσωπικώς την προεδρία του σχετικού συμβουλίου. Ως εκ του ως άνω θεσμού ουδείς ηλικίας κάτω των 30 ετών έτυχεν αναστολής ενώ παράλληλα εθεσπίζετο και η συμμετοχή των γυναικών κυρίως σε νοσοκομειακή περίθαλψιν. Τέλος επανήλθε η πειθαρχία στο στράτευμα η οποία είχε καταλυθεί από την πληθώρα των κινημάτων της περιόδου 1922-1935.

Σ'ότι αφορά το Βασιλικό Ναυτικό προσετέθησαν στην δύναμη του Στόλου δύο αντιτορπιλικά τελειοτάτου τύπου τα "Βασιλεύς Γεώργιος" και "Βασίλισσα Όλγα". Επίσης προεβλέφθη η ναυπήγησις εν Ελλάδι δύο ετέρων αντιτορπιλικών η οποία εματαιώθη λόγω του εκραγέντος Αγγλογερμανικού πολέμου. Εκεί επίσης που εδόθη βαρύτης ήταν σ'ότι αφορά την εκπαίδευσιν του προσωπικού. Για πρώτη φορά δε από συστάσεως του ελληνικού

κράτους ιδρύθηκαν τα Ναυπηγεία του Σκαρामαγκά καθώς επίσης και κατασκευή νεωρίου για επισκευή σκαφών 2500 τόννων.

Σημαντικό βάρος όμως εδόθη στην Παράκτια Άμυνα με την οργάνωσιν του ομωνύμου συστήματος προκειμένου ο πολεμικός και εμπορικός μας στόλος να καταφεύγει ασφαλώς οσάκις υπήρχε ανάγκη. Έτσι ουδείς ηδύνατο να προσεγγίσει νευραλγικά σημεία της χώρας, λιμένες, ναυτικές βάσεις, ναυτικά οχυρά κ.α. χάρις στο υπόψιν δίκτυο.

Τέλος σ'ότι αφορά το Υφυπουργείο Αεροπορίας την 4ην Αυγούστου 1936 είχε σοβαρότατο έργο καθόσον το από του 1930 υφιστάμενο Υπουργείο Αεροπορίας είχε μηδενικό έργο λόγω ελλείψεως πιστώσεων. Με την ανάληψη της εξουσίας από την 4ην Αυγούστου ευρέθη σε λίαν δυσμενή θέσιν καθόσον :

► Το 1935 υπήρξε το έτος αυξήσεως τιμών των αεροσκαφών λόγω του επερχομένου Β' Παγκοσμίου Πολέμου.

► Η πρόοδος της Αεροπορικής Βιομηχανίας υπήρξε εκρηκτική με αποτέλεσμα αεροσκάφη που παρεδίδοντο στην ενέργεια ήσαν ταυτόχρονα παρωχημένα.

► Ο αριθμός του προσωπικού της Αεροπορίας ήταν λίαν ανεπαρκής.

Παρά τις ως άνω αντιξοότητες η κυβέρνηση του Ιωάννου Μεταξά επροχώρησε με δυσκολία στην εφαρμογή εφοδιασμού δύο αεροσκαφών με επιπτώσεις όμως στον χρόνο παραδόσεως μέχρι και ματαίωση λόγω του Ελληνοϊταλικού Πολέμου. Ανεξαρτήτως όμως τούτων η 28η Οκτωβρίου εύρεν την Ελλάδα με συγκροτημένη Αεροπορία και εκπαιδευμένους πιλότους οι οποίοι συνέβαλαν αποφασιστικώς στον νικηφόρο αγώνα.

Προφανώς είναι αδύνατον μέσα σ'ένα άρθρο να περιγραφεί η όλη στρατιωτική και πολιτική διαδρομή του Εθνικού Κυβερνήτου Ιωάννου Μεταξά. Όσα εν τάχει ανεφέρθησαν είναι αδύνατον να φωτίσουν την προσωπικότητα του ανδρός εδώ όμως τίθεται το ερώτημα προς τί η αποσιώπηση αν όχι η απαξίωση του έργου του; Για κάθε καλόπιστο ο χρόνος είναι με το μέρος του, η ιστορία θα δείξει την εμβέλεια της προσφοράς του Ιωάννου Μεταξά στην Ελλάδα παραμερίζοντας τις μικρότητες των πολιτικών οι οποίοι μας κυβερνούν, αν μας κυβερνούν, μικρότητες οι οποίες εκπηγάζουν από την σύγκριση του Ιωάννου Μεταξά όχι μόνο για τους μεταπολεμικούς κυβερνήτες αλλά και με αυτόν τον Ελευθέριο Βενιζέλο ο οποίος από το 1922 και εντεύθεν ουδέν το αξιόλογον έχει να παρουσιάσει αλλά άφησε μια Ελλάδα τελείως ανυπόληπτον. Μια σύγκριση του

έργου της 4ης Αυγούστου όπως αυτό λίαν συνοπτικά εξετέθη σε καμία περίπτωση δεν θα ήταν κολακευτικό για τις μετά την 4ην Αυγούστου κυβερνήσεις. Τίθεται ένα απλό ερώτημα δια τους συκοφάντες της 4ης Αυγούστου. Τί θα συνέβαινε με τα πολιτικά δρώμενα μεταξύ 1936-1940 εάν δεν είχε επιστρέψει ο Βασιλεύς Γεώργιος ο Β΄ και δεν είχαν αναλάβει την διακυβέρνηση της χώρας οι στιβαρές χείρες του Ιωάννου Μεταξά με Κονδύλη, Πάγκαλο, κινηματίες, φαύλους πολιτικούς και τον Βενιζέλο νεκρόν; Μια λογική απάντηση είναι, δεν θα υπήρχε το ΟΧΙ, που είτε θέλουν είτε δεν θέλουν διάφοροι κύκλοι το είτε με ηχηρό τρόπο ο Ιωάννης Μεταξάς ο οποίος είχε στρέψει και αναβαθμίσει ο ηθικό και το φρόνημα του λαού ώστε να ταυτισθεί με την γραμμή πλεύσεως του Βασιλέως Γεωργίου και του ιδίου καθόσον είχε την διορατικότητα να προβλέψει νίκη των συμμάχων αυτός ο Γερμανοτραφής! Έτσι λοιπόν οι διάφοροι κυβερνήτες μας φροντίζουν εδώ και εξήντα χρόνια να σβήσουν από την μνήμη των Ελλήνων την ιστορία με χαρακτηρισμούς όπως φασίστας, δικτάτωρ κ.α. αφαιρώντας παράλληλα τις λίγες ονομασίες πλατειών και οδών που είχαν αποτισθεί ως φόρος τιμής στον Εθνικό Κυβερνήτη ενώ παράλληλα τιμάται με άγαλμα η αμφιλεγόμενη προσωπικότητα του Βελουχιώτη. Όλα αυτά βέβαια

συμβαίνουν σε μία χώρα με κατ'επίφασιν αριστερή συνείδηση στην πλειονότητα των κατοίκων της με προοδευτικές ιδέες και θέσεις αλλά όμως σ'ότι αφορά την τοποθέτησή τους περί τα οικονομικά σε προσωπικό και μόνο επίπεδο είναι επικινδύνως δεξιάς με μαύρο χρήμα, φοροκλοπή, εκμετάλλευση εργασίας και ανθρώπινης υπόστασης πράγματα που προσπάθησε και "έβγαλε" κυριολεκτικά από τον Έλληνα ο μπάρμπα Γιάννης.

Το αν ο Ιωάννης Μεταξάς υπήρξε ή όχι Εθνικός Κυβερνήτης επαφίεται στο χρόνο καθώς και στην ευθυκρισία του καθενός.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- 1."Πολιτική Ιστορία της Νεωτέρας Ελλάδος", Σπύρου Μαρκεζίνη
- 2.Εγκυκλοπαίδεια "ΔΟΜΗ"
- 3."Επιμορφωτική Γενική Παγκόσμια Εγκυκλοπαίδεια", Εκδόσεις "ΦΑΡΟΣ"
- 4."Πολιτική Ιστορία της Ελλάδος", Νίκου Αντωνακέα
- 5."Ιωάννης Μεταξάς" [http:// el.wikipedia.org](http://el.wikipedia.org)
- 6."Γεώργιος ο Β΄. Ο Άνθρωπος, ο Έλλην, ο Βασιλεύς", Εκδόσεις "ΚΟΡΝΑΡΟΥ"

ΔΙΕΥΚΟΛΥΝΕΙ Η ΝΕΑ ΔΟΜΗ ΤΟΥ ΝΑΤΟ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΙΚΗΣ ΠΡΟΚΛΗΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΤΟ ΑΙΓΑΙΟ;

Υπό Αντιστρατήγου ε.α. Δ. Λακαφώση

Από το 2003 άρχισε σταδιακά να ενεργοποιείται η αποφασισθείσα νέα δομή του ΝΑΤΟ. Δύο κυρίως στοιχεία της επηρεάζουν την ευρύτερη περιοχή του Αιγαίου : Το CAOC-7 Λάρισας (Combined Air Operation Center - Μεικτό Συνδυασμένο Κέντρο Αεροπορικών Επιχειρήσεων) και το NATO CC-Air, Izmir (NATO Command Comronet-Air, Ismir- Νατοϊκό Αεροπορικό Στρατηγείο Σμύρνης). Αντιπροσωπεύουν βασικά δύο γειτονικές αλλά στην ουσία αντίπαλες χώρες στην ίδια συμμαχία, αφού η Τουρκία προσπαθεί να αμφισβητήσει κυριαρχικά δικαιώματα της Ελλάδας στο Αιγαίο.

CAOC-7 Λάρισας και NATO CC-Air Izmir

Η Ελλάδα με τη νέα δομή του ΝΑΤΟ διατήρησε το CAOC-7 Λάρισας, το ένα μεταξύ των τεσσάρων που διατηρήθηκαν στη Ν. Ευρώπη (JFC Naples IT) χωρίς να έχουν περιοχή ευθύνης, ενώ δέκα CAOC's καταργήθηκαν σε όλη την Ευρώπη. Το CAOC είναι γνωστό και ως CARS, γράμματα που είναι αρχικά άλλων λέξεων και σημαίνουν το ρόλο και τις αρμοδιότητες των CAOC's ήτοι : Combined Air Operation (Συνδυασμένες Αεροπορικές Επιχειρήσεις), Air Control Center (Κέντρα Ελέγχου), Recognised Center (Κέντρο Αισθητήρων) και Sensors Fusion Center (Κέντρο Συγχώνευσης Αισθητήρων).

Η Τουρκία με τη νέα δομή του ΝΑΤΟ διαθέτει στη Σμύρνη το μοναδικό NATO CC-Air-Izmir στη Ν.Ευρώπη (JFC Naples IT), που αντικατέστησε το AIR-SOUTH Νάπολης. Απέκτησε, δε, πλήρη επιχειρησιακή ετοιμότητα το 2006. Έχει υποδιοίκηση και ενεργεί επιθεωρήσεις σε όλα τα CAOC's Ν. Ευρώπης, συνεπώς και το CAOC-7 Λάρισας. Εκδίδει βασικές οδηγίες επιχειρήσεων και μπορεί να εκτελεί αποστολές και εκτός Ν.Ευρώπης. Διεξάγει ασκήσεις σε περιοχές που καθορίζονται από τα Νατοϊκά έγγραφα και λοιπές διαταγές. Συμβουλευεί το Νατοϊκό Διοικητή της Ν. Ευρώπης (CJFC-Naples) για αεροπορικά θέματα.

Θέσεις - Αντιθέσεις

Η Τουρκία, εκμεταλλευόμενη τη Νατοϊκή αρχή της "εναλλακτικότητας των Διοικητών" επέτυχε να εναλλάσσεται στη Διοίκηση του CAOC-7 Λάρισας και Τούρκος Διοικητής. Πράγμα που δεν είχε γίνει στο πρώτο χειρσαίο Στρατηγείο Λάρισας. Αυτό, βέβαια, θα μπορούσε να είχε αποφευχθεί εάν το θέμα εγείρετο με επίταση, στην αρχή των συζητήσεων για τη νέα δομή του ΝΑΤΟ. Αργότερα, όμως, η δυναμική του συμβιβασμού είχε εξασθενήσει.

Επιπλέον υφίσταται και η Νατοϊκή αρχή : τα Εθνικά υπερισχύουν των Νατοϊκών συμφερόντων την οποία αρχή μπορεί να επικαλείται η Ελλάδα στις επιδιώξεις της. Ωστόσο, τα Νατοϊκά έγγραφα στα οποία στηρίζεται η αρχή συνήθως τροποποιούνται, εκσυγχρονίζονται και αποδυναμώνουν τα Εθνικά έναντι των

Νατοϊκών συμφερόντων. Παλαιότερα ο Έλληνας Νατοϊκός Διοικητής στην Αν. Μεσόγειο, ο COMEDEAST, αλλά και πρόσφατα το χειρσαίο Νατοϊκό Στρατηγείο Λάρισας καταργήθηκαν με την αλλαγή της Νατοϊκής Στρατηγικής και με τη νέα δομή του ΝΑΤΟ, αντίστοιχα.

Η Τουρκία δε φαίνεται να ενοχλείται από την προοπτική για την κατάργηση του CAOC-6 Eskisehir και από τις τυχόν διευρυμένες αρμοδιότητες του CAOC-7 Λάρισας, αφού έχει το NATO CC-Air-Izmir. Εξάλλου, η διασύνδεση Radars μεταξύ NATO CC-Air-Izmir και του CAOC-7 Λάρισας για κοινή εικόνα στη Ν.Α. Ευρώπη, αποτελεί πάγια Τουρκική επιδίωξη. Όταν, όμως, το Νατοϊκό σύστημα αναγνώρισης φιλίων-εχθρού (IFF) αναγνωρίζει ως φίλια Νατοϊκά τα εισερχόμενα απροειδοποίητα τουρκικά αεροσκάφη (α/φ) στο FIR Αθηνών και με υπερπτήσεις ελληνικών νησιών, τα α/φ της Ελληνικής Πολεμικής Αεροπορίας θα τα αναχαιτίζουν.

Πάντως, ο επιχειρησιακός έλεγχος μιας περιοχής, υπό κανονικές συνθήκες, δεν σημαίνει αυτόματα και κυριαρχικά δικαιώματα. Ωστόσο, σε περιοχές με ιδιαιτερότητες, μπορεί να αποτελέσει τον προθάλαμο των κυριαρχικών δικαιωμάτων γι'αυτούς που τα επιβουλεύονται, όπως στο Αιγαίο.

Για ισορροπημένη κατάσταση, προβλέφθηκε : όταν Διοικητής του CAOC-7 Λάρισας είναι Τούρκος ο Επιτελάρχης στο NATO CC-Air-Izmir να είναι Έλληνας. Όμως, ο Επιτελάρχης, πολύ περισσότερο σ'αυτή την περιοχή, δεν μπορεί να επηρεάσει και πολύ την απόφαση του Διοικητού, αφού κύρια αποστολή του είναι να συντονίζει διαδικασίες μέσα στο Στρατηγείο για την υλοποίηση της απόφασης του Διοικητού. Ευτυχώς ίσως, που Διοικητής του NATO CC-Air-Izmir είναι Αμερικανός Αντιπτεράρχος.

Συμπέρασμα

Η Ελλάδα στη νέα δομή του ΝΑΤΟ έχει επιτύχει το δυνατό εφικτό, να διατηρήσει το CAOC-7 Λάρισας. Η συγκυρία των αντιτιθεμένων επιδιώξεων από τα νέα και πολλά κράτη-μέλη ως και η ανάγκη για λιγότερα Στρατηγεία δεν επέτρεψαν το επιθυμητό. Δεν υπήρξε, όμως, άλλη δυνατότητα επιλογής. Η λύση αποχώρησης από το ΝΑΤΟ δοκιμάστηκε το 1974 και χρειάστηκαν 25 περίπου χρόνια μετά για να ξαναέχουμε ισότιμη καρέκλα στο Νατοϊκό τραπέζι. Μόνο με σαφείς, αποφασιστικές, σταθερές και διαχρονικές "κόκκινες" γραμμές και μέσα από το ΝΑΤΟ μπορούμε να υπερασπίσουμε καλύτερα και τα εθνικά μας συμφέροντα και στο Αιγαίο.

Η Τουρκία πέτυχε το επιδιωκόμενο. Να μεταφέρει το AIRSOUTH από τη Νάπολη στη Σμύρνη, που αποτελέσει μακροχρόνια τουρκική επιδίωξη. Υπολογίζει και με τις Νατοϊκές διαδικασίες να προωθεί τις επιτακτικές βλέψεις της στο Αιγαίο. Πολλάκις, η αδικαιολόγητη ουδετερότητα του ΝΑΤΟ μεταξύ κρατών-μελών και η δική μας καλή ευρωπαϊκή διάθεση, ενισχύει τις τουρκικές ορέξεις.

**Η ΚΟΙΝΗ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ (ΚΕΠΠΑ)
ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΕΩΣ
ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ - ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ**

Υπό Αντιστρατήγου ε.α. Σ. Παναγοπούλου

Η πρόοδος της Ευρωπαϊκής Ενώσεως (ΕΕ) στην υλοποίηση της Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας (ΚΕΠΠΑ), υστερεί κατά πολύ της προόδου που έχει πετύχει η ΕΕ στους τομείς της οικονομίας, δηλαδή στη δημιουργία της ενιαίας αγοράς και κοινού νομίσματος. Η προσπάθεια και η φιλοσοφία της αποκτήσεως από την ΕΕ κοινής και ενιαίας εξωτερικής πολιτικής, είναι ταυτόχρονη και παράλληλη με τη θεμελιώδη αρχή της Ευρωπαϊκής ολοκληρώσεως.

Μετά το πέρας του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου και στα πρώτα χρόνια του Ψυχρού το 1954, ξεκίνησε η προσπάθεια για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Αμυντικής Κοινότητας, ιδέα που δεν ολοκληρώθηκε σε πρακτικό επίπεδο, κυρίως λόγω της υπάρξεως του ΝΑΤΟ που για πολλές ευρωπαϊκές χώρες, ήταν η βάση της συλλογικής αμύνης της συμμαχίας γενικότερα και ιδιαίτερα των ευρωπαϊκών χωρών που ανήκαν σ' αυτό. Έτσι η Δυτικοευρωπαϊκή Ένωση (ΔΕΕ), ο αμυντικός πυλώνας της ΕΟΚ, δεν απέκτησε ποτέ τις δυνατότητες υλοποιήσεως πραγματικής αμυντικής πολιτικής υπέρ των μελών της.

Το 1970 υλοποιήθηκε η πολιτική της λεγομένης Ευρωπαϊκής Πολιτικής Συνεργασίας, στο πλαίσιο της οποίας τα κράτη μέλη της ΕΟΚ, προσπάθησαν να συντονίσουν τις θέσεις τους σε τρέχοντα θέματα εξωτερικής πολιτικής, υποστηρίζοντας κυρίως τις πρωτοβουλίες του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ).

Στις αρχές της δεκαετίας του 1990 τα κοσμοϊστορικά γεγονότα όπως, η κατάρρευση της Ενώσεως Σοβιετικών Σοσιαλιστικών Δημοκρατιών και των κομμουνιστικών καθεστώτων στις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης, η διάλυση του Συμφώνου της Βαρσοβίας, το πέρας του Ψυχρού Πολέμου, η μονοκρατορία των ΗΠΑ, η επανένωση της Γερμανίας και ο πρώτος πόλεμος στο Ιράκ, επέφεραν την έντονη αμφισβήτηση του ΝΑΤΟ και την ανάπτυξη της ιδέας όπως η ΕΕ αποκτήσει την ΚΕΠΠΑ, ώστε όχι μόνο οικονομικά αλλά και πολιτικά να είναι ένας ισχυρός και υπολογίσιμος παίκτης στο παγκόσμιο γίγνεσθαι.

Κατά την υπογραφή το 1992 στο Μάαστριχτ της συνθήκης ιδρύσεως της ΕΕ, περιελήφθη και η δημιουργία της ΚΕΠΠΑ, ώστε αυτή να συγκροτεί το

δεύτερο πυλώνα του οικοδομήματος της ΕΕ. Τη δημιουργία της ΚΕΠΠΑ υπεστήριζαν Γαλλία, Γερμανία, Ιταλία, Βέλγιο, Λουξεμβούργο και Ελλάδα, ενώ οι Ατλαντιστές (Ηνωμένο Βασίλειο, Ολλανδία, Πορτογαλία), ήταν αντίθετες με το εγχείρημα. Σύμφωνα με την παραπάνω απόφαση για την ΚΕΠΠΑ:

α. Τα κράτη μέλη της ΕΕ δεσμεύτηκαν να διασφαλίσουν ότι οι Εθνικές Εξωτερικές Πολιτικές τους θα είναι συμβατές με τις κοινές θέσεις της ΕΕ και να συντονίζουν τη δράση τους στους διεθνείς οργανισμούς και διασκέψεις.

β. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στα πλαίσια της ΚΕΠΠΑ αποκτά χαρακτήρα οργάνου, αρμοδίου για τον καθορισμό γενικών αρχών και προσανατολισμών, θέσπιση κοινών στρατηγικών και σημαντικών αρμοδιοτήτων στην άμυνα.

γ. Η Προεδρία του Συμβουλίου είναι αυτή που εκπροσωπεί την ΕΕ στα θέματα ΚΕΠΠΑ, επικουρούμενη από τον Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου ως Υπάτου Εκπροσώπου της ΚΕΠΠΑ και το κράτος της επομένης προεδρίας, έχοντας τη συνολική ευθύνη διαχειρίσεως της ΚΕΠΠΑ (η λεγομένη τρόικα).

δ. Οι σκοποί της ΚΕΠΠΑ είναι :

(1) Η διαφύλαξη κοινών αξιών, θεμελιωδών συμφερόντων και της ακεραιότητας της Ενώσεως.

(2) Ενίσχυση της ασφαλείας και η διατήρηση της ειρήνης.

(3) Η διεθνής συνεργασία, η ανάπτυξη της δημοκρατίας και του κράτους δικαίου και ο σεβασμός των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών.

Η ΔΕΕ, όπως είδαμε, αποτελούσε το μοναδικό πλαίσιο συνεργασίας των ευρωπαϊκών χωρών στον τομέα της αμύνης, μέχρι τη συνθήκη της Νίκαιας, οπότε και τα όργανα αυτής (Ινστιτούτο Μελετών, Δορυφορικό Κέντρο), μετατράπηκαν σε υπηρεσίες της ΕΕ (1/1/2002).

Έτσι πλέον η Ευρωπαϊκή Πολιτική Ασφάλειας και Άμυνας (ΕΠΑΑ) αποτελεί τον επιχειρησιακό βραχίονα της ΚΕΠΠΑ για θέματα στρατιω-

τικών και μη στρατιωτικών επιχειρήσεων της ΕΕ, έχοντας ως στόχο να επιτρέψει στην Ένωση να αναπτύξει το πολιτικό και στρατιωτικό της δυναμικό στους τομείς διαχειρίσεως κρίσεων, προλήψεως συγκρούσεων σε διεθνές επίπεδο, να συμβάλει στη διατήρηση της παγκόσμιας ειρήνης και ασφάλειας, σύμφωνα με τον καταστατικό χάρτη του ΟΗΕ. Η ΕΠΑΑ επί του παρόντος δεν προβλέπει δημιουργία Ευρωστρατού και αναπτύσσεται σε συντονισμό με το ΝΑΤΟ.

Τα όργανα της ΕΠΑΑ είναι η Στρατιωτική Επιτροπή και το Στρατιωτικό Επιτελείο της ΕΕ, τα οποία είναι μόνιμες πολιτικές και στρατιωτικές δομές που διασφαλίζουν την αυτόνομη και λειτουργική αμυντική πολιτική της Ενώσεως.

Στα πλαίσια αυτά και με τη συνθήκη του Άμστερνταμ (1999) συμπεριελήφθηκαν και νέες αποστολές για την ΕΕ, στα πλαίσια της αποφάσεως για την ΚΕΠΠΑ του Μάαστριχτ (η οποία περιείχε την προοπτική της κοινής αμυντικής πολιτικής), οι λεγόμενες αποστολές Petersburg που αφορούν :

- α. Ανθρωπιστικές αποστολές ή αποστολές για την απομάκρυνση υπηκόων κρατών μελών από εμπόλεμες περιοχές ή περιοχές κρίσεως.
- β. Αποστολές διατηρήσεως ειρήνης.
- γ. Αποστολές για διαχείριση κρίσεως, καθώς και επιχειρήσεις για αποκατάσταση ειρήνης.

Ουσιαστική ώθηση στην ανάπτυξη της ΕΠΑΑ αποτελεί η Γαλλο-Βρετανική (Ηνωμένο Βασίλειο) συνάντηση κορυφής στο St Malo, στην οποία τονίσθηκε η ανάγκη αυτονόμου δράσεως της ΕΕ, με την επισήμανση ότι η ΕΕ θα αναλαμβάνει δράση μόνο εάν το ΝΑΤΟ δεν παρεμβαίνει και δεν δημιουργούνται επικαλύψεις αρμοδιοτήτων, καθορίζοντας την αρχή της συμπληρωματικότητας σ'ότι αφορά την ΕΠΑΑ.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Κολωνίας (Γερμανία) τον Ιούνιο του 1999 και οι αποφάσεις του, αποτελούν τη ληξιαρχική πράξη δημιουργίας της ΕΠΑΑ, αφού τα μέλη του έλαβαν υπόψη τους τα θετικά για την ΕΠΑΑ συμπεράσματα και αποφάσεις της συνόδου κορυφής του ΝΑΤΟ (επετειακή 50ή σύνοδος κορυφής της Ουάσιγκτον, Απριλίου 1999).

Η στρατιωτική συνιστώσα για την ΕΠΑΑ, τέθηκε κατά τη σύνοδο κορυφής της ΕΕ το 1999 στο Ελσίνκι, όπου και αποφασίσθηκε η δημιουργία δυνατότητας της ΕΕ να αναπτύσσει εντός 60 ημερών και κατά τη διάρκεια ενός έτους δύναμη 60.000 ανδρών (15 Ταξιαρχίες περίπου), υποστηριζόμενη από τα απαραίτητα μέσα (ξηράς, αέρος, θαλάσσης) έως το 2003. Αυτός ήταν ο γενικός στρατιωτικός

στόχος (Headline Goal).

Από το σημείο αυτό και σταδιακά, με διάφορες αποφάσεις, καθορίσθηκαν η ανάπτυξη της μη στρατιωτικής συνιστώσας με στόχο τη δημιουργία αστυνομικής δυνάμεως και μηχανισμού ταχείας αντιδράσεως για την αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών για παροχή βοήθειας σε πολίτες (Φέϊρα 2000), η βελτίωση των ικανοτήτων της ΕΕ στην πρόσληψη συγκρούσεων και διαχειρίσεως κρίσεων με στρατιωτικά και πολιτικά μέσα (Γκέτεμποργκ 2001) και η αρμοδιότητα διαχειρίσεως κρίσεων να τεθεί υπό την αιγίδα του Συμβουλίου.

Η πρώτη φορά κατά την οποία η ΕΕ απέκτησε συγκεκριμένη και κοινά αποδεκτή Στρατηγική για την Ασφάλεια, ήταν το 2003 κατά τη διάρκεια της Ελληνικής Προεδρίας. Στη Στρατηγική αυτή περιγράφονται οι απειλές και προκλήσεις που αντιμετωπίζει η ΕΕ και οι μακροπρόθεσμοι στόχοι της. Ως απειλές καθορίσθηκαν η τρομοκρατία, τα όπλα μαζικής καταστροφής, οι περιφερειακές συγκρούσεις και το οργανωμένο έγκλημα. Η ανάπτυξη της στρατηγικής αυτής ήταν απολύτως απαραίτητη, ώστε στο μέλλον να μην υπάρχουν στρατηγικές και διαφωνίες, ανάλογες με αυτές που υπήρξαν το 2003 και για τον δεύτερο πόλεμο κατά του Ιράκ που κήρυξε ο Μπους, χωρίς απόφαση του Συμβουλίου Ασφαλείας (ΣΑ) του ΟΗΕ, όταν οι λεγόμενοι Ατλαντιστές της ΕΕ, πρωτοστατούντος του Ηνωμένου Βασιλείου, προέβησαν σε ενέργειες που διέσπασαν την ενιαία εξωτερική πολιτική της .

Στη Συνταγματική Συνθήκη της ΕΕ, η οποία μετά τα αρνητικά δημοψηφίσματα σε Γαλλία και Ολλανδία απορρίφθηκε, στα πλαίσια της ΚΕΠΠΑ και της ΕΠΑΑ είχε προβλεφθεί η θεσμοθέτηση θέσεως Υπουργού Εξωτερικών της ΕΕ, ενώ διατηρείτο η αρχή της ομοφωνίας στον τομέα της ΚΕΠΠΑ στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και το Συμβούλιο.

Η απόρριψη του Ευρωσυντάγματος, οδήγησε στη σύνταξη και έγκριση της νέας "Μεταρρυθμιστικής Συνθήκης", η οποία ήδη αντιμετωπίζει προβλήματα εγκρίσεως (Δημοψήφισμα Ιρλανδίας, μη επικύρωση από την Τσεχία) και τα οποία πιστεύεται ότι θα ξεπεραστούν. Η νέα συνθήκη (Μεταρρυθμιστική Συνθήκη ή Συνθήκη της Λισαβώνας) προβλέπεται :

- α. Ο Υπατος Εκπρόσωπος της ΕΕ για θέματα ΚΕΠΠΑ δεν αναβαθμίζεται σε Υπουργό Εξωτερικών, αλλά διατηρεί τη διπλή ιδιότητα της Προεδρίας του Συμβουλίου Εξωτερικών Υποθέσεων και μίας θέσεως εκ των Αντιπροέδρων της Επιτροπής, αυτής του αρμοδίου για τις εξωτερικές σχέσεις. Ενισχύεται επίσης η παρουσία της ΕΕ στο

ΣΑ/ΟΗΕ, με τη δυνατότητα του Υπάτου Εκπροσώπου να παρουσιάζει την κοινή θέση της ΕΕ.

β. Δυνατότητα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου να εκδίδει αποφάσεις για τα στρατηγικά συμφέροντα και τους στόχους της Ενώσεως.

γ. Η ΚΕΠΠΑ να έχει διακυβερνητικό χαρακτήρα, διατηρουμένης της αρχής της ομοφωνίας, επιτρεπομένης όμως ειδικής πλειοψηφίας στις αποφάσεις του Συμβουλίου όταν επιλαμβάνεται θέματος μετά από πρόταση του Υπάτου Εκπροσώπου.

δ. Η συνδρομή των μελών κρατών υπέρ άλλου κράτους της Ενώσεως, που δέχεται ένοπλη επίθεση, με παροχή βοήθειας, έχει προβλεφθεί ως ρήτρα στα θέματα της ΕΠΑΑ. Αυτό όμως δεν θίγει τις υποχρεώσεις στα πλαίσια του ΝΑΤΟ, ούτε την ουδετερότητα ορισμένων κρατών (προστατεύεται η Τουρκία).

ε. Διεύρυνση των αποστολών τύπου Petersburg όπου προστίθενται οι περιπτώσεις κοινών δράσεων αφοπλισμού, παροχής στρατιωτικών συμβουλίων, της προλήψεως συγκρούσεων και της σταθεροποίησης μετά το πέρας των συγκρούσεων και της καταπολεμήσεως της τρομοκρατίας έδαφος τρίτων χωρών.

στ. Η εξουσία του Συμβουλίου να αναθέτει εκτέλεση αποστολής σε ομάδα κρατών μελών που το επιθυμούν και η σύσταση Ευρωπαϊκού Οργανισμού Άμυνας και η δυνατότητα "Μονίμου" συνεργασίας μεταξύ μελών κρατών που πληρούν τα υψηλότερα κριτήρια στρατιωτικών δυνατοτήτων και το επιθυμούν.

Στα πλαίσια της δημιουργίας στρατιωτικών δυνατοτήτων για την ΕΠΑΑ, ο στόχος της δημιουργίας ενός Σώματος Στρατού μέχρι το 2003, ήταν εξωπραγματικός, καθόσον αφ' ενός μεν υπήρχαν δυνάμεις που είχαν προσφερθεί από τα έθνη, αφ' ετέρου όμως ενιαία προετοιμασμένα και εκπαιδευμένα δυνάμει δεν υπήρχε. Μπροστά σε αυτή την κατάσταση, τον Μάιο του 2004 αποφασίσθηκε η δημιουργία 13 Ομάδων Μάχης (Battle Groups - BGs), ως δυνάμεων ταχείας αντιδράσεως. Κάθε Ομάδα Μάχης έχει δύναμη 1.500 στρατιωτικών με ετοιμότητα αναπτύξεως εντός 15 ημερών. Η Ελλάδα συμμετέχει στην αμφίβια Ομάδα Μάχης μαζί με την Ιταλία, Ισπανία και Πορτογαλία, ενώ διαθέτει επιπλέον το Κέντρο Συντονισμού Ναυτικών Μεταφορών του ΓΕΕΘΑ. Η συνδρομή της Ελλάδος στην αμφίβια αυτή δύναμη, που έχει ως βάση της την Ισπανο-Ιταλική αμφίβια δύναμη (SIAF/SILF), είναι ένας Λόχος Πεζοναυτών και ένα Αρματαγωγό.

Επιπλέον η Ελλάδα ανέλαβε ως έθνος πλάι-πλάι, τη δημιουργία μιας Πολυεθνικής Ομάδας Μάχης (BG) με την Βουλγαρία (προσφέρει Λόχο Πεζικού), τη Ρουμανία (προσφέρει Διμοιρία Χημικού Πολέμου και Ομάδα Ψυχολογικών Επιχειρήσεων) και της Κύπρου (προσφέρει Μονάδα Υγειονομικού), ενώ η Ελλάδα το Επιτελείο και το μεγαλύτερο μέρος της δυνάμεως.

Παρά τις προσφορές δυνάμεων, υφίστανται ακόμη σημαντικές ελλείψεις σε ορισμένους τομείς δυνατοτήτων, όπως οι Στρατηγικές Αερομεταφορές, που είναι απαραίτητες για επιχειρήσεις εκτός του εδάφους της ΕΕ και σε επικοινωνίες. Παρά τις προσπάθειες και τους στόχους που τέθηκαν για κάλυψη των ελλείψεων αυτών, τούτο δεν κατέστη δυνατόν λόγω απροθυμίας των Ευρωπαίων να διαθέσουν πιστώσεις, που προτιμούν να τις ωθούν σε άλλους τομείς. Αναμένεται ότι μέχρι το 2011 οι απαιτήσεις στους προαναφερθέντες τομείς θα καλυφθούν στο μεγαλύτερο ποσοστό.

Τα σοβαρότατα προβλήματα στην ενδυνάμωση της ΚΕΠΠΑ και της ΕΠΑΑ οφείλονται κυρίως στην πολιτική των ΗΠΑ που υλοποιείται μέσα στην ΕΕ από τα φιλοατλαντικά μέλη της Ενώσεως, με κύριο εκπρόσωπο το Ηνωμένο Βασίλειο. Το θέμα όπως προαναφέραμε, της δημιουργίας της ΕΠΑΑ αποφασίσθηκε μετά τη σύνοδο του St Malo. Η θέση των ΗΠΑ για την ΕΠΑΑ είναι, όχι αποσύνδεση (συμπληρωματικότητα με ΝΑΤΟ), όχι διπλές προσπάθειες, όχι διάκριση (για να προστατευθούν χώρες μέλη του ΝΑΤΟ που δεν ανήκουν στην Ένωση όπως η Τουρκία). Ακολούθως τόσο στο Ελσίνκι όσο και στη Νίκαια (σύνοδοι κορυφής), αποφασίσθηκαν, ο τρόπος ενημερώσεως των μη μελών που συμμετέχουν σε μία επιχείρηση, ο Ευρωπαϊκός Έλεγχος της ΕΠΑΑ και η συμμετοχή των μη μελών. Η Τουρκία φοβούμενη πιθανούς αποκλεισμούς σε βάρος της, κατέβαλε προσπάθεια μέσω ΗΠΑ και Ηνωμένου Βασιλείου να θέσει εμπόδια στην πρόοδο της ΕΠΑΑ, με συνέπεια να καθορισθεί ότι "Η ΕΠΑΑ δεν θα στραφεί εναντίον ενός συμμάχου και θα σέβεται τις υποχρεώσεις των μελών της ΕΕ προς τα αντίστοιχα του ΝΑΤΟ, και ότι στις επιχειρήσεις την όλη διαχείριση θα έχουν οι συμμετέχουσες χώρες, ενώ σε περίπτωση που θα υπήρχε ανάγκη για υλοποίηση επιχειρήσεων σε γειτονική περιοχή, με συνέπεια να επηρεάζεται η εθνική ασφάλεια χώρας μέλους του ΝΑΤΟ, όχι όμως μέλους της ΕΕ, θα γίνεται διάλογος. Μετά από εκατέρωθεν πιέσεις και υποχωρήσεις τελικά το 2002 υπογράφηκε η συμφωνία μεταξύ ΕΕ και ΝΑΤΟ για

τη συνεργασία στη διαχείριση κρίσεων και αργότερα η συμφωνία για το χειρισμό διαβαθμισμένων υλικών. Η τελευταία συμφωνία μετά από φιλότιμες και επιτυχείς προσπάθειες της Τουρκίας, αποκλείει την Κύπρο, σ'ότι αφορά τα Νατοϊκά διαβαθμισμένα υλικά, ως χώρας μη μέλους του NATO. Εδώ θα πρέπει να θέσουμε το θέμα της παθητικής στάσεως και μη κατανοητής, εκ μέρους της Ελλάδος-Κύπρου, όταν κατά την πρόσφατη Γαλλική Προεδρία, αποφασίσθηκε η ενημέρωση επί διαβαθμισμένων υλικών της ΕΕ και των μη μελών αυτής που ανήκουν στο NATO, ώστε να υποβοηθείται η λήψη αποφάσεων και η σχεδίαση επιχειρήσεων.

Από της ολοκλήρωσης αυτών των ενεργειών η Ένωση ανέλαβε τις παρακάτω επιχειρήσεις :

- α. Allied Harmony στην ΠΓΔΜ.
- β. Βοσνία - Ερζεγοβίνη (Αστυνομική - Στρατιωτική).
- γ. ARTEMIS στο Κονγκό.
- δ. ATALANTA για αντιμετώπιση της πειρατείας και άλλες.

Πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι οι επιχειρήσεις της ΕΕ που γίνονται με μέσα του NATO, τη διοίκηση της επιχειρήσεως αναλαμβάνει ο D-SACEUR και το Επιτελείο του NATO (η συμμετοχή του NATO καλύπτει και την σχεδίαση).

Προβλήματα ΕΠΑΑ

Ενώ οι σκέψεις και τα σχέδια για την ΚΕΠΠΑ και ΕΠΑΑ ήταν φιλόδοξα και μεγαλεπήβολα, η όλη προσπάθεια σ'ότι αφορά τα αποτελέσματα κρατά μικρό καλάθι.

Οι λόγοι είναι, οι σοβαρές ελλείψεις σε μέσα, ανθρώπινο δυναμικό, οικονομικούς πόρους λόγω απροθυμίας των κρατών μελών να συνεισφέρουν ουσιαστικά, με συνέπεια την ύπαρξη χαμηλών στρατιωτικών δυνατοτήτων, η συνεργασία με το NATO σε ήσσονος σημασίας θέματα και αποστολές, η έλλειψη δομής διοικήσεως και δυνάμεων της ΕΕ που να εξασφαλίζουν εκπαίδευση, επιχειρησιακή ετοιμότητα και έγκαιρη σχεδίαση.

Επιπλέον η προσπάθεια προωθήσεως της ΕΠΑΑ αντιμετωπίζει την άρνηση πολλών χωρών μελών της Ενώσεως να προσαρμόσουν την πολιτική τους υπέρ της ΕΕ, τις διαφορές μεταξύ κρατών μελών σ'ότι αφορά τη στάση τους προς το NATO, όπως οι Ατλαντιστές στους οποίους πλέον των γνωστών (Ηνωμένο Βασίλειο, Ολλανδία κ.λ.π.)

προστέθηκαν ως νέα μέλη οι πρώην κομμουνιστικές χώρες της Ανατολικής Ευρώπης στις οποίες η φιλοσοφία του εκκρεμούς αποδεικνύεται πλήρως, δείχνοντας έτσι το στρατηγικό λάθος της Ενώσεως για την επέκτασή του προς Ανατολάς χωρίς όρους. Εάν αυτά συμβαίνουν στην ΕΕ με τις χώρες αυτές, που σε κάθε περίπτωση υφίσταται επίπεδο συνεννοήσεως, καταλαβαίνει κανείς τι θα συμβεί (πράγμα που πρέπει να απευχόμεθα) εάν η Τουρκία ενταχθεί στην ΕΕ.

Οι αδυναμίες αυτές επηρεάζουν την ΚΕΠΠΑ και ΕΠΑΑ αρνητικά ενώ σε μεγάλα ζητήματα που αφορούν αυτή καθ'εαυτή την Ευρώπη, η Ένωση δεν έχει ενιαία φωνή και κυρίαρχο ρόλο, όπως π.χ. στον ΟΑΣΕ και στο φόρουμ αυτού για τη Συνεργασία και Ασφάλεια (μείωση και έλεγχος εξοπλισμών) που αφορούν κυρίαρχα την Ευρώπη και τον κύριο ρόλο παίζει το NATO (ΗΠΑ). Περαιτέρω και με βάση την προοπτική όπως το NATO μετεξελιχθεί από αμυντικό οργανισμό σε οργανισμό παγκοσμίου ασφαλείας, θεωρείται βέβαιο ο ρόλο της ΕΕ θα είναι δευτερεύων και συμπληρωματικός. Φωτεινές εξαιρέσεις σ'ότι αφορά την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση στον τομέα της ΚΕΠΠΑ και ΕΠΑΑ, αποτελούν οι Γαλλία και Γερμανία και οι λεγόμενοι Ευρωπαϊστές, που υποστηρίζουν την ευρωπαϊκή αυτονομία σε θέματα αμύνης και ασφαλείας. Είναι απολύτως βέβαιο ότι εφόσον η ΕΕ δεν αποκτήσει αυτονομία στα θέματα της ΚΕΠΠΑ και ΕΠΑΑ, σε μία περίοδο που ο μονοπολισμός που επέβαλαν οι ΗΠΑ υποχωρεί και νέοι παγκόσμιοι παίκτες αναδύονται, η Ένωση θα παραμείνει ένας πολιτικός νάνος.

Η χώρα μας έχει συμφέρον να συνεχίζει να υποστηρίζει σθεναρά, μαζί με τους Ευρωπαϊστές την ανάγκη υπάρξεως μιας αξιόπιστης εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας της Ενώσεως, με τα απαραίτητα επιχειρησιακά εργαλεία, ώστε η ΕΕ να καταστεί ισχυρός παράγοντας παγκοσμίως. Ομοίως η υποστήριξη εκ μέρους της χώρας μας, της δημιουργίας ισχυράς διαστάσεως αμύνης και ασφαλείας στα πλαίσια της ΕΠΑΑ, είναι στην ορθή κατεύθυνση, καθόσον μόνο έτσι η ΕΕ θα αναπτύξει αξιόπιστη και άξια σεβασμού εξωτερική πολιτική. Εφόσον επιτευχθούν οι στόχοι αυτοί και αναπτυχθεί ο αμυντικός πυλώνας της Ενώσεως, η αρχή της συμπληρωματικότητας θα πρέπει να τεθεί σε άλλη βάση και όχι οπωσδήποτε αυτήν που σήμερα πρεσβεύουν οι ΗΠΑ και το NATO και επιφυλάσσουν για την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Ο δεσποτισμός απαντά στους λαούς που μουρμουρίζουν

“Εσείς οι αφελείς το θελήσατε”

Augustine Thierry Γάλλος ιστορικός

ΟΙ ΕΚΛΟΓΕΣ ΣΤΗ ΘΡΑΚΗ: ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΙΚΗΣ ΠΑΡΕΞΟΥΣΙΑΣ

Του Θεόδωρου Μπατρακούλη
Δρ Γεωπολιτικής, ΣΕΠ στο ΕΑΠ

Στις βουλευτικές εκλογές βρεθήκαμε για λίγες μέρες στην ακριτική Θράκη. Εχουμε γράψει σε διάφορα κείμενά μας για την ευαίσθητη γεωστρατηγικά αυτή περιφέρεια. Η περιφέρεια Α. Μακεδονίας-Θράκης έχει βεβαίως σημαντικά οικονομικά/κοινωνικά προβλήματα. Ορισμένα από αυτά είναι σύμφυτα με τα γενικά και ειδικά χαρακτηριστικά στην κοινωνικοοικονομική δομή της περιοχής. Η Θράκη, περιφέρεια κυρίως αγροτική και σχετικά αραιοκατοικημένη, είναι - σύμφωνα με τα διάφορα στατιστικά κριτήρια που χρησιμοποιούνται στις Βρυξέλλες - μια από τις λιγότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ιδιαίτερα σοβαρά είναι τα προβλήματα στον αγροτικό τομέα. Αποψιλώνεται το αγροτικό επάγγελμα αν και αυτό έχει ακόμα πολλά να προσφέρει στον τόπο. Προβλήματα έχουν και οι μικρομεσαίοι επαγγελματίες, τους οποίους πλήττει η ύφεση (ιδιαίτερα στην οικοδομή). Τέλος υπάρχει ανάγκη στοχευμένων δημόσιων υποδομών. Το 2009 ολοκληρώθηκε η κατασκευή της Εγνατίας οδού, διευρωπαϊκού συγκοινωνιακού δικτύου μήκους περίπου 700 χλμ. από την Ηγουμενίτσα μέχρι τους Κήπους.

Αλλά κυρίως, η Θράκη παραμένει στο επίκεντρο ενός σπουδαίου γεωπολιτικού διακυβεύματος, τόσο μέσα στα όρια της Ελληνικής επικράτειας, αλλά και διεθνούς. Δεδομένων της παραμεθορίου θέσης της, του σημαντικού αριθμητικά μουσουλμανικού μειονοτικού στοιχείου, του φυσικού και ορυκτού πλούτου της, η ελληνική Θράκη αποτελεί περιοχή με μεγάλη γεωπολιτική σημασία. Ογδοντάξι χρόνια μετά την υπογραφή της Συνθήκης της Λωζάννης έχει φανεί ότι οι επιλογές της όχι μόνο δεν υλοποιήθηκαν, αλλά αλλοιώθηκαν με τη συνέργεια των εθνικιστικών πολιτικών της Τουρκίας και του συστήματος πελατειακών σχέσεων της Ελλάδας. Αυτά ενώ η προστατευόμενη από την Συνθήκη μειονότητα της Κωνσταντινούπολης, της Ιμβρου και της Τενέδου έχει σχεδόν εξαφανισθεί λόγω της εξοντωτικής συμπεριφοράς της Τουρκίας. Και ενώ το Οικουμενικό Πατριαρχείο παρεμποδίζεται ποικιλοτρόπως στις εκδηλώσεις του από

εγκάθετους εθνικιστικούς κύκλους και βλέπει τη μείωση του ρόλου του ως πνευματικού κέντρου των Ορθοδόξων παγκοσμίως από τις τουρκικές αρχές. Και παραμένουν οι βάσιμες μετά το 1974 ανησυχίες ότι θα μπορούσε η μειονότητα να αποτελέσει πηγή/εστία δυνητικής σύγκρουσης σε ενδεχόμενη επιδίωξη επαναχάραξης των συνόρων. Είναι γνωστό ότι από τους πρώτους μήνες του 2008 στο Συμβούλιο της Ευρώπης και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο δημιουργήθηκε και λειτουργεί λόμπι της Δυτικής Θράκης.

Κάποιοι που θα διάβαζε τουρκικές ιστοσελίδες τις μέρες πριν από τις εκλογές, θα διαμόρφωνε την εντύπωση ότι στην ελληνική Θράκη υπήρχαν μόνο μειονοτικοί υποψήφιοι. Μάλιστα προωθούνταν εντέχνως, ακόμα και μέσα από τις πιο ακραίες εθνικιστικές ιστοσελίδες (χαρακτηριστικά αυτή των "Γκρίζων Λύκων"), η υποστήριξη των υποψηφίων των κομμάτων της "κεντροαριστεράς", κυρίως του ΠΑΣΟΚ. Οι ιστοσελίδες αναδημοσίευαν κείμενα και συνεντεύξεις των υποψηφίων μουσουλμάνων του ΠΑ.ΣΟ.Κ. από τα τουρκόφωνα έντυπα της Κομοτηνής και της Ξάνθης, σε μια προσπάθεια να μοιραστούν "αποτελεσματικά" τα κουκιά και να εκλεγούν αυτοί οι υποψήφιοι. Κρατικά τηλεοπτικά κανάλια και εφημερίδες ευρείας κυκλοφορίας δεν έκαναν την παραμικρή αναφορά σε χριστιανούς υποψηφίους, επιδιόκονα σε μια εκστρατεία στήριξης των ισχυρών μειονοτικών υποψηφίων, επιχειρώντας ακόμα και την έκπληξη. Με την προβλεπόμενη πρωτιά του ΠΑΣΟΚ στη Ροδόπη, ήθελαν την εκλογή στο Νομό δύο ... μουσουλμάνων κυβερνητικών βουλευτών. Στην πολύ απίθανη περίπτωση που η Ν.Δ. ερχόταν πρώτο κόμμα, επιδιωκόταν να υπάρχει η εκλογή των μειονοτικών ώστε να είναι ένας σε κάθε κόμμα, παράλληλα με την εκλογή δύο μειονοτικών στην Ξάνθη αναλόγως με τους συσχετισμούς που θα υπήρχαν. Ο πήχης της εκλογής μειονοτικών βουλευτών είχε ανεβεί πολύ ψηλά και σ'αυτό είχαν συστρατευτεί όλοι οι μηχανισμοί παρέμβασης στο πολιτικό παιχνίδι. Η γραμμή θα δινόταν μέσω των θρησκευτικών λειτουργιών.

Σημειωτέον ότι οι ιμάμηδες παρέμεναν για σειρά μηνών απλήρωτοι μέχρι την ημέρα των εκλογών. Χιλιάδες ετεροδημότες ψηφοφόροι ήρθαν από την Τουρκία. Οι εκδότες των τουρκόγλωσσων τοπικών εντύπων περνούν ατέλειωτες ώρες στο τουρκικό Προξενείο, προκειμένου να έχουν την καλύτερη δυνατή στρατηγική διείσδυσης. Ο Τούρκος πρόξενος της Κομοτηνής Μουσταφά Σαρνίτς είχε αναλάβει προσωπικά την υλοποίηση του σεναρίου να ενισχυθεί στις εκλογές αυτές η εκπροσώπηση του μειονοτικού στοιχείου.

Τα τελικά εκλογικά αποτελέσματα στους δύο νομούς δεν υπήρξαν τόσο ικανοποιητικά για τις επιθυμίες της Τουρκίας. Στο νομό Ροδόπης το ΠΑΣΟΚ κατέλαβε δύο έδρες και η Νέα Δημοκρατία 1 έδρα. Από το ΠΑΣΟΚ εκλέγονται ο θεολόγος Αχμέτ Χατζηοσμάν με 15.347 και ο δικηγόρος Γεώργιος Πεταλωτής με 14.155 σταυρούς προτίμησης. Από τη ΝΔ επανεκλέγεται ο Ευριπίδης Στυλιανίδης (με θητεία στα υπουργεία Παιδείας και Μεταφορών) με 17.008 σταυρούς. Στο Νομό Ξάνθης εκλέχθηκαν δύο βουλευτές από το ΠΑ.ΣΟ.Κ. και ένας από τη Ν.Δ. Πρώτος βουλευτής - για δεύτερη συνεχόμενη αναμέτρηση - αναδείχτηκε ο 39χρονος γιατρός Τσετίν Μάντατζι, πρώην πρόεδρος της Τουρκικής Ένωσης Ξάνθης (ΤΕΞ) - την πενταετία 2000-2004 - και πρώην αντιδήμαρχος Τοπείρου, με 17.269 σταυρούς. Εκλέχθηκε επίσης ο δικηγόρος Σωκράτης Ξυνίδης (ΠΑΣΟΚ) με 9.480 σταυρούς. Η ΝΔ πήρε μία έδρα. Ο πρώην υπουργός Αγροτικής Ανάπτυξης, Γιώργος Κοντός επανεξελέγη με 10.714 σταυρούς. Εκτός έμεινε ο πρώην αντιπρόεδρος της Βουλής Παναγιώτης Σγουρίδης.

Σε εφημερίδες της Κομοτηνής διαβάσαμε ορισμένες προεκλογικές ειδήσεις και σχόλια που δείχνουν ένα μέρος της σημερινής κατάστασης και νοοτροπίας στη Θράκη. Σε πρωτοσέλιδο του Αντιφωνητή αναφερόταν ότι στο Νομό Ξάνθης, ο βουλευτής του ΠΑΣΟΚ Μάντατζι κυκλοφορεί τις φωτογραφίες του με τον Ερντογάν και τον Γκιούλ, διαφημίζοντας την αντιπομακική του δραστηριότητα, ενώ ο υποψήφιος του ΣΥ.ΡΙΖ.Α. Μαλκότς έχει κα-τορθώσει να συμπεριλάβει τις τουρκικές διεκδικήσεις ως θέσεις του συνδυασμού του. Μετριοπαθέ -

στερος όλων φαίνεται ο Χατζηοσμάν (Αντιφωνητής, 1 Οκτωβρίου 2009, σ. 1). Ο σχολιογράφος αναρωτιόταν σε ποιο σημείο ο μιθριδατισμός αυτός θα φθάσει να επιτρέψει την ανάρτηση της ημισελήνου στα εκλογικά κέντρα θα το δείξουν τα προσεχή χρόνια.

Το εκλογικό τμήμα στο οποίο είχα οριστεί δικαστικός αντιπρόσωπος βρισκόταν στο 2ο Μειονοτικό Δημοτικό Σχολείο Κομοτηνής, δίπλα στο τζαμί. Στο συγκεκριμένο τμήμα το 65% περίπου των εγγεγραμμένων ήταν μουσουλμάνοι και μεταξύ τους συμπεριλαμβανόταν ο Αχμέτ Χατζηοσμάν. Την ημέρα της ψηφοφορίας εμφανίστηκαν στο τμήμα αυτό τέσσερα τουρκικά τηλεοπτικά κανάλια και φωτορεπόρτερ τουρκικών ΜΜΕ για να πάρουν πλάνα της διαδικασίας και να προβάλουν τους μουσουλμάνους υποψηφίους. Οι τηλεοπτικοί παρουσιαστές έδιναν πανηγυρικό τόνο στη συμμετοχή στις εκλογές των μουσουλμάνων της "Δυτικής Θράκης", κάνοντας αναφορές σε "τουρκική μειονότητα" που "διεκδικεί την διεύρυνση των δικαιωμάτων της" και την "αναγνώριση των εκλεγμένων μουφτήδων".

Το βράδυ της Κυριακής, βγαίνοντας στον δρόμο όπου βρίσκεται το κατάστημα της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Ροδόπης-Εβρου, άκουσα ήχους από νταούλια και κλαρίνα καθώς και πανηγυρικές ιαχές στα τουρκικά. Είδα από αριστερά, στο ύψος περίπου που βρίσκονται τα γραφεία της 21ης Ταξιαρχίας, ένα πλήθος ανθρώπων (που φαίνονταν σταδιακά να αυξάνονται) που, πανηγυρίζοντας, βάδιζαν προς την κατεύθυνση της Νομαρχίας. Όταν έφθασαν στο σημείο του πεζοδρομίου όπου στεκόμουν εκτιμώ ότι θα ήταν περίπου διακόσιοι πενήντα. Κατέληξαν στο Νομαρχιακό κτίριο, όπου εκφώνησε πανηγυρικό επινίκιο ο Χατζηοσμάν. Σύμφωνα με όσα είδα και άκουσα στην Κομοτηνή, οι μόνοι πανηγυρισμοί που έγιναν ήταν από μουσουλμάνους. Ως συνοπτική εκτίμηση μπορεί να ειπωθεί ότι στη Θράκη γίνεται σοβαρή προσπάθεια ενίσχυσης της τουρκικής παραεξουσίας, ενώ παρατηρείται διολίσθηση της ελληνικής κυριαρχίας.

Δημοσιεύτηκε στη μηνιαία εφημερίδα Ρήξη, φύλλο 56, Σάββατο 10 Οκτωβρίου 2009, σελ. 28.

Προς τους υπευθύνους και λοιπούς αρμοδίους αυτής της χώρας:

Αφήνεσθε να παραπλανηθείτε από εξυφάνσεις, που προέρχονται από τον ξένον παράγοντα και από υπόπτων προσανατολισμών επιχωρίους συμβούλους. Επιδιώξατε να αξιολογήσετε μερικές από αυτές τις εφευρετικές και εξεγερτικές λεπτομέρειες; Λοιπόν; Όχι; Τότε ας αρχίσω να προσεύχομαι για το αύριο των Ελλήνων.

Ο Αγνώστος Πολίτης

ΕΚΘΕΣΗ ΠΡΟΟΔΟΥ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΗΣ ΕΕ ΓΙΑ ΧΩΡΕΣ ΤΩΝ ΒΑΛΚΑΝΙΩΝ

Υπτιγου ε.α. Ματθαίου Σκούρα
Master of Strategic Studies

Η Ευρωπαϊκή Ένωση(ΕΕ) δημοσίευσε, όπως φαίνεται στους παρακάτω συνδέσμους, την 14-10-2009 τις αναφορές προόδου για τις Βαλκανικές χώρες μεταξύ των οποίων και την από μακρού αναμενόμενη έκθεση σχετικά με την πορεία ένταξης στην ΕΕ για την Τουρκία και την Π Γ Δ Μ .
http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2009/sr_report_2009_en.pdf
http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2009/ks_report_2009_en.pdf
http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2009/ba_report_2009_en.pdf
http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2009/mn_report_2009_en.pdf
http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2009/al_report_2009_en.pdf
http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2009/hr_report_2009_en.pdf
http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2009/mk_report_2009_en.pdf

http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2009/tr_rapport_2009_en.pdf

Η έκθεση προόδου της ΕΕ είναι σχετικά θετική για την ΠΓΔΜ και ουσιαστικά υποβοηθά την προοπτική πρόσκλησης για ενταξιακές συνομιλίες. Παρακάτω παρατίθενται ορισμένα στοιχεία τα οποία έχουν σχέση με τα θέματα εθνικής ασφάλειας για την Ελλάδα και την Κύπρο.

ΕΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΟΥΡΚΙΑ

Η ΕΕ Επιτροπή επισημαίνει ότι η Τουρκία δεν έχει σημειώσει πρόοδο προς την πλήρη εφαρμογή του πρόσθετου πρωτοκόλλου της Συμφωνίας Σύνδεσης και έχει κρατήσει κλειστά τα λιμάνια της για τα πλοία της Κ υ π ρ ι α κ ή ς Δημοκρατίας παρά τις επανειλημμένες εκκλήσεις της ΕΕ. Η Τουρκία πρέπει να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις της. Σελ. 32.

Η Τουρκία δεν έχει σημειώσει πρόοδο στην ολοποίηση των διμερών σχέσεων με τη Δημοκρατία της Κύπρου. Συγκεκριμένα ερευνητικά σκάφη τα οποία ενεργούσαν έρευνες για κοιτάσματα πετρελαίου, για λογαριασμό της Κύπρου, παρεμποδίστηκαν επανειλημμένα από σκάφη του τουρκικού Πολεμικού Ναυτικού κατά την περίοδο που καλύπτει η αναφορά.

Η απειλή του "casus belli" σε πιθανή επέκταση των ελληνικών χωρικών υδάτων, η οποία υιοθετήθηκε στο ψήφισμα που εγκρίθηκε από την Τουρκική Εθνοσυνέ-

λευση το 1995, εξακολουθεί να παραμένει, παρά τις οδηγίες του Συμβουλίου της ΕΕ το Δεκέμβριο του 2008, για σχέσεις καλής γειτονίας.

Ένας σημαντικός αριθμός από επίσημες καταγγελίες έγιναν από την Ελλάδα για τις συνεχιζόμενες παραβιάσεις του εθνικού εναέριου χώρου της, συμπεριλαμβανομένων των πτήσεων πάνω από ελληνικά νησιά, από τα τουρκικά πολεμικά αεροσκάφη.

Η Τουρκία εξακολουθεί να αντιτίθεται στη συνεργασία ΕΕ-NATO, η οποία θα μπορούσε να συμπεριλάβει όλα τα όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ. Ουσιαστικά αντιτίθεται στην συμμετοχή της Κύπρου σε δραστηριότητες συνεργασίας ΕΕ-NATO και θέτει βέτο σε οποιαδήποτε κυπριακή συμμετοχή στις δραστηριότητες αυτές. Σελ. 87.

Η ελληνική μειονότητα εξακολουθεί να αντιμετωπίζει προβλήματα με την εκπαίδευση και τα δικαιώματα ιδιοκτησίας, συμπεριλαμβανομένων των νησιών Gokseada (Ιμβρου) και Bozcaada (Τενέδου). Σελ. 28.

Η έκθεση της ΕΕ κάνει μνεία και στην απόφαση του 2008 του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΕΔΑΔ), σχετικά με την παραβίαση των δικαιωμάτων ιδιοκτησίας της Ελληνικής Ορθόδοξης Εκκλησίας στην Τουρκία. Επισημαίνει δε, τα συνεχή προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι Έλληνες υπήκοοι αναφορικά με κληρονομικά ζητήματα και τις ιδιοκτησίες των στην Τουρκία και παραθέτει διάφορες δυσμενείς αποφάσεις για την Τουρκία του ΕΔΑΔ. Σελ. 27.

Τέλος αναγνωρίζονται προβλήματα που σχετίζονται με τη λειτουργία του Οικουμενικού Πατριαρχείου και της Ορθόδοξης Εκκλησίας της Αρμενίας. Ιδιαίτερα γίνεται μνεία στην απαγόρευση της χρήσης του όρου "Οικουμενικό". Σ. 21.

ΕΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΓΔΜ

Η έκθεση αναφέρεται με πολύ "ήπιο" τρόπο στις σχέσεις της ΠΓΔΜ με την Ελλάδα και το θέμα της ονομασίας και προτρέπει στην αποφυγή ενεργειών οι οποίες θα είχαν αρνητικές επιπτώσεις στις σχέσεις καλής γειτονίας. Σελ. 24.

Η έκθεση εντοπίζει ορισμένα θέματα "εθνικού αυτοπροσδιορισμού" που έχουν προκύψει με τη Βουλγαρία, χωρίς βέβαια να κάνει κάποια αναφορά για το διωγμό των κατοίκων της ΠΓΔΜ που τόλμησαν να αποκτήσουν βουλγαρικά διαβατήρια.

Οι ερωτήσεις ενός απορημένου φουκαρά

Του Υποστρατήγου ε.α. Κωνσταντίνου Αργυροπούλου

Παραδέχομαι, ότι αδυνατώ να φθάσω στην γνώση των πραγμάτων, που διέπουν το διάνυσμα του βίου ενός επί Γης ελλόγου όντος. Πώς άλλωστε; Τα πράγματα είναι άπειρα και οι συνθετικοί συνδυασμοί των είναι κατακαλυπτικώς άπειροι. Και οι ερμηνείες όλων αυτών των πραγμάτων κυλίνουν ατερμόνως εις το αχανές, των απείρως συστολοδιαστελλομένων εννοιών.

Παρά ταύτα, επιχειρώ με την απομένουσα σύνοια και διαλογιστική μου επάρκεια, να υπερνικήσω τις διαιωνισμένες έννοιες, ώστε να δυνηθώ να προσεγγίσω την γνώση σε ένα επίπεδο ικανοποιητικό. Να πλησιάσω έστω τα σύνορα του εαυτού μου. Με άλλα λόγια, να γνωρίσω τον εαυτό μου, σε συσχετισμό με το διαμορφούμενο οσημέραι περιβάλλον. Αυτή η προσπάθεια, καθώς πιστεύω, δεν είναι δική μου αποκλειστικότητα. Είναι ένα κοινό γνώρισμα των ανθρώπων εκείνων, που κάνουν τον κόπο να ενεργοποιήσουν μία πίστη, που να προσανατολίζεται στην σύγχρονη προσληπτική περί της γνώσεως ανησυχία.

Τα ανωτέρω εισαγωγικά, συνιστούν μία ελαχίστη απόπειρα στο να ερεθιστούν οι αναγνώστες, ώστε να καταστούν κοινωνοί της συγχύσεως εμού του απορημένου άγνωρος.

Ως φυσικόν, μερικοί θα αντιδράσουν περιπαικτικά. Άλλοι ουδέτερα. Άλλοι αδιάφορα. Ίσως ειπούν: "Ε, και; Σε τί με αφορά, ο απορημένος αυτός κύριος". Ας αποχαιρετίσουμε τους μη συναινετικούς αυτούς αναγνώστες και ας προχωρήσουμε με τους υπομονετικούς υπολοίπους.

Μία βασική μου απορία είναι, το πώς αποδίδεται η επιστημονική λεξικολογία της νεωτερικότητας. Ο "Πάπυρος" μας εξηγεί, ότι είναι η τάση προς το νέο, καινοτόμο πνεύμα, μοντερνισμός. Ο "Μπαμπινιώτης" μας λέει, ότι είναι η κατάσταση, που επέφερε ο Ευρωπαϊκός Διαφωτισμός στον χώρο της επιστήμης, της φιλοσοφίας, της αισθητικής θεωρίας κλπ, και που χαρακτηρίζεται από την κριτική λειτουργία του ορθού λόγου σε όλα τα επίπεδα, προσδιορίζοντας έτσι την φυσιογνωμία των βιομηχανικών και μεταβιομηχανικών κοινωνιών.

Και ερωτώ αν η νεωτερικότητα είναι η παγκοσμιοποίηση. Και πώς εφαρμόζεται ο ορθός λόγος του λεξικού; Και σε ποία επίπεδα; Εγώ βλέπω, ότι η παγκόσμια κοινότητα στο μεγάλο της ποσοστό περιστρέφεται σε πλαίσια ανεχείας. Η φτώχεια κινείται επεκτατικά. Οι μετασχηματισμένες χερσαίες

εκτάσεις είναι εξαντλημένες. Τα λιπάσματα και τα ζιζανιοκτόνα περιορίζουν την καθαρότητα και θρεπτικότητα των προϊόντων της γης. Το νερό έχει μολυνθεί. (Άραγε, γνωρίζετε, ότι το αποχετευτικό δίκτυο της κωμοπόλεως Λιδωρικίου καταλήγει στην λίμνη του Μόρνου;)

Ακούμε, ότι η διαθέσιμη γη "κατάσχεται" από μεγάλα συμφέροντα για να δημιουργηθούν παραλιακά ή ορεινά θέρετρα, γήπεδα γκολφ και λοιπές συναφείς χρήσεις ή υπόκεινται ακόμη και στην πίεση αναφυομένων διαρθρωτικών προγραμμάτων προσαρμογής για να αποδίδει περισσότερα γεωργικά προϊόντα; Μήπως άρχισε να περιορίζεται ο ζωτικός χώρος των απλών ατόμων;

Διαπιστώνω μία υψηλού βαθμού πιθανότητα, πάνω στην εκδοχή της καπιταλιστικής νεωτερικότητας, ότι αυτός ο σύγχρονος καπιταλισμός τείνει να στραγγαλισθεί από τα απόβλητα που ανεξέλεγκτα παράγει. Απόβλητα τα οποία ούτε να τα αφομοιώσει μπορεί, ούτε να τα εξαφανίσει αλλ' ούτε και να τα καταστήσει μη τοξικά. Συνεπώς;

Αντιλαμβανόμαστε άραγε, τις μακροπρόθεσμες συνέπειες από τις αυξανόμενες μάζες των ανθρωπίνων αποβλήτων, στις πολιτικές και κοινωνικές ισορροπίες της συνυπάρξεως των ανθρώπων σε ένα διαμορφούμενο παγκοσμιοποιημένο επίπεδο;

Και μετά τί συμβαίνει με τους "περιττούς ανθρώπους", που σήμερα παράγονται σε μαζική κλίμακα σε περιοχές, οι οποίες ήδη έχουν εμβαπτισθεί στην κολυμβήθρα της ιδέας της παγκοσμιοποιημένης νεωτερικότητας; Τί γίνεται με την εξαφάνιση της προσδοκίας για ένα σύγχρονο τρόπο ζωής, χωρίς διαφορές σε ένα παγκοσμίως ομοιότροπο περιβάλλον; Το πιο πιθανόν είναι να έχει εκτιμηθεί, ότι το ενδεχόμενο αυτό, ενέχει κινδύνους για τις κατέχουσες ομάδες των προνομιούχων.

Ο "περιττός πληθυσμός" δεν είναι πλέον θεωρητικό αντικείμενο των κοινωνιολόγων. Ο περιττός πληθυσμός, παραμένοντας στο εσωτερικό του εξεταζομένου κοινωνικού περιφράκτου χώρου συγχρωτίζεται με τους άλλους "χρησίμους" και "νομίμους", με αποτέλεσμα να δημιουργείται μία ανησυχητική ασάφεια στις διαχωριστικές γραμμές μεταξύ "κανονικού" και "ανωμάλου". Ποιος κατατάσσεται στην κατηγορία του αποβλήτου; Αυτή η δυνητική προοπτική μπορεί να κτυπήσει την πόρτα του καθενός μας. Η κοινωνική θέση του καθενός μας εισέρχεται σε μία φάση ταλαντώσεως. Άρχισα να διερω-

τώμαι, σε τί θα με θεωρούσε το κοινωνικό, το οικονομικό και το ασφαλιστικό σύστημα, ότι είμαι χρήσιμος; Μήπως είμαι απόβλητο;

Οι εθνοκαθαρσιακές σφαγές, ο πολλαπλασιασμός των ανταρτικών και τρομοκρατικών ομάδων, οι ληστοσυμμορίες, οι πειρατές, οι έμποροι ναρκωτικών και οι άλλοι έμποροι παγκόσμιου σαρκόζ, όλοι αυτοί, έχουν φορέσει την περικεφαλαία του πολεμιστή της ελευθερίας και ασχολούνται με αποδεκατισμούς, ανταγωνιστικού κυρίως χαρακτήρα. Τα ανωτέρω αναφερόμενα συντελούν και στην γενεσιουργό των προσφύγων αιτία. Συνεπώς, όταν ακούω για πρόσφυγες και για φυγάδες και για ασυλο-αιτουμένους, διερωτώμαι αν και γιατί οφείλω να διάκειμαι συμπαθώς προς αυτού του είδους τους παρεισδύοντες. Μήπως θα έπρεπε να διατηρώ επιφυλάξεις, με την σκέψη, ότι αυτοί οι απρόσκλητοι επισυστρέφοντες τα ειωθότα, θα μεταφέρουν στον δικό μου "περίφρακτο" χώρο την δική τους περί νόμων και πραγμάτων αντίληψη και πρακτική; Τουλάχιστον οι στατιστικές περί εγκληματικότητας αυτό μαρτυρούν, παρά τις περί του αντιθέτου διαβεβαιώσεις των εκάστοτε κυβερνήσεων, οι οποίες διακρίνονται για τον τροπισμό των εκπροσώπων τους, για να κρατούν το ποίμνιο ήσυχο στο μαντρί.

Μία έντιμη πολιτική, στα πλαίσια μιας παγκόσμιας νεωτερικότητας, θα ήταν η μέριμνα για διάθεση των περιττών ανθρώπων και όχι η "παραγωγή" αποβλήτων. Αντ' αυτού, όμως βλέπουμε την πλούσια Δύση να κατεδαφίζει ή να ξεφορτώνεται, ως αντιπαραγωγικές ή μη βιώσιμες οικονομικά, όλες τις παλαιές διευθετήσεις των προληπτικών μέτρων κατά της δημιουργίας αποβλήτων. Και όχι μόνον αυτό, αλλά επί πλέον διεξάγει "παγκοσμιοποιητικούς" πολέμους με συνέπεια την αποσταθεροποίηση πολλών εκκέντρων κοινωνιών.

Καθημερινά διαπιστώνουμε, ότι ακόμη και το φαινόμενο της πλημμύρας των οικονομικών μεταναστών, δημιουργεί πηγές προσπορισμού σε πρόθυμες "επιχειρήσεις" διακινητών. Μέσα σ'αυτήν την ατμόσφαιρα της ανομίας επιβιώνουν οι κατέχοντες και των οποίων "η ισχύς είναι ορθή" και επίσης, ότι οι υψηλά ιστάμενοι και οι ισχυροί μπορούν να αγνοούν και να παρακάμπτουν τους ισχύοντες - μόνον για τους πτωχούς- νόμους. Είναι ή δεν είναι αληθές, ότι ο πλούτος και η εξουσία δεν καθορίζουν μόνον τα οικονομικά, αλλά και την ηθική και την πολιτική; (Τί χαζή ερώτηση;) Συνεπώς καθορίζουν και τις συνθήκες της δικής μου ζωής. Έχω άδικο;

Ακόμη και οι κλασσικής μορφής πόλεμοι, που μέχρι χθες διαβάζαμε στα βιβλία της Ιστορίας, σήμερα έχουν απορυθμισθεί. Όπως λένε αυτοί, που ξέρουν, τούτο συνιστά απειλητική συνέπεια της παγ-

κοσμιοποίησης, όπου οι περισσότερες από τις ενέργειες, που μοιάζουν με πολέμους, διεξάγονται από μη κρατικές οντότητες (π.χ. Black water) και δεν υπόκεινται σε νόμους και διεθνείς συμβάσεις. Και ερωτώ. Τούτα τα φαινόμενα δεν είναι άραγε αποτέλεσμα ή αιτίες παράπλευρες για την διάβρωση του κύρους και της κυριαρχίας των μέχρι τώρα γνωστών σαν κρατικών υποστάσεων; Και εάν ναι, δεν φαίνεται όλο αυτό σαν νέα συνθήκη ενός ανάρχου κόσμου, που θέτει τους δικούς του όρους για να επικρατήσει σε ένα υπερκρατικό παγκοσμιοποιημένο χώρο;

Και ύστερα σκέπτομαι, ότι όλοι όσοι δραπετεύουν από ένα χώρο, όπου κυριαρχεί η ανομία αναζητούν χώρους της πολιτισμένης Δύσης για να προστατευθούν και που τελικά παίζουν τον ρόλο των μελισσών που μεταφέρουν το υλικό (ιδιαιτερότητες του τόπου προελεύσεως), που αυτές γνωρίζουν και άρτια επεξεργάζονται, σε άλλες κυψέλες, και οι οποίοι -φυγάδες, πρόσφυγες, μετανάστες- εκόντες άκοντες συντελούν στην γέννηση μίας νέας, αλλότροπης κοινωνίας. Της Νέας Άγριας Δύσης. Διότι αυτοί οι "πρόσφυγες" έχουν άλλες φυλετικές σταθές. Άλλα εθνικά γνωρίσματα και άλλες προσωπικές του καθενός υποθέσεις για τις οποίες άλλωστε μάς είναι αδύνατο να διευκρινίσουμε το βαθμό της αρετής των ή το αξιόποινον για το οποίον άλλωστε και διώκονται(;) στην χώρα προελεύσεώς των. Αυτή η ετεροχρωμία, η ανομοιότητα, η αντιδιαστολή των γνωρισμάτων και η πρόδηλη μιξέρια, τούς καθιστά "διαφορετικούς". Αυτοί οι ίδιοι, αισθάνονται απάτριδες -και οι ίδιοι άλλωστε το δηλώνουν- όπου την αλλοτριότητά τους αυτή, την τοποθετούν σε ένα επίπεδο, που δεν αποκρίνεται, λόγω απροσδιοριστίας της παρουσίας τους στο νέο χώρο, σε κάποια πολιτική τους ιδιότητα. Είναι άτομα αμφισήμως υπαρκτά και τυχαίως παραπλέοντα δίπλα στο -συγκεκριμένης ρότας- πλοίο των γηγενών.

Και εφόσον είναι έτσι, γιατί άραγε με διάφορα τεχνάσματα, οι κομματικοί μηχανισμοί, υπολογίζουν στην ψήφο τέτοιων υπάρξεων, αφού εκ των προτέρων γνωρίζουν, ότι η αυριανή ειδική κατάσταση, θα απαιτεί επιβολή όρων, αλλοιωτικού των κοινωνικών ειωθότων χαρακτήρα, εκ μέρους των νεωστί συμβληθεισών ανθρωπομαζών διαφορετικών δοξασιών;

Και μη μου πείτε, ότι ένας μουσουλμάνος θα αφομοιωθεί και ενσωματωθεί σε ένα χώρο εκτεταμένης χριστιανικής πυκνότητας; Θα έλεγα, ότι θα συμβεί το αντίθετο. Οι χριστιανοί είναι αυτοί, που θα μουσουλμανοποιηθούν. Τουλάχιστον οι παγκόσμιες στατιστικές αυτό μαρτυρούν.

Αλλά και η διάθεση των γηγενών κατοίκων των χωρών-δοχείων αποθέσεως μεταναστών, για

αποδοχή των απροσκλήτων μουσαφίρηδων, σαν νομίων και ανεγνωρισμένων μελών της νεοδιαμορφούμενης πολυπολιτισμικής και "εξανθρωπισμένης κοινωνίας", είναι άτονη. Ουδέτερη θα λέγαμε. Οι υπερθεματιστές της παρουσίας ξένων είναι οι δημοσιογράφοι και οι καθ' οιονδήποτε τρόπο διαμορφωτές των κοινών τάσεων και ρευμάτων. Και σαφώς υποπτευόμεθα τα κίνητρα, τις προθέσεις, τα σχέδια, τους προσανατολισμούς και τα διαρραπτόμενα. Και ως μη ξεχνάμε τον συμβολισμό των "τριάκοντα αργυρίων" και την πολυβουλία επί της ερμηνείας της εννοίας "ιδιοτέλεια". Οι μετανάστες στην ουσία, είναι ανεπιθύμητοι. Ωστόσο είναι βολικοί στην υπηρέσία των γηγενών ιδιωτών, οι οποίοι τους χρησιμοποιούν κυρίως επί προϋποθέσεως και βάσεως παραοικονομίας, το δε επίσημο κράτος δεν φαίνεται να έχει συμμετοχή στην παράλληλη αυτή αγορά. Αλλά πάλι, μήπως κάνω λάθος; Μήπως δηλαδή το κράτος καρπούται παρηλαγμένα; Διότι αν οι φόροι πληρώνονταν κανονικά από τους επιχωρίους (αναφέρομαι στην ελληνική πραγματικότητα), τότε ο ντόπιος μικροεργοδότης θα εξημίωνε διπλά. Η μία ζημία θα ήταν οικονομική. Η άλλη ζημία θα ήταν και πάλι οικονομική, διότι το κράτος θα έπρεπε να αυξήσει την φορολογία για να συστήσει, οργανώσει και λειτουργήσει ισχυρούς μηχανισμούς ελέγχου των ανέλpidων μεταναστών, οι οποίοι πεινώντας και διψώντας θα προέβαιναν σε ανεξέλεγκτες παραβατικές πράξεις. Εκτός εάν έχει αποφασίσει να τους τροφοδοτεί, αφού δέχεται σαν αξίωμα, ότι στερείται της βουλήσεως να απαλλαγεί από την παρουσία ενός τόσο ογκώδους πολτού μιας απρόσωπης μάζας, η οποία εν εξαχρειώσει και εν απογνώσει ευρισκόμενη, θα εξερρηγνύετο, ωσάν σούπερ νόβα, σηματοδοτούσα το πέρας μιας εποχής και της αρχής του χάους.

Αλλά και οι γηγενείς, όντες εξαντλημένοι λόγω της απουσίας της δυνατότητας χρησιμοποίησεως δούλων, αλλά κανονικών συνεργατών και εν τω μέλλοντι συνεταίρων, πιθανόν να περιέλθουν σε κατάσταση οικονομικής αποστραγγίσεως. Εκτός εάν αναθεωρήσουν, τις περί τα εργασιακά, θεωρίες των και ενεργοποιήσουν τους ανέργους επιγόνους, πρώτου βαθμού συγγενείας, οι οποίοι κτώμενοι ικανό αριθμό πτυχίων από ημεδαπά πανεπιστήμια, εσχάτης κατατάξεως, διατείνονται ανά τας καφετερίας, ότι τα προσόντα τους δεν τους επιτρέπουν ταπεινωτικές απασχολήσεις και μάλιστα τις ελαφρώς κατώτερες από αυτές των διευθυντικών στελεχών.

Εν πάση περιπτώσει, η εξαχρείωση της ηθικής συγκροτήσεως, η ακρήστευση της πολυτελείας των προσδοκιών και η εξαθλίωση του τρόπου ζωής των ατόμων της κοινωνίας τρομάζει τις κυβερ-

νήσεις, διότι οι μάζες όταν αυτοεκτιμώνται ως εκμηδενισμένες, τότε επαναστατούν κατά της εξουσίας. Δι'ό και το φαινόμενο της κυβερνητικής ανοχής. Ή μήπως κάνω λάθος; Αν δεν συμφωνείτε εγκαλέστε με.

Μερικοί από σας, ίσως πιο στοχαστικοί, να αποφανθείτε, ότι τούτο είναι ένα φαινόμενο, που σχηματοποιεί ένα φάντασμα των "παγκοσμίων δυνάμεων". Δυνάμεων, που αντιμετωπίζονται με φόβο και δυσφορία, διότι ενεργούν χωρίς να συμβουλευονται αυτούς, οι οποίοι θα επηρεαστούν από τα αποτελέσματα των αποφάσεών τους. Θα μου πείτε, ότι έχει αναφύει μία εξουσιαστική ελίτ του παγκοσμιοποιημένου κόσμου, η οποία ευθύνεται για το φαινόμενο και ότι αυτή η ελίτ δεν έχει κανένα δεσμό με κανένα συγκεκριμένο τόπο και ότι τα συναποτελούντα την ελίτ όντα, είναι δόλια και απρόβλεπτα. Μερικοί ίσως διατυπώσουν την εκδοχή, ότι αυτός ο αόρατος κόσμος αποτελεί την επιτομή του ανεξιχνιάστου "χώρου των ροών", όπου οι ρίζες της σημερινής επισφαλείας της ανθρωπίνης καταστάσεως και του αισθήματος ανασφαλείας, ως προς την φυσική υπόσταση, πρέπει να αναζητηθούν σε μεγάλο βάθος. Αυτή λοιπόν η ελίτ, είναι όντως ισχυρή για να της αντιπαρατεθεί κάποιος και να την προκαλέσει, ακόμη και αν τα στοιχεία περί της ακριβούς της διευθύνσεως ήταν γνωστά.

Από την άλλη, αυτοί οι πρόσφυγες, οι μετανάστες και όλοι οι δύσμοιροι και απέλpidες, είναι ο εύκολος στόχος για να εκτονωθεί ο περισσεύων θυμός των όσων υφίστανται την πίεση, της όποιας ελίτ ρυθμίζει τα της ζωής μας.

Έχουμε εισέλθει σε ένα αρνητικά θαυμαστό καινούργιο κόσμο των εξαφανισμένων και διατρήτων συνόρων. Κολυμπάμε για να κρατηθούμε στην επιφάνεια μιας πληροφοριακής πλημμύρας. Ανήμποροι παρακολουθούμε με δέος την αχαλίνωτη παγκοσμιοποίηση. Η καταναλωτική μας ευωχία μας τυφλώνει τόσο, ώστε αδυνατούμε να ιδούμε το αύριο των παιδιών μας. Είμαστε βαθειά αποκλεισμένοι στον μικρόκοσμο μιας παρερμηνευμένης αυτοσυνειδήσεως, που μας απαγορεύει να διακρίνουμε τον εαυτόν μας σαν μέλος ενός εξωτερικού κόσμου. Ενός κόσμου με το εφόδιο της αρετής, όπως την έχουν διδάξει οι σοφώτεροι από εμάς και η οποία κάποτε έδινε το στίγμα του ολοκληρωμένου ανθρωπίνου χαρακτήρος.

Τελικά διαπιστώνουμε μία συνέπεια. Την συνέπεια του να χαθεί η εγκυρότητα της ουσίας των ερμηνειών από όλες τις υπάρχουσες σοφίες περί ζωής. Μήπως έχει δημιουργηθεί η ανάγκη για μία εκ βάθους αναθεώρηση των προσανατολισμών του βίου;

Δίκαιο του Εξωατμοσφαιρικού Διαστήματος

Αντιναυάρχου ε.α. Δρα Στυλιανού Πολίτη

Παρουσίαση στη ΛΑΕΔ

23 Σεπτεμβρίου 2009

Η εξωατμοσφαιρική δραστηριότητα που ξεκίνησε ουσιαστικά στα τέλη της δεκαετίας του '50, δημιούργησε την ανάγκη αναπτύξεως ενός νέου κλάδου του Διεθνούς Δικαίου, του Δικαίου του Εξωατμοσφαιρικού Διαστήματος. Αυτό αποτελείται από τους νομικούς κανόνες που διέπουν το απέραντο διαστρικό κενό το οποίο εκτείνεται πέρα από τη γήινη ατμόσφαιρα καθώς και όλα τα ουράνια σώματα. Η μεγάλη και ταχύτατη πρόοδος των διαστημικών δραστηριοτήτων όμως δεν μπορούσε να περιμένει τη διαμόρφωση εθιμικών κανόνων. Γι' αυτό σχεδόν αμέσως μετά την εκτόξευση του πρώτου διαστημικού οχήματος, η Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών έσπευσε να δημιουργήσει ένα ad hoc όργανο, την Επιτροπή για τις Ειρηνικές Χρήσεις του Εξωατμοσφαιρικού Διαστήματος (Committee on Peaceful Uses of Outer Space - COPUOS). Η Επιτροπή αυτή συνέταξε και επεξεργάσθηκε πέντε βασικές διεθνείς συμβάσεις. Η πρώτη και η βασικότερη είναι η Σύμβαση της 27ης Ιανουαρίου του 1967 "περί των αρχών αι οποίοι διέπουν την δραστηριότητα των Κρατών κατά την εξερεύνηση και χρησιμοποίησιν του Διαστήματος, περιλαμβανομένων της Σελήνης και των άλλων ουρανίων σωμάτων". Το κείμενο της έγινε ευρέως αποδεκτό στη διεθνή κοινότητα και χαρακτηρίστηκε ως Magna Carta του Διαστήματος. Μετά από τις πρώτες πέντε Συμβάσεις ακολούθησε ένα πλήθος άλλων που κινήθηκαν μέσα στο ίδιο πνεύμα και ουσιαστικά ρύθμισαν λεπτομέρειες. Συνοπτικά μπορούμε να πούμε ότι στο χώρο του εξωατμοσφαιρικού Διαστήματος απαγορεύτηκε κάθε μορφή οικειοποίησης και προβολής κυριαρχικών δικαιωμάτων. Η εξερεύνηση και η χρησιμοποίηση ολοκλήρου του Διαστήματος συμπεριλαμβανομένης και της Σελήνης και των υπολοίπων ουρανίων σωμάτων πρέπει σύμφωνα με το υπάρχον καθεστώς να διενεργείται χωρίς διακρίσεις επ' αγαθώ και προς το συμφέρον όλων των χωρών. Όλες οι διαστημικές δραστηριότητες κάθε Κράτους πρέπει να αναπτύσσονται σύμφωνα με το Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών και το Διεθνές Δίκαιο γενικότερα, με σκοπό τη διατήρηση της

διεθνούς ειρήνης της διεθνούς ασφαλείας και για την προαγωγή της διεθνούς συνεργασίας με σεβασμό στα ενδιαφέροντα των άλλων Κρατών. Απαγορεύτηκε η εγκατάσταση πυρηνικών όπλων και άλλων όπλων μαζικής καταστροφής στο διάστημα και στα ουράνια σώματα, η εγκατάσταση στρατιωτικών βάσεων και οχυρώσεων καθώς και η εκτέλεση στρατιωτικών γυμνασίων και δοκιμών οπλικών συστημάτων. Δεν απαγορεύτηκε όμως η χρήση στρατιωτικού προσωπικού για επιστημονικούς ή άλλους ειρηνικούς σκοπούς καθώς και η εγκατάσταση των μέσων που εξυπηρετούν αυτούς τους σκοπούς, όπως επίσης και η χρήση δορυφόρων καταγραφής της γήινης επιφάνειας. Τα Κράτη διατηρούν τη δικαιοδοσία και τον έλεγχο τους στα αντικείμενα που εκτοξεύουν στο διάστημα και στο προσωπικό τους, φέροντας διεθνή ευθύνη για κάθε δραστηριότητα τους, συμπεριλαμβανομένης και της ευθύνης για ζημιές από τα διαστημικά αντικείμενα. Οι αστροναύτες απολαμβάνουν διεθνή ασυλία και δικαιούνται παροχή βοήθειας σε περίπτωση ατυχήματος, καταστροφής κινδύνου ή αναγκαστικής προσγειώσεως διαστημικού οχήματος. Αν και φυσικά πρόσωπα, είναι αποδέκτες διεθνών κανόνων και τους αναγνωρίζονται διεθνή δικαιώματα αλλά και υποχρεώσεις. Χαρακτηρίζονται σαν "Προπομποί" και σαν "Απεσταλμένοι της Ανθρωπότητας".

Οι διεθνείς συμβάσεις που καθορίζουν το καθεστώς του Διαστήματος όμως άφησαν ουσιαστικά αναπάντητο ένα βασικό ερώτημα: Από πού ξεκινά να ισχύει το δίκαιο του Διαστήματος; Το κριτήριο της "στηρίξεως στον αέρα" των αεροσκαφών καθώς και το κριτήριο της δυνατότητας αιωρήσεως στον αέρα των αεροστάτων και των αεροπλοίων είχαν περιορίσει την εφαρμογή των Συμβάσεων για τη ρύθμιση της αεροπλοΐας των Παρισίων και του Σικάγου στην περιοχή της ατμόσφαιρας, χωρίς όμως να ορίζουν ποιο είναι το ύψος της. Το 1959 η ad hoc Επιτροπή (COPUOS) που ασχολήθηκε με το θέμα της οριοθετήσεως του εξωατμοσφαιρικού

Διαστήματος δεν κατέληξε σε ορισμό. Άκαρπη υπήρξε και μια νέα προσπάθεια που ξεκίνησε το Δεκέμβριο του 1966 μετά Απόφαση της Γενικής Συνελεύσεως των Ηνωμένων Εθνών και το θέμα παραμένει σε εκκρεμότητα στη Νομική Επιτροπή του Διαστήματος. Στην πράξη όμως υπάρχει διάκριση μεταξύ εναέριου χώρου και εξωατμοσφαιρικού Διαστήματος που είναι πιο πολύ νομική παρά φυσική αφού ο διαχωρισμός τους οφείλεται στην εφαρμογή διαφορετικού θεσμικού πλαισίου. Το γεγονός αυτό δεν είναι ότι το καλύτερο, αφενός λόγω της σημερινής εξελίξεως των αεροσκαφών που έχουν αρχίσει να πλησιάζουν τις δυνατότητες των διαστημοπλοίων και αφετέρου λόγω της κινήσεως των διαστημικών οχημάτων μέσα στην ατμόσφαιρα και μάλιστα κατά την επιστροφή τους. Μια κίνηση που μέχρι ένα σημείο δημιούργησε έντονα νομικά προβλήματα ειδικά μάλιστα στην περίπτωση προκλήσεως βλάβης.

Σημαντικός τομέας της εξωατμοσφαιρικής δραστηριότητας στρατηγικού ενδιαφέροντος είναι οι μετεωρολογικές παρατηρήσεις. Την 1η Απριλίου 1960 εκτοξεύθηκε από τη NASA ο πρώτος μετεωρολογικός δορυφόρος. Μετά απ αυτόν ακολούθησαν και πολλοί άλλοι. Ένα άλλο είδος δορυφόρων είναι οι ναυτιλιακοί. Στις 16 Ιουλίου 1979 τέθηκε σε διεθνή ισχύ η Διεθνής Σύμβαση του Λονδίνου της 3ης Σεπτεμβρίου 1976 περί ιδρύσεως του Διεθνούς Οργανισμού Ναυτιλιακών Δορυφόρων και Συμφωνία Εκμεταλλεύσεως (INMARSAT). Σήμερα έχει επεκταθεί η χρήση των δορυφόρων σε πάρα πολλούς τομείς. Υπάρχει μεγάλος αριθμός δορυφόρων για παροχή πλήθους πληροφοριών που δίνουν φωτογραφίες εκτελούν μετρήσεις και ανιχνεύουν πλήθος άλλα δεδομένα ποικίλου ενδιαφέροντος. Με την έντονη δραστηριότητα στο διάστημα άρχισαν και "διάστημα-περιβαλλοντικά" προβλήματα. Οι υπηρεσίες της NASA εντόπισαν το 2007, ένα νέφος με ένα εξαιρετικά μεγάλο αριθμό διαστημικών σκουπιδιών, που προκλήθηκαν από την καταστροφή του Κινέζικου δορυφόρου Fengyun-1C και που εξαιτίας του είναι σήμερα ιδιαίτερα δυσχερής η εκτέλεση διαστημικών πτήσεων χαμηλής τροχιάς.

Ο σημαντικότερος όμως τομέας που αφορά το Διάστημα είναι οι ραδιοτηλεπικοινωνίες. Τα Ηνωμένα Έθνη από πολύ νωρίς αντελήφθησαν την ανάγκη ορθολογικής χρήσεως των δορυφόρων σε αυτό τον τεραστίου στρατηγικού ενδιαφέροντος

τομέα. Γι αυτό το λόγο η Γενική Συνέλευση εξέδωσε στις 20 Δεκεμβρίου του 1961 μια σχετική απόφαση απευθύνοντας σύσταση στη Διεθνή Ένωση Τηλεπικοινωνιών (I.T.U.) να θέσει όλα τα μέσα τηλεπικοινωνιών που εκτελούνται με δορυφόρους σε παγκόσμια κλίμακα "στη διάθεση όλων των Εθνών άνευ διακρίσεως". Στις 31 Αυγούστου του 1962 το Κογκρέσο των ΗΠΑ, ψήφισε το Νόμο για του τηλεπικοινωνιακού δορυφόρους και ενέκρινε τη δημιουργία της Εταιρίας Δορυφορικών Τηλεπικοινωνιών (COM-SATCO). Το παράδειγμα της Αμερικής ακολούθησε και η Ευρώπη και μετά την Ευρωπαϊκή Διάσκεψη του Μαΐου 1963 συγκροτήθηκε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή Δορυφορικών Τηλεπικοινωνιών (CETS) και πάρθηκε η απόφαση για εκτόξευση του πρώτου Ευρωπαϊκού τηλεπικοινωνιακού δορυφόρου. Σημαντικός σταθμός στην ιστορία των τηλεπικοινωνιών είναι η 19η Ιουλίου του 1964, όπου δώδεκα Κράτη συνήλθαν στην Ουασικτώνα και υπέγραψαν δυο συμφωνίες για την εγκατάσταση ενός παγκόσμιου δορυφορικού εμπορικού δικτύου. Παράλληλα όμως είχε δραστηριοποιηθεί και η πάλαι ποτέ Σοβιετική Ένωση με τους δορυφόρους Molnya που χρησιμοποιούσε για τη μετάδοση τηλεοπτικών προγραμμάτων στις Χώρες του Παραπετάσματος. Η Ινδία από το 1975 έχει αρχίσει να εκτοξεύει δορυφόρους για τη μετάδοση εκπαιδευτικών τηλεοπτικών προγραμμάτων. Το 1976 είχαμε και τη Συμφωνία για τον Αραβικό Οργανισμό Δορυφορικών Επικοινωνιών. Το 1992 είχαμε και τη συμφωνία για τον Διεθνή Διαστημικό Σταθμό (ISS).

Βασικό χαρακτηριστικό των ραδιοτηλεπικοινωνιών ειδικά μάλιστα των δορυφορικών, είναι ότι αυτές από τη φύση τους δεν μπορούν να περιορισθούν από τα σύνορα των Κρατών. Το γεγονός επηρέασε τις διεθνείς συμβάσεις που αφορούν το συγκεκριμένο αντικείμενο και οδήγησε σε ένα θα μπορούσαμε να πούμε "φιλελεύθερο" καθεστώς. Στις 12 Δεκεμβρίου 1973 τέθηκε σε διεθνή ισχύ η Συμφωνία-Πλαίσιο του Παγκόσμιου Συστήματος Τηλεπικοινωνιών μέσω Δορυφόρου (INTEL-SAT). Το σημερινό καθεστώς των τηλεπικοινωνιών διέπεται από το τελευταίο αναθεωρημένο κείμενο της Συμβάσεως του Ναϊρόμπι 1982 που ισχύει από την 1η Ιανουαρίου του 1984. Παράλληλα εξακολουθεί να ισχύει ο Κανονισμός Ραδιοεπικοινωνιών του 1959 όπως αναθεωρήθηκε διαδοχικά μέχρι και το 1990. Ο Κανονισμός αυτός αναφέρεται και στις "διαστημικές

ραδιοεπικοινωνίες". Παράλληλα δημιουργήθηκαν και τέθηκαν σε ισχύ αρκετές συνθήκες σχετικές με τις ραδιοεπικοινωνίες μέσω δορυφόρου ρυθμίζοντας κυρίως θέματα περιορισμού των εκπομπών για να καλύπτουν επιλεγμένες περιοχές. Επειδή όμως, όπως όλοι καταλαβαίνουμε, αυτό δεν μπορεί να περιορίσει την ατομική λήψη δορυφορικών τηλεοπτικών εκπομπών, η Διακήρυξη της UNESCO του 1972 "επί των κατευθυντηρίων αρχών στη χρησιμοποίηση της ραδιοεπικοινωνίας μέσω δορυφόρου για την ελεύθερη ροή της πληροφορήσεως, τη διεύρυνση της παιδείας και την ανάπτυξη των πολιτιστικών ανταλλαγών", ζήτησε από όλα τα Κράτη να συνάπτουν ή να ευνοούν τη σύναψη προηγούμενων συμφωνιών για τις δορυφορικές εκπομπές που προορίζονται να ληφθούν απ' ευθείας από το κοινό Κρατών άλλων από τη χώρα προελεύσεως αυτών των εκπομπών. Η πρόληψη και καταστολή της "ηλεκπειρατείας" είναι άλλος ένας σημαντικός τομέας καθώς στην πράξη παρουσιάσθηκαν τέτοια προβλήματα και οδηγηθήκαμε στη Σύμβαση των Βρυξελλών του 1974 "για τη διανομή σημάτων φορέων προγραμμάτων μεταδιδομένων δια δορυφόρου". Σύμφωνα με το άρθρο 2 αυτής της Συμβάσεως, κάθε συμβαλλόμενο Κράτος υποχρεούται να αναλαμβάνει τα ενδεικνύμενα μέτρα για να εμποδίζει τη διανομή στο έδαφος του ή από το έδαφος του, των μη προορισμένων για αναμετάδοση προγραμμάτων που εκπέμπονται μέσω δορυφόρου ή προς δορυφόρο.

Οι διεθνείς συνθήκες ενώ είναι ξεκάθαρες στο θέμα της εγκαταστάσεως όπλων, στρατιωτικών βάσεων και οχυρώσεων στο Διάστημα και στα ουράνια σώματα, δεν προσδιορίζουν ποιες άλλες ενέργειες αντιτίθενται στη χρήση του Διαστήματος για ειρηνικούς σκοπούς. Οι Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής έχουν δηλώσει ότι οι στρατιωτικές χρήσεις του Διαστήματος μπορεί να είναι αναγκαίες για αμυντικούς λόγους, που από τη φύση τους είναι προς όφελος ολοκλήρου της Ανθρωπότητας και δεν έρχονται σε αντίθεση με το Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών στον οποίο παραπέμπει και η Magna Carta. Ισχυρίσθηκαν δηλαδή ότι *mutatis mutandis* ισχύει το ίδιο με την ανοικτή θάλασσα όπου μια από τις παραδοσιακές χρήσεις της είναι και η εκτέλεση ναυτικών στρατιωτικών γυμνασίων με αμυντικό χαρακτήρα. Η πάλαι ποτέ Ένωση Σοβιετικών Σοσιαλιστικών Δημοκρατιών είχε εκφράσει από τις αρχές του 1960 τελείως αντίθετες απόψεις

χαρακτηρίζοντας ανεξαιρέτως όλες τις στρατιωτικές χρήσεις σαν επιθετικές. Αμέσως όμως με τις ενέργειες της έδειξε πόσο μακριά ήταν από αυτές τις θέσεις. Σήμερα μάλιστα η Ρωσία, διάδοχο Κράτος της Σοβιετικής Ενώσεως είναι σημαντική διαστημική δύναμη. Οι Ρωσικές Ένοπλες Δυνάμεις αξιοποιούν ένα τέλειο δορυφορικό σύστημα, το GLONASS, που κληρονόμησαν από τη Σοβιετική Ένωση. Το σύστημα αυτό που ξεκίνησε να εργάζεται από τα μέσα της δεκαετίας του 1970 καλύπτει ολόκληρο τον πλανήτη μας και διαρκώς εκσυγχρονίζεται. Το ίδιο σημαντική είναι και η ανάπτυξη της Κίνας. Υπάρχουν σημαντικές ενδείξεις ότι έχει αναπτύξει πολύ αξιόλογη τεχνολογία στον τομέα κατασκευής συγχρόνων αντιδορυφορικών όπλων (ASAT). Στις 11 Ιανουαρίου του 2007 μάλιστα, δοκίμασε ένα όπλο κατά δορυφόρων (anti satellite weapon test). Οι Κινέζοι αφού προσάρμοσαν στη κεφαλή βαλλιστικού πυραύλου ένα αντιδορυφορικό όπλο τον χρησιμοποίησαν για την καταστροφή του δορυφόρου Fengyun -1C, που ήδη αναφέραμε. Το γεγονός αυτό προκάλεσε διεθνή ανησυχία και πολλές αντιδράσεις της διεθνούς κοινότητας. Ελπίζουμε ότι αυτή η ενέργεια της Κίνας, πρώτη στην ιστορία, θα είναι και η τελευταία.

Ωστόσο θα πρέπει να αντιμετωπίσουμε τις εξελίξεις σε ρεαλιστική βάση. Από το 1961 έχει τεθεί σε τροχιά τηλεπικοινωνιακός δορυφόρος για στρατιωτική χρήση και είναι σε όλους γνωστό ότι από τότε οι στρατιωτικές χρήσεις των δορυφόρων έχουν πολλαπλασιασθεί τρομακτικά. Δεν υπάρχει σήμερα Κράτος που να μην χρησιμοποιεί τις δορυφορικές υπηρεσίες έμμεσα ή άμεσα για στρατιωτικούς σκοπούς. Μπορεί να μην έχουν εγκατασταθεί όπλα στο διάστημα ούτε έχουν γίνει δοκιμές όπλων, με εξαίρεση αυτή της Κίνας, αλλά όλοι γνωρίζουμε ότι οι δορυφόροι σήμερα παρέχουν στις στρατιωτικές μονάδες πλήθος πληροφορίες στρατιωτικής φύσεως. Η διεθνής πρακτική συνοδευόμενη από την απαραίτητη *opinio juris* έχει δεχθεί σταθερά και ομοιόμορφα ότι το διάστημα μπορεί να χρησιμοποιηθεί για στρατιωτικές επικοινωνίες και για παρατήρηση με την προϋπόθεση βέβαια ότι κάθε τέτοια δραστηριότητα έχει αποκλειστικά και μόνο αμυντικό χαρακτήρα μέσα στο πλαίσιο του Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών.

ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗΣ ΤΗΣ ΟΥΚΡΑΝΙΑΣ ΣΤΟ ΝΑΤΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΕ

Υπτιγου ε.α. Ματθαίου Σκούρα
Master of Strategic Studies

Ρωσικά στρατηγικά γεωπολιτικά συμφέροντα και Ουκρανία.

Η Ρωσία παραδοσιακά θεωρεί και χειρίζεται την Ουκρανία ως τμήμα της Ρωσικής γεωπολιτικής σφαίρας επιρροής.

Όπως περίτρανα καταδείχθηκε από την κρίση προμήθειας του φυσικού αερίου το 2005-2006 και το 2008-2009, η Ουκρανία εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τις εισαγωγές πρώτων υλών ενέργειας από την Ρωσική επικράτεια (το 70% του φυσικού αερίου της Ουκρανίας προέρχεται από την Ρωσία).

Η Ρωσία βλέπει με έμφυτη εχθρότητα και καχυποψία τις ουκρανικές φιλοδοξίες για είσοδο της στο ΝΑΤΟ, καθώς θεωρεί ότι η διάλυση της ΕΣΣΔ δεν ακύρωσε τις προηγούμενες δυτικές δεσμεύσεις σχετικά με τη "ζώνη ασφάλειας" που υπήρξε μεταξύ του εδάφους της σημερινής Ρωσικής Ομοσπονδίας και των τότε υπάρχοντων ορίων του ΝΑΤΟ, και έτσι η επέκταση του ΝΑΤΟ ανατολικά ουσιαστικά παραβιάζει αυτές τις δεσμεύσεις.

Η Ρωσία και η Ουκρανία έχουν ακόμα "ανεπίλυτα / εκκρεμή ζητήματα" συμπεριλαμβανομένου και του ελλειμνισμού των μέσων του Ρωσικού Στόλου στις ελεγχόμενες από τους Ρώσους ναυτικές βάσεις μέσα στο ουκρανικό έδαφος στη Μαύρη Θάλασσα.

Η Ρωσία αντιμετώπισε με καχυποψία - εχθρότητα την εξαγωγή της Ουκρανίας προς την Δημοκρατία της Γεωργίας των πυραύλων Εδάφους - Αέρος (E-A, SAM), καθώς ως γνωστόν, χρησιμοποιήθηκαν επιτυχώς ενάντια στα ρωσικά αεροσκάφη κατά τη διάρκεια της ένοπλης σύγκρουσης του Αυγούστου 2008 στη Γεωργία.

Ευρώπη - Ρωσία και Ενεργειακή Ασφάλεια.

Όπως περίτρανα κατέδειξε η προαναφερθείσα κρίση εφοδιασμού υγραερίου και η Ευρώπη

εξαρτάται από τις ενεργειακές εισαγωγές από τη Ρωσία.

Η μελέτη του Ινστιτούτου της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Ασφάλεια (European Union institute for Security Study, EUISS) , ξεκάθαρα αναγράφει, ότι η ΕΕ ακολουθεί την προσέγγιση, "η Ρωσία πρώτα" στην ενεργειακή πολιτική της , καθώς ενώ διεξάγει ένα σχετικά καθορισμένο διάλογο για την ενέργεια με την Ρωσία δεν υπάρχει κάποια παρόμοια διευθέτηση με την Ουκρανία.

Σημαντικοί ευρωπαϊκοί παράγοντες, συμπεριλαμβανομένης της Γερμανίας, δεν θα θυσιάσουν τα αντίστοιχα εθνικά ενεργειακά συμφέροντα ασφαλείας τους για να εισέλθει Ουκρανία στο ΝΑΤΟ. Το ίδιο ισχύει και για τη χώρα μας.

Τα εθνικά συμφέροντα ασφαλείας της χώρας μας και οι διμερείς σχέσεις της με τη Ρωσία είναι πιο σύνθετα, καθώς καλύπτουν διάφορους τομείς, όπως τα υπάρχοντα ζητήματα της Κύπρου και του Αιγαίου πελάγους, των Βαλκανίων (ΠΓΔΜ, Κόσοβο), και τις άμεσες διμερείς σχέσεις εμπορίου και μεταφοράς ενέργειας.

Η πρόσφατα ισχύουσα (12 Μαΐου 2009) "Στρατηγική Εθνικής Ασφάλειας της Ρωσικής Ομοσπονδίας μέχρι το 2020", ρητά καθορίζει: "Σε έναν ανταγωνισμό για τους ενεργειακούς πόρους, τα διάφορα ζητήματα τα οποία περιλαμβάνουν τη χρήση στρατιωτικής δύναμης δεν μπορούν να παραβλεφθούν καθώς μια τέτοια εξέλιξη θα μπορούσε να καταστρέψει την ισχύουσα ισορροπία των δυνάμεων κοντά στα σύνορα της Ρωσικής Ομοσπονδίας και των συμμάχων της". Είναι προφανές ότι λαμβάνοντας υπόψη την στρατιωτική παρέμβαση στο Ιράκ το Μάρτιο του 2003, και την εσωτερική σύγκρουση στην Τσετσενία, η Ρωσία θεωρεί την επέκταση του ΝΑΤΟ προς ανατολάς ως απειλή για τα εθνικά συμφέροντα ασφαλείας της (συμπεριλαμβανομένης της ενεργειακής ασφάλειας

σύστημα. Αυτή η πολιτική αστάθεια ενισχύεται από τις ιδιόζυγες σχέσεις μεταξύ της "ελίτ" του πολιτικού συστήματος και της "ελίτ" των επιχειρηματιών και της ενδημικής διαφθοράς. Μια ομάδα επιχειρηματικής ολιγαρχίας που περιλαμβάνει και αρκετούς πολιτικούς εξουσιάζει / ελέγχει ουσιαστικά την ουκρανική οικονομία και έχει επωφεληθεί από τις αδιαφανείς ιδιωτικοποιήσεις των διαφόρων κρατικών βιομηχανιών. Π.χ., η κα Yulia Tymoshenko, μια σημαντική προσωπικότητα της ουκρανικής κυβέρνησης και πολιτικής γενικότερα, φέρεται ότι έχει συσσωρεύσει προσωπική περιουσία η οποία υπολογίζεται στο ποσό του ενός δισεκατομμυρίου δολαρίων ΗΠΑ. Ένας άλλος βιομήχανος ελέγχει

και ενεργειακού ανεφοδιασμού) τα οποία δυνατόν να εμπλέξουν και την χρήση των ενόπλων δυνάμεων της όταν και όπου καταστεί αναγκαίο.

Κίνδυνοι Εσωτερικής Διάσπασης της Ουκρανίας.

Η Ουκρανία πάντα διατρέχει κίνδυνο εσωτερικής διάσπασης λόγω του ότι ο ουκρανικός πληθυσμός δεν είναι εθνικά και πολιτιστικά αραγής. Π.χ., έχουμε τους ρωσικής καταγωγής υπηκόους και τους Ουκρανούς ορθοδόξους (διαιρεμένους μεταξύ των Πατριαρχείων Μόσχας - Κιέβου) και τους ανατολικοκαθολικούς Ουκρανούς με ανάλογη εκπροσώπηση σε Ουκρανικές ΕΔ και δυνάμεις εσωτερικής ασφάλειας. Οι Ρώσοι των περιοχών των ουκρανικών λιμένων της Μαύρης Θάλασσας συχνά και ανοιχτά έχουν διαμαρτυρηθεί για την άφιξη πολεμικών πλοίων του NATO.

Η Ουκρανία χαρακτηρίζεται ως "αδύνατο κράτος" στη μελέτη της ΕΕ ISS.

Υφίσταται ένας βαθμός πολιτικής αστάθειας στην Ουκρανία με ένα δυσλειτουργικό συνταγματικό

μονοπωλιακά το 70% όλων των σιδηροδρομικών μεταφορών της Ουκρανίας. Μερικοί από αυτούς τους επιχειρηματίες και διαπλεκόμενους πολιτικούς έχουν αντίστοιχες διασυνδέσεις και επιχειρηματικές συναλλαγές με ρώσους ομολόγους των. Σε αντίθεση το περιοδικό, The Economist ανέφερε στις αρχές του 2008 ότι το μέσο ετήσιο ακαθάριστο εγχώριο προϊόν (ΑΕΠ) κατά κεφαλήν στην Ουκρανία ανήλθε σε 3.307 δολάρια ΗΠΑ τη στιγμή που το αντίστοιχο του Λιβάνου ήταν πολύ μεγαλύτερο, περί τα 5.620 δολάρια ΗΠΑ παρόλο που ο Λίβανος είναι πολύ μικρότερη χώρα και η οικονομία του υπέφερε σημαντικά λόγω του γνωστού πολέμου του 2006 μεταξύ του Ισραήλ και της Hezbollah.

Τα ρωσικά συμφέροντα και οι εμπορικές σχέσεις μεταξύ των δύο χωρών επηρεάζουν σημαντικά την ουκρανική οικονομία. Η Ρωσία απορροφά το 25.2% των ουκρανικών εξαγωγών, και κατέχει το 29.1% των ουκρανικών εισαγωγών. Αν και οι άμεσες ρωσικές επενδύσεις στην Ουκρανία βρίσκονται στην 7η θέση, ακόμα πίσω και από αυτών των ΗΠΑ, ένα μεγάλο μέρος των ρωσικών

επενδύσεων βρίσκεται πίσω από τις κατ' όνομα μόνο (εικονικές) ξένες εταιρείες. Π.χ., η Κύπρος κατέχει την 2η θέση στις άμεσες επενδύσεις στην Ουκρανία οι οποίες τον Απρίλιο του 2007 ανήλθαν στα 5.69 τρισεκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ (η παρουσία ρωσικού κεφαλαίου μέσω των καταχωρημένων ως κυπριακών επιχειρήσεων είναι μάλλον προφανής). Η Τουρκία απορροφά το 5.9% των εξαγωγών της Ουκρανίας.

Ο συνδυασμός της πολιτικής αστάθειας, η έλλειψη ισχυρών κυβερνητικών μηχανισμών, η μεγάλη συγκέντρωση του οικονομικού πλούτου της χώρας και οι δυσμενείς διεθνείς οικονομικές συνθήκες, αυξάνουν τους κινδύνους εσωτερικών αναταραχών στην Ουκρανία με αποτέλεσμα αυτοί οι κίνδυνοι να μην καθιστούν την Ουκρανία μια εύκολη υποψήφια χώρα για την είσοδό της στο NATO.

Επειδή η Ρωσία εξασκεί ισχυρή πολιτική και οικονομική επιρροή σε μεγάλο φάσμα των ουκρανικών υποθέσεων, δεν θα διστάσει να χειριστεί τις πολιτικές και κοινωνικοοικονομικές εξελίξεις στην Ουκρανία σύμφωνα με τα εθνικά συμφέροντα ασφαλείας της.

Μέχρι τώρα, οι ουκρανικές Ένοπλες Δυνάμεις και οι εσωτερικές δυνάμεις ασφάλειας έχουν διατηρήσει έναν απαραίτητο βαθμό συνοχής παρά την εσωτερική πολιτική αστάθεια και αναταραχή λόγω της "Πορτοκαλή Επανάστασης". Παρόλα αυτά, οι ουκρανικές Ένοπλες Δυνάμεις πάσχουν από τις ανεπαρκείς δημοσιονομικές δαπάνες για να έχουν σημαντικά οφέλη από τον εκσυγχρονισμό, την εκπαίδευση - κατάρτιση και άλλα σχετικά προγράμματα μεταρρύθμισης.

Ουκρανικές Προτεραιότητες, NATO ή ΕΕ;

Η εσωτερική αστάθεια της Ουκρανίας την κατατάσσει την παρούσα περίοδο ως προβληματικό υποψήφιο για ένταξή της στο NATO ή την ΕΕ.

Η ένταξη της Ουκρανίας στο NATO εμπεριέχει κινδύνους και δαπάνες για την ίδια αλλά και για τα μέλη της συμμαχίας (ειδικά για μερικά μέλη της που είναι επίσης μέλη της ΕΕ και έχουν ειδικά εθνικά συμφέροντα ασφαλείας, όπως η χώρα μας).

Κίνδυνοι ρωσικής αντίδρασης (π.χ., πιθανή χρήση

του ενεργειακού όπλου, ισχυρότερη παρέμβαση στις εσωτερικές ουκρανικές εξελίξεις, κ.λπ.).

Η είσοδος της Ουκρανίας στο NATO θα προκαλέσει σημαντικές οικονομικές δαπάνες για την προμήθεια στρατιωτικού εξοπλισμού συμβατού με εξοπλισμό των Ενόπλων Δυνάμεων των νατοϊκών χωρών. Αυτό δεν σημαίνει αυτόματα αύξηση των άμεσων επενδύσεων από τα κράτη μέλη του NATO στην ουκρανική οικονομία, π.χ., για τον εκσυγχρονισμό των ουκρανικών βιομηχανικών βάσεων και υποδομών. Αντίθετα οι κίνδυνοι πιθανής ρωσικής αντίδρασης είναι δυνατόν τελικά να αποθαρρύνουν τις άμεσες ξένες επενδύσεις στην Ουκρανία (άραγε, πόσες άμεσες ξένες επενδύσεις κατευθύνονται στη Δημοκρατία της Γεωργίας μετά από τη ρωσική στρατιωτική επέμβαση του Αυγούστου 2008;).

Η ενταξιακή διαδικασία της Ουκρανίας στην ΕΕ είναι μια πολύ πιο αργή διαδικασία αλλά εμπεριέχει μακροπρόθεσμα περισσότερο συγκεκριμένα και ουσιαστικά κοινωνικοοικονομικά και πολιτικά οφέλη.

Η διαδικασία προσχώρησης της Ουκρανίας μπορεί να συμφιλιώσει, τις πρώτης προτεραιότητας, σχέσεις με τη Ρωσία ορισμένων μεμονωμένων κρατών μελών της ΕΕ, με τη συλλογική πολιτική της ΕΕ των πολιτικών και οικονομικών σχέσεων με την Ουκρανία. Από αυτή την άποψη η ΕΕ διαδραματίζει σημαντικό πολιτικό ρόλο σε αυτήν την ευρωπαϊκή περιοχή που θα θεωρείται ως "πολιτικά ουδέτερη" από τη Ρωσία.

Μια διαδικασία προσχώρησης στην ΕΕ θα παράσχει στην Ουκρανία τα απαραίτητα κίνητρα για σημαντικές εσωτερικές, δομικές νομικές, πολιτικές και κοινωνικοοικονομικές μεταρρυθμίσεις (π.χ., μεταρρυθμίσεις διαδικασίας προσχώρησης της ΕΕ της Τουρκίας από την κυβέρνηση του πρωθυπουργού Tayip Ερντογάν).

Η Ουκρανία μπορεί να αποτελέσει τη "γέφυρα" μεταξύ της ΕΕ και της Ρωσίας (έως τη στιγμή που και η Ρωσία μπορεί να αποφασίσει να προσχωρήσει στην ΕΕ).

Η Ουκρανία είναι σίγουρο ότι θα ωφεληθεί από τα οικονομικά επενδυτικά προγράμματα υποστήριξης και υποδομών από μέρους της ΕΕ.

Με μια ματιά η Ελλάδα

Γεγονότα και εξελίξεις στο διάστημα 10 Αυγούστου 2009 - 20 Οκτωβρίου 2009

Του Αντιστρατήγου ε.α. Χ. Μουστάκη
Επιτίμου Διοικητού 1ης Στρατιάς

1. ΕΛΛΑΣ - ΕΘΝΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

α. Κύπρος

Ο 2ος γύρος των συνομιλιών μεταξύ των κ.κ. Χριστόφια και Ταλάτ επανελήφθη στις 10 Σεπτεμβρίου 2009 και όχι στις 3 Σεπτεμβρίου 2009, που ήταν προγραμματισμένος, γιατί οι Τούρκοι δεν επέτρεψαν τη διέλευση, μέσω του οδοφράγματος του Λιμνήτη, 650 Ε/Κ προσκυνητών που θα μετέβαιναν στον Άγιο Μάμα στις 2 Σεπτεμβρίου 2009. Οι συνομιλίες συνεχίζονται μέχρι τώρα χωρίς πρόοδο.

Τα αποτελέσματα του 1ου γύρου ήταν πενιχρά, καθώς σημειώθηκαν ουσιώδεις διαφωνίες. Στο κεφάλαιο της διακυβέρνησης ο κ. Χριστόφιας έχει προτείνει την εκλογή προέδρου και αντιπροέδρου με ενιαίο ψηφοδέλτιο σε όλο το νησί, ενώ ο κ. Ταλάτ θέλει να γίνεται από τη Γερουσία όπου οι δύο κοινότητες θα εκπροσωπούνται σε ποσοστό 50% η κάθε μία. Στο περιουσιακό οι Έλληνες θέλουν να υπάρχει το δικαίωμα της επιστροφής της κάθε περιουσίας στον ιδιοκτήτη της, ενώ οι Τουρκοκύπριοι προκρίνουν τις αποζημιώσεις και τις ανταλλαγές. Στο εδαφικό ο κ. Χριστόφιας ζητά την επιστροφή της Καρπασίας, της Μόρφου και της Αμμοχώστου, αλλά αυτό προσκρούει στην άρνηση των

Τουρκοκυπρίων που δίνουν έμφαση στη διζωνικότητα, στην "εδαφική ακεραιότητα" και στην οικονομική βιωσιμότητα του κρατιδίου τους. Στο κεφάλαιο ασφάλεια η Τουρκία εμφανίζεται αμετακίνητη στο ζήτημα των εγγυήσεων, ενώ η Λευκωσία προβάλλει το επιχείρημα ότι η καλύτερη εγγύηση είναι η ένταξη της Κύπρου στην ΕΕ.

Η Τουρκία θα προσπαθήσει να οδηγήσει τις διαπραγματεύσεις στη συμφωνία ενός σχεδίου τύπου Ανάν, που θα είναι στα μέτρα της και σε περίπτωση αποτυχίας να την χρεώσει στην Ελληνοκυπριακή πλευρά, ώστε να μπορεί να προβάλει ως μοναδική λύση τη διχοτόμηση, που έχει αρχίσει να ωριμάζει τόσο στη διεθνή κοινότητα, όσο και τις νεώτερες γενιές των Ελληνοκυπρίων, οι οποίοι δεν επιθυμούν τη συμβίωση με τους Τουρκοκυπρίους, όπως δείχνουν οι δημοσκοπήσεις.

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, μετά την εκδίκαση των προσφυγών 18 Ε/Κ, καταδίκασε την Τουρκία να επιστρέψει τις περιουσίες ή να καταβάλει αποζημιώσεις, το ύψος των οποίων θα καθορισθεί στο μέλλον.

Ο πρωθυπουργός κ. Παπανδρέου επισκέφθηκε την Κύπρο στις 19 και 20 Οκτωβρίου. Συναντήθηκε με τον πρόεδρο κ. Χριστόφια και τους

πολιτικούς αρχηγούς, και μίλησε στη Βουλή. Το κύριο αντικείμενο των συνομιλιών ήταν ο συντονισμός των ενεργειών Ελλάδος και Κύπρου εν όψει της αξιολογήσεως της ευρωπαϊκής προοπτικής της Τουρκίας τον Δεκέμβριο, αλλά και κατά πόσο θα συγκεραστούν οι διαφωνίες μεταξύ των κυπριακών κομμάτων, από τα οποία τα περισσότερα επικρίνουν τον κ. Χριστόφια για τους χειρισμούς του.

Το ζητούμενο σ' αυτή τη φάση, είναι η στάση που θα κρατήσει τελικά ο κ. Παπανδρέου, δεδομένης της αρνήσεως της Τουρκίας να ανοίξει τα λιμάνια και τα αεροδρόμιά της στα κυπριακά μέσα. Θα συνταχθεί με τον κ. Χριστόφια ο οποίος, παρ' όλο που θεωρείται υποχωρητικός, προσανατολίζεται στο πάγωμα των ενταξιακών διαπραγματεύσεων της Τουρκίας ή θα τον πιέσει να αποδεχθεί νέα εξάμηνη παράταση όπως επιδιώκουν οι ΗΠΑ, η Αγγλία και η Σουηδική προεδρία; Κατά πάσαν πιθανότητα ο κ. Χριστόφιας θα δεχθεί την παράταση, αλλά την ευθύνη θα την αναλάβει ο ίδιος, για να διασκεδαστεί η δυσπιστία της κυπριακής γνώμης προς το πρόσωπο του κ. Παπανδρέου, εξ αιτίας της υποστηρίξεώς του στο σχέδιο Ανάν, αλλά και της συμμετοχής στη συντακτική του ομάδα του νυν αναπληρωτού ΥΠΕΞ της

ελληνικής κυβερνήσεως.

β. Ε/Τ Σχέσεις

Η τουρκική προκλητικότητα συνεχίστηκε όλο το διάστημα με παραβάσεις και παραβιάσεις τόσο του θαλασσίου και εναερίου ελληνικού χώρου, όσο και με υπερπτήσεις και εικονικούς βομβαρδισμούς στο Φαρμακονήσι και τους Φούρνους. Τουρκικό ραντάρ ζήτησε κατ'επανάληψη από ελκιοπτερά της FRONTEX, τα οποία πετούσαν πάνω από το Φαρμακονήσι, να απομακρυνθούν γιατί ευρίσκοντο σε εναέριο χώρο της Τουρκίας. Οι συστάσεις επανελήφθησαν πολλές φορές, αλλά τα πληρώματα τις αγνόησαν. Στις 31 Αυγούστου αεροσκάφος των Ολυμπιακών αερογραμμών παρενοχλήθηκε από τουρκικό μαχητικό, αλλά το τουρκικό ΓΕΕΘΑ αρνήθηκε το περιστατικό. Στις 2 Σεπτεμβρίου Ε/Π Σινούκ, που μετέφερε στρατιώτες στο Φαρμακονήσι, ειδοποιήθηκε από τουρκικό ραντάρ να δώσει τα στοιχεία του και να εγκαταλείψει την περιοχή γιατί είναι εναέριος χώρος της Τουρκίας, αλλά το πλήρωμα το αγνόησε.

Η Τουρκία με τις ενέργειές της αυτές, αποσκοπεί στη θεμελίωση, με πράξεις, της θεωρίας των γκρίζων ζωνών, στην αμφισβήτηση των 10 ναυτικών μιλίων του ελληνικού εναερίου χώρου και τον περιορισμό του στα 6 ν.μ., που είναι η αιγιαλίτιδα ζώνη, στον περιορισμό των ορίων του FIR Αθηνών στο Αιγαίο, στην απαξίωση των επιχειρημάτων της Ελλάδος περί υφαλοκρηπίδος των νησιών και στην ακύρωση της εκμεταλλεύσεως της Ελληνικής Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης (ΑΟΖ), ώστε να εξυπηρετηθεί ο τελικός της στόχος που είναι η διχοτόμηση του Αιγαίου.

Στις 15 Αυγούστου ο κ. Ερντογάν πραγματοποίησε επίσκεψη στο Ορφανοτροφείο και τον Άγιο Γεώργιο Κουδουνά, στην Πρίγκηπο και είχε συνάντηση με τον Οικουμενικό Πατριάρχη. Απαντώντας στον κ.

Βαρθολομαίο, που του έθεσε το θέμα της Χάλκης, ανέφερε ότι θα πρέπει να γίνουν κινήσεις καλής θελήσεως και από την Ελλάδα, όπως το τζαμί στην Αθήνα και η εκλογή των μουφτήδων της Θράκης.

Η κίνηση αυτή του κ. Ερντογάν αποβλέπει στη δημιουργία εντυπώσεων εν όψει της αξιολογήσεως από την ΕΕ της τουρκικής ενταξιακής πορείας τον Δεκέμβριο. Για τον ίδιο λόγο αποκλείεται η δημιουργία θερμού επεισοδίου στο Αιγαίο, όπως φοβούνται μερικοί, γιατί αν συμβεί θα διακοπούν αμέσως οι ενταξιακές της διαπραγματεύσεις με την ΕΕ.

Από 17 έως 21 Αυγούστου πραγματοποιήθηκε στο νότιο Αιγαίο, από δυνάμεις των ΗΠΑ, της Τουρκίας και του Ισραήλ άσκηση έρευνας και διάσωσης με την επωνυμία "Εμπιστη Γοργόνα" στην οποία αρνήθηκε να συμμετάσχει η Ελλάδα ως παρατηρητής. Κατά τη διάρκεια της ασκήσεως έγινε αναφορά στο επίσημο site του Υπουργείου Άμυνας του Ισραήλ, ότι η περιοχή νοτιώς Καστελορίζου, ανήκει στην Τουρκία. Ύστερα από διάβημα της ελληνικής κυβερνήσεως, το Ισραήλ έδωσε τη διαβεβαίωση ότι επρόκειτο περί λάθους και ότι σε καμία περίπτωση δεν υπεκρίπτετο προσπάθεια αμφισβήτησεως του τομέα ευθύνης της Ελλάδος στην έρευνα και διάσωση. Οι εντυπώσεις όμως έμειναν!!!

Ο πρωθυπουργός κ. Παπανδρέου επισκέφθηκε την Κωνσταντινούπολη στις 9 Οκτωβρίου με την ευκαιρία της άτυπης συνόδου των ΥΠΕΞ των Βαλκανικών χωρών και είχε συνάντηση με τον κ. Ερντογάν με τον οποίο συζήτησαν όλα τα θέματα των Ε/Τ σχέσεων, χωρίς να υπάρξει κάποιο αισιόδοξο αποτέλεσμα.

Και στο θέμα των Ε/Τ σχέσεων η νέα ελληνική κυβέρνηση έχει δηλώσει ότι θα ακολουθήσει την πολιτική της προηγούμενης, δηλαδή της φιλικής προσεγγίσεως με την Τουρκία και της στηρίξεως της ενταξιακής της πορείας, η οποία δεν διαφέρει από αυτή που εφήρμοζε ο νυν

πρωθυπουργός ως ΥΠΕΞ της κυβερνήσεως του κ. Σημίτη. Η πολιτική αυτή, μέχρι τώρα, δεν έχει αποδώσει τίποτα το θετικό για την Ελλάδα, γιατί η Τουρκία δεν ανταποκρίνεται στις κινήσεις καλής θελήσεως και τις υποχωρήσεις εκ μέρους της Ελλάδος. Κατόπιν αυτού, καλό θα είναι να επανεξετασθεί η πολιτική μας έναντι της Τουρκίας και να μελετηθούν κινήσεις που θα φέρουν την Τουρκία και τη διεθνή κοινότητα προ των ευθυνών τους. ΕΑ πρέπει να προβληθεί στην ΕΕ η προκλητικότητα της Τουρκίας και να καταστήσουμε σαφές στους εταίρους μας ότι δεν θα συνεναισούμε στη συνέχιση της ενταξιακής διαδικασίας, αν δεν σταματήσει τις προκλήσεις και δεν εκπληρώσει όλες τις συμβατικές της υποχρεώσεις. Δεν μπορεί αυτοί να μας απειλούν και να μας προκαλούν και εμείς να τους χαϊδεύουμε, γιατί εκλαμβάνουν τη στάση μας ως αδυναμία και μας συμπεριφέρονται αναλόγως. (Είναι γνωστό αυτό που είχε πει ο Ελ. Βενιζέλος, για το τι κάνουν οι Τούρκοι όταν τους δείχνουμε.....αδυναμία και το τι κάνουν όταν τους δείχνουμε....τη δύναμή μας).

γ. Σκόπια

Η ΕΕ εισηγείται, με την έκθεσή της που κατέθεσε στις 15 Οκτωβρίου, την έναρξη των ενταξιακών διαπραγματεύσεων με τα Σκόπια, κρίνοντας ότι πληρούν επαρκώς όλα τα πολιτικά κριτήρια και τις βασικές προτεραιότητες που τέθηκαν. Παράλληλα υπενθυμίζει ότι παραμένει "απαραίτητη" η διατήρηση από τα Σκόπια σχέσεων καλής γειτονίας, περιλαμβανομένης μιας κοινά αποδεκτής λύσεως στο ζήτημα της ονομασίας.

Τα Σκόπια πανηγύρισαν την εξέλιξη αυτή ως μεγάλη διπλωματική επιτυχία, ενώ ο Έλληνας αναπληρωτής ΥΠΕΞ κ. Δρούτσας δήλωσε ότι οι κόκκινες γραμμές είναι γνωστές και ότι τα κράτη μέλη είναι αυτά που εν τέλει αποφασίζουν.

Κατόπιν της δυσμενούς αυτής εξελίξεως η ελληνική κυβέρνηση θα προσπαθήσει να

είναι στην εξουσία ο κ. Γκρουέφσκι η αδιαλλαξία θα παραμένει.

Η απειλή των Σκοπίων για προσφυγή στον ΟΗΕ δεν είναι δυνατή επί του παρόντος, γιατί έχουν αναγνωριστεί με τη συνταγματική τους ονομασία από 125 χώρες και απαιτούνται 128.

Ακόμη και αν συμπληρωθεί ο αριθμός 128 ο κ. Γκρουέφσκι δεν θα το πράξει, γιατί η χώρα του θα μείνει οριστικά εκτός ΕΕ και ΝΑΤΟ, γεγονός που θα προκαλέσει τη δυσαρέσκεια των πολιτών οι οποίοι τον υποστηρίζουν γιατί τους έχει πείσει ότι με την πολιτική του θα πετύχει την ένταξη της χώρας στον ευρωπαϊκό χώρο χωρίς να κάνει υποχωρήσεις στην ονομασία. Αν επομένως αποτύχει και η χώρα μείνει εκτός θα χάσει όχι μόνο τη δημοφιλία του, αλλά και την εξουσία.

Από την Κρατική Ακαδημία Επιστημών και

Τεχνών (MANU) κυκλοφόρησε μια εγκυκλοπαίδεια, στις 17 Σεπτεμβρίου 2009, στην οποία αναφέρεται ότι οι Αλβανοί της ΠΓΔΜ δεν είναι αυτόχθονες, ότι η Ελλάδα έχει υπό την κατοχή της την "Αιγιακή Μακεδονία", ότι η Βουλγαρία επιβουλεύεται το "Μακεδονικό Έθνος" και ότι οι μυστικές υπηρεσίες των ΗΠΑ και της Βρετανίας εκπαίδευσαν τον στρατό του UCK στο εμφύλιο πόλεμο του 2001.

Οι αναφορές αυτές προκάλεσαν τις οξύτερες αντιδράσεις τόσο των Αλβανών των Σκοπίων, όσο και των θιγομένων χωρών. Κατόπιν αυτού τα Σκόπια απέσυραν την εγκυκλοπαίδεια για να διορθωθεί μόνο ως προς το μέρος που αναφέρεται στους Αλβανούς και στις ΗΠΑ.

Η εγκυκλοπαίδεια εντάσσεται στην προσπάθεια του κ. Γκρουέφσκι να εμπεδώσει στο εσωτερικό και διεθνώς την "μακεδονική ταυτότητα" του έθνους, αλλά τόσο ο ίδιος όσο και οι

ανατρέψει την κατάσταση στο Συμβούλιο Υπουργών Εξωτερικών το Δεκέμβριο και αν αποτύχει θα πρέπει να βάλει βέτο, όπως έχει δεσμευτεί ο Έλληνας πρωθυπουργός.

Στις 18

Αυγούστου η Ελλάδα και στις 20 Αυγούστου τα Σκόπια επέδωσαν, δια των αντιπροσώπων τους, στο διαμεσολαβητή κ. Νίμιτς τις απαιτήσεις τους στην τροποποιημένη πρόταση, που κατέθεσε ο τελευταίος στις αρχές Ιουλίου και αναφέρεται στο όνομα "Βόρεια Μακεδονία". Σύμφωνα με πληροφορίες διπλωματικών πηγών και οι δύο χώρες αποδέχονται την πρόταση ως βάση διαπραγματεύσεως. Κατόπιν αυτού το βάρος θα επικεντρωθεί στο εύρος της χρήσης, με την Αθήνα να ζητά μια ονομασία για κάθε χρήση και έναντι όλων και την ΠΓΔΜ να ζητά τη διπλή ονομασία, ένα όνομα για κάθε χρήση εντός και εκτός και ένα κοινά αποδεκτό από την Ελλάδα για τις μεταξύ τους σχέσεις.

Ο Πρόεδρος των

Σκοπίων κ. Ιβανόφ σε κάθε δημόσια δήλωσή του επισημαίνει ότι η χώρα του δεν έχει εγκαταλείψει τη θέση της για διπλή ονομασία. Το ίδιο έπραξε και στη Ν. Υόρκη στις 24 Σεπτεμβρίου αμέσως μετά τη συνάντησή του με τον ΓΓ του ΝΑΤΟ κ. Ρασμούσεν.

Τελευταία στον σκοπιανό τύπο έχουν πυκνώσει οι αναφορές για το ενδεχόμενο τα Σκόπια να κινηθούν αυτόνομα προς τον ΟΗΕ για την αναγνώριση της συνταγματικής τους ονομασίας σε περίπτωση που αποτύχουν οι διαπραγματεύσεις.

Η συνεχιζόμενη αδιαλλαξία των Σκοπίων δεν ευνοεί μια σύντομη λύση του προβλήματος. Σε περίπτωση αποτυχίας των διαπραγματεύσεων η διεθνής κοινότητα θα δώσει και άλλη ευκαιρία, όπως έπραξε και στο παρελθόν, αλλά και αυτή δεν θα αποδώσει εκτός και αν η Ελλάδα υποχωρήσει, δεδομένου ότι επί όσο χρόνο θα

συντάκτες της δεν υπελόγισαν ότι αυτό θα καλλιεργούσε την εθνοτική διαίρεση στο εσωτερικό και θα υπονόμευε την ευρωπαϊκή προοπτική της χώρας τους, λόγω της αντιπαλότητας με τους γειτονικούς λαούς που είναι μέλη της και θα αντιδράσουν σε ενδεχόμενη ένταξη της χώρας τους.

δ. Σχέσεις με το NATO

Στις 27-28 Αυγούστου επεσκέφθη την Αθήνα ο νέος ΓΓ του NATO κ. Ράσμουσεν, ο οποίος δήλωσε ότι θα εργαστεί για τη βελτίωση των ελληνοτουρκικών σχέσεων και ζήτησε μεγαλύτερη συμμετοχή της χώρας μας στο Αφγανιστάν.

Στις 27 Αυγούστου 2009 υπερψηφίστηκε από την Επιτροπή Εξωτερικών και Άμυνας της Βουλής το Μνημόνιο Κατανόησης μεταξύ της Ελλάδος και του Ανωτάτου Στρατηγείου των Συμμαχικών Δυνάμεων στην Ευρώπη για την παροχή υποστηρίξεως του φιλοξενούντος κράτους κατά τη διάρκεια ασκήσεων και επιχειρήσεων του NATO στη χώρα μας.

ε. ΟΑΣΕ

Στο διήμερο 1-2 Δεκεμβρίου θα πραγματοποιηθεί στην Αθήνα η 17η Σύνοδος των ΥΠΕΞ των χωρών του ΟΑΣΕ στην οποία θα συμμετάσχουν, κατά πάσαν πιθανότητα, η κ. Κλίντον και ο κ. Λαβρόφ.

στ. Σχέσεις με τη Ρωσία

Σκιά στις ελληνορωσικές σχέσεις αποτέλεσε η δήλωση του κ. Πούτιν, κατά τη συνάντησή του με τον κ. Ερντογάν, για "τουρκικό κράτος" στην Κύπρο, η οποία αργότερα διορθώθηκε μεν, αλλά οι εντυπώσεις έμειναν.

Οι σχέσεις μεταξύ των δύο χωρών θα ενταθούν, αν ο πρωθυπουργός κ. Παπανδρέου υλοποιήσει την προεκλογική του εξαγγελία για αναθεώρηση της συμφωνίας για τους αγωγούς Μπουργκάς-Αλεξανδρούπολη και South Stream, όπως έχει ήδη κάνει η νέα φιλοαμερικανική κυβέρνηση της Βουλγαρίας.

Μια τέτοια ενέργεια είναι πιθανόν να διακινδυνεύσει την εγκατάλειψη από τη Ρωσία της κατασκευής του αγωγού Μπουργκάς-Αλεξανδρούπολη γιατί, όπως δήλωσε ο κ. Πούτιν, η Ρωσία έχει και άλλες λύσεις.

ζ. Σχέσεις με ΗΠΑ

Οι σχέσεις της χώρας μας με τις ΗΠΑ έχουν βελτιωθεί μετά την εκλογή του κ. Ομπάμα αλλά τα αγκάθια μένουν, λόγω της στάσεώς μας στο σχέδιο Ανάν, το Κοσσυφοπέδιο, το βέτο στο NATO και την ενεργειακή συνεργασία με την Ρωσία. Χαρακτηριστικό της πικρίας των ΗΠΑ είναι η αναφορά του κ. Ομπάμα στην Τουρκική Βουλή κατά την επισκεπή του στην Άγκυρα ότι η Τουρκία με τη νίκη της στη Μ. Ασία το 1922 απέτρεψε τη δημιουργία μιας νέας Βυζαντινής Αυτοκρατορίας στην Ανατολή.

Διπλωμάτες στην Ουάσιγκτον εκτιμούν ότι οι ΗΠΑ θα ασκήσουν ισχυρότατες πιέσεις στη νέα ελληνική κυβέρνηση για επίλυση του Κυπριακού και των Ελληνοτουρκικών διαφορών για να ανοίξουν το δρόμο της Τουρκίας προς την ΕΕ, μέσω της οποίας θα επιτύχουν την εξάρτηση της Ευρώπης και θα αποτρέψουν την προσέγγιση με τη Ρωσία.

Στο νέο Έλληνα πρωθυπουργό εναπομένει για το πώς θα χειριστεί το θέμα των σχέσεων των δύο χωρών. Θα υποκύψει στις πιέσεις για να έχει τη φιλία των ΗΠΑ ή θα εμείνει στις ελληνικές θέσεις; Το καλύτερο που έχει να κάνει είναι να υποστηρίξει τα εθνικά συμφέροντα και να τηρήσει ίσες αποστάσεις από ΗΠΑ και Ρωσία όπως πράττει με επιτυχία και ο κ. Ερντογάν.

2. ΒΑΛΚΑΝΙΑ

α. Αλβανία

Ο πρωθυπουργός κ. Σαλί Μπερίσα σε τηλεοπτική συνέντευξή του αναφέρθηκε στην ενοποίηση του αλβανικού έθνους και δήλωσε ότι θα προωθήσει το θέμα της ελεύθερης διακίνησης πολιτών

και εμπορευμάτων με το Κόσσοβο, ώστε οι Αλβανοί των δύο χωρών να αισθάνονται ενωμένοι.

Το ΥΠΕΞ της Σερβίας κατηγόρησε τον κ. Μπερίσα ότι με τη δήλωσή του αυτή παραβιάζει κατάφωρα την κυριαρχία και την εδαφική ακεραιότητα της Σερβίας.

Ο κ. Μπερίσα δεν έχει εγκαταλείψει την ιδέα της "Μεγάλης Αλβανίας" και γι' αυτό θα πρέπει να αναμένονται, στο μέλλον, και άλλες κινήσεις υλοποιήσεως αυτής της πολιτικής του.

Τις εκλογές που διεξήχθησαν στις 28 Ιουνίου 2009 κέρδισε το Δημοκρατικό Κόμμα του κ. Μπερίσα, που σχημάτισε κυβέρνηση συνασπισμού με το Σοσιαλιστικό Κίνημα Ολοκλήρωσης.

β. Βουλγαρία

Κατά την συνάντηση που πραγματοποιήθηκε στη Σόφια στις 20 Σεπτεμβρίου 2009, μεταξύ του Υπουργού Οικονομίας-Ενέργειας-Τουρισμού της Βουλγαρίας κ. Τραϊκόφ και του Ρώσου Υπουργού Ενέργειας κ. Μπορίσοφ, συζητήθηκαν οι διαφορές των δύο χωρών για τους αγωγούς South Stream και Μπουργκάς-Αλεξανδρούπολη, όπως και για τον πυρηνικό σταθμό Μπέλενε, χωρίς να υπάρξει προσέγγιση. Συμφωνήθηκε μόνο η δημιουργία δύο ομάδων εργασίας που θα επεξεργαστούν τη συμφωνία για τον αγωγό South Stream.

Η στάση αυτή της Βουλγαρίας επηρεάζει και τα ελληνικά συμφέροντα. Ακόμη και στην πιο ευνοϊκή περίπτωση θα υπάρξει σοβαρή καθυστέρηση. Ο φιλοαμερικανός κ. Μπορίσοφ με την κίνησή του αυτή επιδιώκει να δείξει καλή διαγωγή έναντι των ΗΠΑ και της ΕΕ, με στόχο το ξεπάγωμα των κοινοτικών κονδυλίων, που έχει επιβληθεί στη χώρα του, λόγω της διαφθοράς. Όμως πολύ σύντομα, το συμφέρον της Βουλγαρίας θα τον οδηγήσει στην αλλαγή της

στάσεώς του, δεδομένου ότι η Ρωσία έχει και την εναλλακτική λύση της Τουρκίας.

γ. Σερβία

Στις 25 Αυγούστου 2009 η ομάδα αναρχικών "CRNI ILIJA" (Μαυρός Ηλιάς), πραγματοποίησε επίθεση με βόμβες μολότοφ, κατά του κτιρίου που στεγάζεται η ελληνική πρεσβεία στο Βελιγράδι, σε ένδειξη συμπαράστασης στους συντρόφους τους που αγωνίζονται στην Ελλάδα, σύμφωνα με ανακοίνωσή τους.

Το ΔΔ της Χάγης ανακοίνωσε την απελευθέρωση της πρώην προέδρου της Σερβικής Δημοκρατίας της Βοσνίας κ. Μπιλιάνα Πλαβτσικ, λόγω της εκτίσεως πλέον του ενός τρίτου της ποινής των 11 χρόνων κρατήσεως που της επεβλήθη το 2003. Επίσης ανακοίνωσε και την μείωση των κατηγοριών κατά του πρώην προέδρου της Βοσνίας-Ερζεγοβίνης κ. Κάρατζιτς από 45 σε 27, για λόγους επισπεύσεως της δίκης.

Στις 11 Σεπτεμβρίου 2009 υπογράφηκε το "Πρωτόκολλο Συνεργασίας" μεταξύ "EULEX" και Σερβικού ΥΠΕΞ, παρά τις αντιρρήσεις της κυβέρνησεως του Κοσόβου και των Σέρβων της Πρίστινα.

Ο Σέρβος Υπουργός κ. Λιάζιτς, που είναι υπεύθυνος για τη συνεργασία με τον ΟΗΕ, προανήγγειλε τη σύλληψη και παράδοση του κ. Μπλάντιτς στο ΔΔ της Χάγης εντός του 2009.

Ο πρόεδρος της Ρωσίας κ. Μεντβέντεφ επισκέφθηκε στις 20 Οκτωβρίου τη Σερβία, με την κυβέρνηση της οποίας, συμφώνησε για την χορήγηση δανείου 1,5 εκατ. δολαρίων, υπέγραψε συμφωνία για την κατάσταση του σερβικού τμήματος του αγωγού φυσικού αερίου South Stream και εξέφρασε την υποστήριξη των σερβικών θέσεων για το Κόσσοβο.

Η επίσκεψη του κ. Μεντβέντεφ εντάσσεται στην προσπάθεια της Ρωσίας για να οικοδομήσει προνομιακή σχέση με τη Σερβία, που θα της

δώσει τη δυνατότητα να διαδραματίσει εκ νέου ρόλο στα Βαλκάνια.

δ. Κόσσοβο

Ο Γερμανός Στρατηγός Μάρκος Μπέντλερ ανέλαβε, στις 9 Σεπτεμβρίου 2009, τη διοίκηση της διεθνούς ειρηνευτικής δυνάμεως του ΝΑΤΟ. Στο μεταξύ έφθασε στο Κόσσοβο το στρατιωτικό τμήμα της Σλοβενίας που ενσωματώθηκε στην "KFOR", ενώ ανεχώρησαν η 17μελής δύναμη της Λετονίας και 88μελής δύναμη της Ισπανίας.

Το Μαρόκο και το Μπαγκλαντές ανακοίνωσαν ότι δεν θα προβούν στην αναγνώριση του Κοσόβου.

ε. Βοσνία - Ερζεγοβίνη

Δεκατέσσερα χρόνια μετά τον τερματισμό του πολέμου και την υπογραφή της Συνθήκης του Ντέιτον η πολιτική ζωή της χώρας είναι ανύπαρκτη και εξακολουθεί να εξαρτάται από ένα διεθνή διαιτητή, τον Ύπατο Αρμοστή. Δεν έχει θεσπιστεί μέχρι τώρα το Σύνταγμα και οι δύο κοινότητες, η Κροατομουσουλμανική Ομοσπονδία και η Σερβική Δημοκρατία αντιπαρά τίθενται σε όλα τα θέματα με αποτέλεσμα να μην σημειώνεται καμία πρόοδος. Προ αυτής της καταστάσεως ο Ύπατος Αρμοστής ετοιμάζεται να αποχωρήσει και θα αντικατασταθεί από ένα ειδικό εκπρόσωπο της ΕΕ.

3. ΤΟΥΡΚΙΑ

α. Εσωτερική Κατάσταση

Η φορολογική αρχή επέβαλε στον μεγαλοεκδότη και ισχυρό άνδρα των ΜΜΕ κ. Ντογάν, που αντιπολιτεύεται πολύ σκληρά τον κ. Ερντογάν, το ιλιγγιώδες πρόστιμο ύψους 2,5 δις ευρώ, που αντιστοιχεί στο σύνολο της περιουσίας του, για φοροδιαφυγή.

Η ΕΕ στην έκθεση για την πρόοδο των ενταξιακών διαπραγματεύσεων εκφράζει την ανησυχία της για την ελευθερία του τύπου εξ αιτίας του κολοσσιαίου αυτού

προστίμου.

Το Αμερικανικό Πεντάγωνο ζήτησε από το Κογκρέσο την έγκριση για την πώληση στην Τουρκία 72 Α/Α πυραυλικών συστημάτων PATRI-OT της τελευταίας γενιάς PAC-3, εκτιμωμένου ύψους 7,8 δις δολαρίων, με στόχο, όπως αναφέρεται, την ενίσχυση της Α/Α άμυνας, αλλά και της δυνατότητας αποτροπής περιφερειακών απειλών.

Με την προμήθεια αυτή η Τουρκία θα αναβαθμισθεί γεωστρατηγικά, γιατί θα αποκτήσει τη δυνατότητα να συμμετάσχει στον μελλοντικό σχεδιασμό των ΗΠΑ για την αντιαεροπορική και αντιπυραυλική προστασία της περιοχής, μετά την εγκατάλειψη από τον κ. Ομπάμα του σχεδίου για την εγκατάσταση αντιπυραυλικής ασπίδας στην Ανατολική Ευρώπη.

Ο Υπουργός Ενέργειας κ. Τανέρ Γιλντίζ δήλωσε ότι υπάρχει ειλημμένη απόφαση της κυβερνήσεως, για την κατασκευή πυρηνικού εργοστασίου, η οποία όμως θα καθυστερήσει λόγω νομικών παραμέτρων, που πρέπει να αντιμετωπιστούν.

Στις 21 Αυγούστου επανελήφθη η ακροαματική διαδικασία της πολύκροτης δίκης για την παρακρατική οργάνωση "Εργκένεκον" που είχε διακοπεί από τις 2 Αυγούστου 2009.

β. Κουρδικό

Το σχέδιο για την επίλυση του Κουρδικού, που ανακοίνωσε η κυβέρνηση, μετά τη δημοσιοποίηση της προθέσεως του κ. Οτσαλάν να ανακοινώσει τον "οδικό του χάρτη για το θέμα" προκάλεσε τις αντιδράσεις της αντιπολιτεύσεως, ακαδημαϊκών, δημοσιογράφων και διαφόρων κοινωνικών φορέων και την αγανάκτηση των οικογενειών των 40.000 θυμάτων του ΡΚΚ. Το Εθνικό Συμβούλιο όμως και οι Ένοπλες Δυνάμεις επιδοκίμασαν την κυβερνητική πολιτική.

Ύστερα από αυτή την πρωτοβουλία της κυβερνήσεως ο κ. Οτσαλάν

ανέλαβε τη δημοσιοποίηση του "οδικού του χάρτη" και, μέσω των δικηγόρων του, εκφράστηκε θετικά για το άνοιγμα του κ. Ερντογάν. Τάχθηκε υπέρ της εγκαταλείψεως του ενόπλιου αγώνα από τους Κούρδους και την ειρηνική επίλυση του προβλήματος στο πλαίσιο ενός ομοσπονδιακού τουρκικού κράτους, με βάση το Σύνταγμα του 1921 του Κεμάλ, που προέβλεπε πλήρη αυτονομία στις κουρδικές επαρχίες σε θέματα τοπικού χαρακτήρα (Βουλή, όργανα τάξεως και πολιτιστικά δικαιώματα) και στις 18 Οκτωβρίου έκανε έκκληση στο ΡΚΚ να ανταποκριθεί στη "δημοκρατική πρωτοβουλία" του κ. Ερντογάν και να αποστείλει στην Τουρκία "ομάδα ειρήνης". Πράγματι στις 19 Οκτωβρίου ομάδα 34 Κούρδων, μεταξύ των οποίων και 8 αντάρτες, εισήλθε στην Τουρκία και παρεδόθη στις αρχές. Κατά την είσοδό τους, τους υπεδέχθησαν χιλιάδες συμπατριώτες τους που τους επευφημούσαν ως ήρωες. Ο κ. Ερντογάν, που δέχεται σκληρή κριτική στο εσωτερικό για το χειρισμό του Κουρδικού, δήλωσε στις 23 Οκτωβρίου 2009 ότι το σχέδιο θα πέσει στο κενό αν το ΡΚΚ δεν παραδώσει τα όπλα.

Η κυβέρνηση αρνήθηκε τη σχολίαση των θέσεων του κ. Οτσαλάν, δηλώνοντας ότι δεν συνομιλεί μαζί του.

Η πρωτοβουλία αυτή του κ. Ερντογάν καθώς και η επίσκεψή του στην Πρίγκηπο και η επίθεση φιλίας προς τον Πατριάρχη, αποβλέπει στην ανατροπή του αντιτουρκικού κλίματος που έχει διαμορφωθεί στην ΕΕ, εν όψει της αξιολογήσεως της ενταξιακής διαδικασίας τους Τουρκίας τον Δεκέμβριο.

Στο μεταξύ οι Ένοπλες Δυνάμεις συνεχίζουν τη διεξαγωγή εκτεταμένων επιχειρήσεων, υποστηριζόμενων από την αεροπορία, εναντίον των Κούρδων ανταρτών τόσο στο Β.Ιράκ, όσο και στις ανατολικές επαρχίες, ενώ η εθνοσυνέλευση ενέκρινε την παράταση για ένα ακόμη έτος της εξουσιοδοτήσεως προς τις ΕΔ για τη διεξαγωγή επιχειρήσεων στο Β.Ιράκ.

γ. Ευρωπαϊκή

Πορεία

Ο Ευρωπαίος Επίτροπος για θέματα Δικαιοσύνης και Ασφάλειας κ. Ζακ Μπαρό δήλωσε ότι η παράνομη λαθρομετανάστευση στις χώρες της ΕΕ μειώθηκε κατά 40% πλην της Ελλάδος που αυξήθηκε εξ αιτίας της Τουρκίας από την οποία ζήτησε αποτελεσματικότερη συνεργασία.

Η έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που δημοσιοποιήθηκε στις 15 Οκτωβρίου εκφράζει προβληματισμό για τις προσπάθειες εκδημοκρατισμού και για την ελευθερία του τύπου. Σημειώνει με έμφαση την υποχρέωσή της να ανοίξει τα λιμάνια και τα αεροδρόμιά της στα κυπριακά μέσα, χωρίς όμως να εισηγείται κάποιο μέτρο για να πειστεί η Τουρκία. Όπως δε διευκρίνησε ο κ. Ρεν "δεν υπάρχει καταληκτική ημερομηνία για να συμμορφωθεί η Άγκυρα και ότι ο Δεκέμβριος δεν αποτελεί κάποιο ιδιαίτερο ορόσημο".

Για τα ελληνοτουρκικά αναφέρει τις επανειλημμένες καταγγελίες της Αθήνας για παραβίαση του ελληνικού χώρου, καθώς και την άρνησή της στην επανεισδοχή των λαθρομεταναστών.

Είναι βέβαιον ότι, θα δοθεί δμνην παράταση στην Τουρκία για τη συνέχιση των διαπραγματεύσεων, εκτός και αν ο κ. Χριστόφιας βάλει βέτο, που δεν θεωρείται πολύ πιθανό. ΗΠΑ και Βρετανία πιέζουν προς αυτή την κατεύθυνση, γιατί ελπίζουν ότι, ασκώντας πιέσεις στον κ. Χριστόφια και τον κ. Παπανδρέου για περαιτέρω υποχωρήσεις, θα έχει βρεθεί μέχρι τότε λύση ή τουλάχιστον θα έχουν επιτύχει μια ενδιαμέση συμφωνία, ώστε το Κυπριακό να μην αποτελεί πλέον κώλυμα για την ενταξιακή πορεία της Τουρκίας.

δ. Αποκατάσταση Σχέσεων με Αρμενία

Στις 10 Οκτωβρίου Τουρκία και Αρμενία υπέγραψαν ιστορική συμφωνία για την αποκατάσταση

διπλωματικών σχέσεων και το άνοιγμα των συνόρων τους, η οποία θα πρέπει να επικυρωθεί από τις δύο Βουλές. Τόσο στην Τουρκία όσο και στην Αρμενία επικρατεί προβληματισμός ως προς το αποτέλεσμα των ψηφοφοριών γιατί στο εσωτερικό τους εκδηλώθηκαν σοβαρές διαφωνίες. Τη συμφωνία επέκρινε και το Αζερμπαϊτζάν, ισχυριζόμενο ότι θα έπρεπε να είχε προηγηθεί η απόσυρση των αρμενικών στρατευμάτων από το Ναγκόρνο Καραμπάχ.

ε. Σχέσεις με Ισραήλ και Αραβικές χώρες

Η Τουρκία, προκειμένου να αποκλείσει το Ισραήλ, ματαίωσε την πολυεθνική αεροπορική άσκηση "Αετός της Ανατολής" που θα διεξήγето στον τουρκικό εναέριο χώρο από 10-23 Οκτωβρίου με τη συμμετοχή των ΗΠΑ, χωρών του ΝΑΤΟ και το Ισραήλ, εξ αιτίας της ψυχρότητας που επικρατεί στις σχέσεις των δύο χωρών από την περίοδο των επιχειρήσεων στη Λωρίδα της Γάζας, τις οποίες επέκρινε ο κ. Ερντογάν.

Η ενέργεια αυτή της Τουρκίας, αλλά και η προβολή σίριαλ από την τουρκική τηλεόραση στο οποίο προβάλλονται σκηνές με δολοφονίες παιδιών από ισραηλινούς στρατιώτες στη Λωρίδα της Γάζας έχει προκαλέσει ένταση στις σχέσεις των δύο χωρών, η οποία δεν θα ξεπεραστεί εύκολα.

στ. Σχέσεις με Αραβικές Χώρες

Ο κ. Νταβούτογλου έχει αναλάβει διαμεσολαβητική προσπάθεια μεταξύ Συρίας και Ιράκ των οποίων οι σχέσεις έχουν ενταθεί εξ αιτίας των κατηγοριών του προέδρου του Ιράκ, ότι η Συρία φιλοξενεί στρατόπεδα εκπαίδευσεως τρομοκρατών, που εξαπολύουν βομβιστικές επιθέσεις στη χώρα του.

Ο κ. Ερντογάν υπέγραψε με τον Ιρακινό πρόεδρο κ. Μαλίκι 44 συμφωνίες, οι οποίες αφορούν, μεταξύ άλλων, την ενεργειακή συνεργασία, την καταπολέμηση του ΡΚΚ και τη διανομή των

υδάτων του Τίγρη και του Ευφράτη.

Ο κ. Ερντογάν με τη σκληρή του θέση έναντι του Ισραήλ και τη διπλωματία που ασκεί επιδιώκει να κερδίσει την εμπιστοσύνη των αραβικών χωρών και να καταστεί ως ο αδιαμφισβήτητος διαμεσολαβητής μεταξύ αυτών και των ΗΠΑ.

ζ. Ενεργειακή Πολιτική

Τους δύο τελευταίους μήνες η τουρκική κυβέρνηση συμφώνησε με την ΕΕ για την κατασκευή του αγωγού Nabucco, ανταγωνιστικό των συμφερόντων της Ρωσίας με την οποία έκανε το ίδιο για τον αγωγό φυσικού αερίου South Stream. Επίσης υπέγραψε τρία πρωτόκολλα συνεργασίας με το Κατάρ για φυσικό αέριο καθώς και μνημόνιο συνεργασίας με το Αζερμπαϊτζάν για προμήθεια φυσικού αερίου.

Όλες αυτές οι δραστηριότητες της Τουρκίας αποβλέπουν στο να την καταστήσουν διεθνή ενεργειακό κόμβο και να ενισχύσουν το ρόλο της ως περιφερειακής δύναμης. Είναι δε ενδεχόμενο να χρησιμοποιήσει τον ενεργειακό της ρόλο για να πιέσει την ΕΕ στο θέμα της εντάξεώς της.

4. ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Ανανεώθηκε η θητεία του προέδρου της **Ευρωπαϊκής Επιτροπής κ. Μπαρόζο** με 382 ψήφους υπέρ, 219 κατά και 117 αποχές.

Στις 17 Σεπτεμβρίου πραγματοποιήθηκε εκτάκτως στις Βρυξέλλες συνάντηση των 27 ηγετών της ΕΕ, προκειμένου να διαμορφώσουν κοινές κατευθυντήριες γραμμές για την αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσεως, εν όψει της Συνόδου G-20, που πραγματοποιήθηκε στις ΗΠΑ από 24-25 Σεπτεμβρίου.

Οι ιταλικές αρχές ενετόπισαν 28 χιλιόμετρα από τις ακτές της Καλαβρίας και σε βάθος 500 μ. ένα από τα 32 πλοία με τοξικά απόβλητα, που φέρεται να έχει βυθίσει η μαφία προκειμένου να παρακαμφθεί η κοινοτική νομοθεσία, σύμφωνα

με την οποία αυτά χρήζουν ειδικής και ιδιαίτερα δαπανηρής επεξεργασίας.

Ο πρόεδρος της **Γερμανίας κ. Χορστ Κένερ** υπέγραψε στις 23 Σεπτεμβρίου το νόμο με τον οποίο επικυρώνεται η συνθήκη της Λισαβώνας, που ψήφισαν η Άνω και Κάτω Βουλή.

Στις 2 Οκτωβρίου πραγματοποιήθηκε το δημοψήφισμα στην **Ιρλανδία** που τάχθηκε υπέρ του ΝΑΙ και στις 10 Οκτωβρίου υπέγραψε ο πρόεδρος της **Πολωνίας**. Απομένει μόνο η **Τσεχία** της οποίας ο ευρωσκεπτικιστής πρόεδρος περιμένει την απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου για την εγκυρότητα της Συνθήκης, η οποία αναμένεται να είναι θετική.

Τις εκλογές στη **Γερμανία** κέρδισε η κ. Μέρκελ και σχημάτισε κυβέρνηση συνασπισμού με τους φιλελεύθερους. Στην **Πορτογαλία** τις κέρδισε ο σοσιαλιστής πρωθυπουργός κ. Σόκρατες χωρίς αυτοδυναμία.

Στην **Ιταλία** το Συνταγματικό Δικαστήριο ακύρωσε το νόμο που έδινε ασυλία στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, στον Πρωθυπουργό και τους Προέδρους της Βουλής και της Γερουσίας. Κατόπιν αυτού ο κ. Μπερλουσκόνι αναμένεται να αντιμετωπίσει τη δικαιοσύνη για τρεις υποθέσεις διαφθοράς και γι' αυτό επιτέθηκε στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και τους δικαστές τους οποίους κατηγορήσε ως κομμουνιστές και ότι συνωμότησαν εναντίον του. Επίσης δήλωσε ότι θα εξαντλήσει τη θητεία του, επισημαίνοντας ότι για όσες υποθέσεις κατηγορήθηκε αθωώθηκε από τα δικαστήρια.

Εκκλήση στις θρησκευτικές κοινότητες της **Β.Ιρλανδίας** για την ειρήνευση της επαρχίας έκανε η Χίλαρι Κλίντον, που επισκέφθηκε το Μπέλφαστ στις 12 Οκτωβρίου. Στο μεταξύ ο Ιρλανδικός Απελευθερωτικός Στρατός (INLA), μια αποσχισθείσα οργάνωση από τον IRA ανακοίνωσε στις 11 Οκτωβρίου, ως χειρονομία καλής θέλησεως προς την κ. Κλίντον, ότι αποκηρύσσει τη βία και ότι σκοπεύει να παραδώσει τα όπλα.

5. ΣΥΝΟΛΟΣ ΤΩΝ G20

Στη διάσκεψη κορυφής που έγινε στις 24-25 Σεπτεμβρίου στο Πίτσμπουργκ των ΗΠΑ, οι ηγέτες της G20 αποφάσισαν όπως το όργανο αυτό λάβει μορφή Μονίμου Συμβουλίου, το οποίο θα προωθεί την οικονομική συνεργασία.

Στη Σύνοδο πήρε μέρος και η Τουρκία, γεγονός που επιβεβαιώνει την αναγνώριση του στρατηγικού ρόλου που διαδραματίζει στις σχέσεις της διεθνούς κοινότητας με τους Άραβες.

6. ΟΗΕ

Το τρίτο 10ήμερο του Σεπτεμβρίου, πραγματοποιήθηκε η 64η ετήσια Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ. Ο κ. Ομπάμα, μιλώντας από το βήματος του Οργανισμού στις 23 Σεπτεμβρίου κάλεσε τη διεθνή κοινότητα να αναλάβει τις ευθύνες της για την αντιμετώπιση των προκλήσεως του 21ου αιώνα, αναφέροντας ότι "δεν είναι δυνατόν εκείνοι που επέκριναν τις ΗΠΑ για μονομερείς αποφάσεις, να περιμένουν τώρα από την Αμερική να τα κάνει όλα μόνη της".

Στις 24 Σεπτεμβρίου ο κ. Ομπάμα προήδρευσε προσωπικά του ΣΑ, η οποία πραγματοποιήθηκε σε επίπεδο αρχηγών κρατών και κυβερνήσεων, κάτι που συνέβη για πέμπτη φορά από την ίδρυση του ΟΗΕ το 1946. Αποτέλεσμα της συνεδριάσεως ήταν η ομόφωνη έγκριση ψηφίσματος υπέρ της επιταχύνσεως των προσπαθειών για την αποτροπή της διασποράς των πυρηνικών όπλων, μείωση των υπαρχόντων και αναχαίτιση της πυρηνικής τρομοκρατίας. Το ψήφισμα δεν αναφέρεται ονομαστικά στη Β.Κορέα ούτε το Ιράν, αλλά επιβεβαιώνει προηγούμενες αποφάσεις του ΣΑ, με τις οποίες επεβλήθησαν κυρώσεις στις δύο αυτές χώρες.

Για το άλλο μεγάλο θέμα που απασχόλησε τη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ, τις κλιματικές αλλαγές δεν υπήρξαν θεαματικά αποτελέσματα. Την μόνο ευχάριστη έκπληξη απετέλεσε η Κίνα που δήλωσε

ότι θα μειώσει τις εκπομπές του διοξειδίου του άνθρακα μέχρι το 2020. Οι περισσότερες κυβερνήσεις παρουσιάστηκαν απρόθυμες στη λήψη μέτρων, λόγω του φάσματος της ανεργίας που αντιμετωπίζουν.

Η Γενική Συνέλευση της Διεθνούς Υπηρεσίας Ατομικής Ενέργειας (ΙΑΕΑ) εξέλεξε στις 14 Σεπτεμβρίου δια βοής ως νέο Γενικό Διευθυντή τον Ιάπωνα Πρέσβη κ. Γιουκίγια Αμάνο, που θα διαδεχθεί τον κ. Μπαρταντέι.

7. NATO

Ο Γάλλος Πτέραρχος κ. Στέφαν Αμπριάλ ανέλαβε στις 9 Σεπτεμβρίου επίσημα τα καθήκοντα του διοικητού της Διοίκησης Μετασχηματισμού του NATO, της μιας από τις δύο στρατηγικές διοικήσεις της Συμμαχίας, σηματοδοτώντας την πλήρη επάνοδο της Γαλλίας στο στρατιωτικό σκέλος του NATO ύστερα από 43 χρόνια.

Ο νέος ΓΓ κ. Ράσμουσεν προέβη στη συγκρότηση 12μελούς επιτροπής, η οποία είχε αποφασιστεί από τη διάσκεψη κορυφής του Στρασβούργου τον Απρίλιο, με αποστολή να μελετήσει το νέο δόγμα του NATO. Αυτό θα καταστήσει τη Συμμαχία πιο ευέλικτη, ώστε να μπορεί να συνεργάζεται πιο στενά με τον ΟΗΕ, την ΕΕ και τους άλλους Διεθνείς Οργανισμούς. Πρόεδρος ορίστηκε η πρώην ΥΠΕΞ των ΗΠΑ κ. Μαντλίν Ολμπράιτ. Από την Ελλάδα θα μετέχει ο Πρέσβης κ. Ι. Ζέππος.

8. ΗΠΑ

Το Κογκρέσο ενέκρινε την μεταφορά υποδίκων από του Γκουαντάναμο στις ΗΠΑ για να δικαστούν και έξι ευρωπαϊκές χώρες (Βρετανία, Γαλλία, Ιρλανδία, Ιταλία, Πορτογαλία και Ισπανία) συμφώνησαν να δεχθούν στο έδαφός τους κρατούμενους από το Γκουαντάναμο, ενώ το ίδιο ενδεχόμενο εξετάζεται και από τη Γεωργία. Κατόπιν αυτού θεωρείται πλέον ως βέβαιον ότι στο Γκουαντάναμο θα έχει κλείσει μέχρι τον προσεχή Ιανουάριο.

Η κυβέρνηση αποφάσισε την αναδιάρθρωση των υπηρεσιών πληροφοριών με αναβάθμιση του FBI σε βάρος της CIA, λόγω των μεθόδων ανακρίσεων αιχμαλώτων που εφαρμόσαν πράκτορές της.

Η Διεθνής Αμνηστία απηύθυνε έκκληση προς τον κ. Ομπάμα, με την έκθεσή της που δημοσιοποιήθηκε στις 2 Σεπτεμβρίου, για την άρση του εμπάργκο προς την Κούβα, το οποίο χαρακτηρίζει ως "ανήθικο". Εν τω μεταξύ ο Φιντέλ Κάστρο χαρακτήρισε "γενναία" την αναγνώριση από τον κ. Ομπάμα των ευθυνών των αμερικανικών κυβερνήσεων σχετικά με το φαινόμενο του θερμοκηπίου.

Στη διάσκεψη για το κλίμα που έγινε στις 8 Οκτωβρίου στην Ταϋλάνδη πολλά κράτη και πολλές περιβαλλοντικές ομάδες κατηγόρησαν τις ΗΠΑ ως υπεύθυνες για την αδυναμία αντιμετώπισεως του φαινομένου του θερμοκηπίου, γιατί αρνούνται να μειώσουν τις εκπομπές αερίων που το προκαλούν.

Το φετινό Νόμπελ Ειρήνης απονεμήθηκε στον Αμερικανό Πρόεδρο κ. Ομπάμα για τις εξαιρετικές προσπάθειές του για την ενδυνάμωση της διεθνούς διπλωματίας και της συνεργασίας ανάμεσα στα έθνη και τις εκκλησίες του να μειωθούν τα πυρηνικά όπλα και να δημιουργηθεί ένα νέο κλίμα σε διεθνές επίπεδο.

Η βράβευση του κ. Ομπάμα επιβεβαιώνει την υψηλή δημοτικότητα του στο εξωτερικό εν αντιθέσει με το εσωτερικό όπου το μεγαλύτερο μέρος του κατεστημένου τον παρομοιάζει με τον κ. Γκορμπατσόφ που ήταν το ίδιο δημοφιλής διεθνώς και τιμήθηκε με το Νόμπελ Ειρήνης το 1990, αλλά ένα χρόνο αργότερα διέλυσε τη χώρα του.

9. ΡΩΣΙΑ

Ξεπέρασαν τις 400 από την αρχή του 2009 οι επιθέσεις των ισλαμιστών ανταρτών στο Ρωσικό Βόρειο Καύκασο, με αποκορύφωμα την επίθεση αυτοκτονίας κατά του Αρχηγείου

της Αστυνομίας στο Ναζράν της Ιγκουσετίας που στοίχισε τη ζωή σε 25 άτομα. Την ευθύνη ανέλαβε η οργάνωση "Τάγμα Μαρτύρων Ριαντούς Σαλίχινε", που την είχε αναλάβει και για την ανατίναξη του υδροηλεκτρικού σταθμού της Σιβηρίας, η οποία στοίχισε τη ζωή σε 75 άτομα. Η Ρωσία κατηγορεί τη Γεωργία ότι βρίσκεται πίσω από τις επιθέσεις.

Οι ενέργειες αυτές δείχνουν ότι η τρομοκρατία επιστρέφει στο Β.Καύκασο δημιουργώντας τους όρους μιας νέας αποσταθεροποίησης στην περιοχή (Ιγκουσετία, Ντογκεστάν και Τσετσενία) και δεν πρόκειται να σταματήσει όσο η Μόσχα στηρίζει τους διεφθαρμένους ηγέτες, που έχει επιβάλει και όσο κλείνει τα μάτια στις καταχρήσεις τους και τα βασανιστήρια που επιβάλλουν στους λαούς τους.

Ένταση στις σχέσεις Ρωσίας και Ουκρανίας έχει προκαλέσει η αντιρωσική πολιτική που ακολουθεί ο πρόεδρος κ. Γιουτσένκο, προκειμένου να αντιστρέψει το δυσμενές γι' αυτόν προεκλογικό κλίμα (οι δημοσκοπήσεις του δίνουν μόνο 4%) για τις προεδρικές εκλογές που θα διεξαχθούν στις 17 Ιανουαρίου 2010. Κατόπιν αυτού ο πρόεδρος κ. Μεντβέντεφ αποφάσισε να μη στείλει νέο πρέσβη στο Κίεβο μέχρις ότου απομακρυνθεί ο κ. Γιουτσένκο και έδωσε εντολή στη διοίκηση του ρωσικού στόλου που βρίσκεται στην Κριμαία να αγνοεί τις Ουκρανικές Αρχές, οι οποίες επιχείρησαν, ανεπιτυχώς, να κατάσχουν εφόδια από ένα φάρο έξω από τη Σεβαστούπολη, έδρα του ρωσικού στόλου εδώ και δύο αιώνες.

Το κλίμα μεταξύ Γεωργίας και Αμπχαζίας στη Μαύρη Θάλασσα έχει γίνει ιδιαίτερα εχθρικό εξ αιτίας του οικονομικού και εμπορικού εμπάργκο που προσπαθεί να επιβάλει η Γεωργία στην Αμπχαζία. Η ένταση είναι τέτοια που ο πρόεδρος της Αμπχαζίας κ. Σεργκέι Μπάγκαπς, με την κάλυψη της Ρωσίας, έδωσε εντολή στο στόλο του να καταστρέψει οποιοδήποτε

γεωργιανό πλοίο εισέρχεται στα χωρικά ύδατα της Αμπχαζίας.

Στις 26 Αυγούστου εγκαινιάστηκε η λειτουργία νέου αγωγού απ' ευθείας μεταφοράς ρωσικού φυσικού αερίου στη Ν.Οσετία, ο οποίος παρακάμπτει τη Γεωργία.

Η Ρωσία ανακοίνωσε τη σύναψη συμφωνίας με την Αμπχαζία και Ν.Οσετία, η οποία προβλέπει την εγκατάσταση και παραμονή των στρατιωτικών βάσεων σ' αυτές για 49 έτη.

Η Ρωσία με την κίνησή της αυτή αποκτά τον πλήρη έλεγχο των δύο επαρχιών από τις οποίες θα μπορεί να ελέγχει τη Γεωργία και ένα μεγάλο τμήμα του Καυκάσου και προειδοποιεί όλες τις χώρες της περιοχής ότι τίποτε δεν μπορεί να γίνει σ' αυτή χωρίς την έγκρισή της.

Το θέμα της Γεωργίας και των αποσχισθεισών επαρχιών Ν. Οσετίας και Αμπχαζίας θα αποτελέσει το μεγαλύτερο εμπόδιο στην αποκατάσταση των σχέσεων ΗΠΑ και Ρωσίας, γιατί και οι δύο χώρες, τουλάχιστον επί του παρόντος, δεν δείχνουν διάθεση υποχωρήσεων και παραμένουν αδιάλλακτες στις θέσεις τους.

Από τις μέχρι τώρα δηλώσεις των κ.κ. Πούτιν και Μεντβέντεφ προκύπτει το συμπέρασμα ότι ο πρώτος θα είναι υποψήφιος πρόεδρος το 2012.

10.ΣΧΕΣΕΙΣ ΡΩΣΙΑΣ ΜΕ ΗΠΑ-NATO

Ο κ. Ομπάμα ανακοίνωσε στις 17 Σεπτεμβρίου 2009 ότι οι ΗΠΑ θα εγκαταλείψουν το σύστημα της αντιπυραυλικής ομπρέλας, το οποίο σχεδίαζε ο κ. Μπους να εγκαταστήσει σε Τσεχία και Πολωνία και ότι θα το αντικαταστήσουν με ένα αποτελεσματικότερο, που θα ενισχύσει την προστασία όλων των συμμάχων του NATO. Ο αντιπρόεδρος κ. Μπάϊντεν επισκέφθηκε στις 20 και 21 Οκτωβρίου την Πολωνία και την Τσεχία για να διασκεδάσει τις ανησυχίες τους και τους ανακοίνωσε ότι οι ΗΠΑ θα εγκαταστήσουν στο έδαφός τους

πυραύλους μέσου βεληνεκού SM-3 και αντιαεροπορικά συστήματα Patriot.

Η Μόσχα εξέφρασε την ικανοποίησή της, για την απόφαση του κ. Μπους, με δηλώσεις του υφυπουργού αμύνης κ. Ποπόφκιν, ο οποίος προσέθεσε ότι και η Ρωσία με τη σειρά της "θα αποσύρει φυσικά" τα μέτρα αντιπύλων που σκόπευε να πάρει και δεν θα εγκαταστήσει πυραύλους στο Καλίνιγκραντ, ενώ ο κ. Πούτιν χαρακτήρισε ως γενναία την απόφαση του κ. Ομπάμα.

Η Μόσχα ανταποδίδοντας την κίνηση καλής θελήσεως του κ. Ομπάμα συντάχθηκε μαζί του για την επιβολή αυστηρότερων κυρώσεων κατά του Ιράν, σύμφωνα με δήλωσή του κ. Μεντβέντεφ και συνήψε συμφωνία με τις ΗΠΑ για την μεταφορά ενόπλων καθώς και πολεμικού υλικού στο Αφγανιστάν τόσο μέσω ρωσικού εδάφους όσο και μέσω του εναερίου χώρου της, ενώ μέχρι τώρα μόνο άοπλοι και τραυματίες μπορούσαν να μεταφερθούν αεροπορικώς.

Ο ΓΓ του NATO κ. Ράσμουσεν, που θα επισκεφθεί τη Ρωσία στο τέλος του χρόνου, κάλεσε τη Μόσχα σε νέα στρατηγική συνεργασία στην οποία πρέπει να προχωρήσουν ΗΠΑ, NATO και Ρωσία με συνδυασμό των αντιπυραυλικών τους δυνατοτήτων.

Στις 13 Οκτωβρίου συναντήθηκαν στη Μόσχα η κ. Κλίντον και ο κ. Λαβρόφ οι οποίοι συζήτησαν τις σχέσεις των δύο χωρών. Από τις δηλώσεις τους προέκυψαν τα εξής :

* Στο θέμα του Ιράν η Ρωσία διατηρεί κάποιες επιφυλάξεις για την επιβολή κυρώσεων, αλλά και δεν τις αποκλείει αν τα γεγονότα κάνουν την επιβολή τους αναπόφευκτη.

Αυτό αποτελεί αντίφαση σε σχέση με τη δήλωση του κ. Μεντβέντεφ αλλά μάλλον εντάσσεται στο παιχνίδι των διπλωματικών ελιγμών για την εξασφάλιση κάποιου ανταλλάγματος.

* Στο θέμα της αντιπυραυλικής ασπίδας η Ρωσία θεωρεί ότι οι ΗΠΑ τηρούν μυστικοπάθεια ως προς το νέο

τους σχέδιο και θα ήθελε περισσότερες λεπτομέρειες σ' αυτό ώστε να εξετάσει και τη δική τους συμμετοχή.

* Στο θέμα της Β.Κορέας υπάρχει σύμπτωση απόψεων για τήρηση στάσεως αναμονής έως ότου διευκρινισθούν οι προθέσεις της.

* Στο θέμα της START, η οποία λήγει στις 5 Δεκεμβρίου, ότι έχει γίνει πρόοδος ώστε να θεωρείται βέβαιο ότι θα αναθεωρηθεί.

* Στο θέμα της Γεωργίας ότι οι θέσεις των δύο χωρών είναι αντίθετες.

11.ΜΕΣΗ ΑΝΑΤΟΛΗ

α. Ιράκ

Οι οικονομικές συνέπειες από την αποχώρηση των στρατιωτικών δυνάμεων στο Ιράκ θα είναι σημαντικές, δεδομένου ότι ο αμερικανικός στρατός δαπανούσε δισεκατομμύρια δολάρια κάθε χρόνο. Θα εκκενωθούν 250 στρατιωτικές βάσεις και 100.000 οχήματα ενώ θα κλείσουν αναρίθμητα καταστήματα ταχυφαγητού.

Στις 13 Ιανουαρίου 2010 θα διεξαχθούν οι πρώτες βουλευτικές εκλογές μετά την πτώση του Σαντάμ. Ο σίιτης πρωθυπουργός κ. Μαλίκι επιζητεί την υποστήριξη των σουνιτών για να διατηρηθεί στην εξουσία, γιατί τα μεγάλα σιιτικά κόμματα τον εγκατέλειψαν.

Συνεχίζονται οι βομβιστικές επιθέσεις σε όλη τη χώρα και ιδιαίτερα στο Β.Ιράκ όπου υπάρχει ένταση ανάμεσα στους Κούρδους και τους Άραβες, την οποία εκμεταλλεύεται η Αλ Κάϊντα.

Ο κυβερνητικός εκπρόσωπος ανακοίνωσε ότι "ο πετρελαιοαγωγός μεταξύ Κιρκούκ και Μπανιάς, που μεταφέρει πετρέλαιο στη Μεσόγειο μέσω Συρίας, θα επισκευασθεί.

Ένταση στις σχέσεις με τη Συρία προκάλεσε η κατηγορία που εκτόξευσε ο πρωθυπουργός κ. Μαλίκι ότι η χώρα αυτή φιλοξενεί στρατόπεδα στα οποία εκπαιδεύονται οι βομβιστές που δρουν στο Ιράκ.

β. Ισραήλ - Παλαιστινιακό

Παρά τις πιέσεις

του κ. Ομπάμα και των ευρωπαίων ηγετών για πάγωμα των εποικισμών, η ισραηλινή κυβέρνηση αποφάσισε την ανέγερση 450 νέων κατοικιών στη Δ.Όχθη.

Άκαρπη απέβη και η τριμερής συνάντηση των κ.κ. Ομπάμα, Νετανιάχου και Αμπάς στη Ν.Υόρκη στο περιθώριο της Γενικής Συνελεύσεως του ΟΗΕ. Ο κ. Νετανιάχου πρότεινε το πάγωμα των εποικισμών για εννέα μήνες με την προϋπόθεση ότι θα εξαιρεθεί η ανατολική Ιερουσαλήμ και 2.500 κατοικίες στη Δ.Όχθη που δεν το απεδέχθη ο κ. Αμπάς. Επίσης ο ΥΠΕΞ κ. Λίμπερμαν δήλωσε στις 8 Οκτωβρίου ότι δεν υπάρχει η παραμικρή πιθανότητα για επίτευξη τελικής συμφωνίας μεταξύ Ισραήλ και Παλαιστινίων.

Το Ισραήλ με την επιμονή του στο θέμα των εποικισμών επιδιώκει να αυξήσει τον αριθμό των εποίκων σε 300.000 (230.000 είναι τώρα), ώστε να καταστήσει ανέφικτη τη δημιουργία παλαιστινιακού κράτους.

Η Ισραηλινή κυβέρνηση διέψευσε την "αποκάλυψη" του κ. Μεντβέντεφ, ότι ο κ. Πέρες τον είχε διαβεβαιώσει πως το Ισραήλ δεν θα επιτεθεί στο Ιράν. Ο Υφυπουργός Εξωτερικών του Ισραήλ κ. Ντάνι Αγιολάν σχολιάζοντας την αποκάλυψη του κ. Μεντβέντεφ δήλωσε ότι η στρατιωτική εκδοχή δεν έχει αποκλειστεί.

Σύμφωνα με έκθεση των ΗΕ που δημοσιεύθηκε στις 15 Σεπτεμβρίου 2009 τόσο οι ισραηλινοί όσο και οι Παλαιστίνιοι διέπραξαν εγκλήματα πολέμου, κατά τη διάρκεια των συγκρούσεων (27 Δεκεμβρίου 2009-18 Ιανουαρίου 2009) στη Λωρίδα της Γάζας, κατά τις οποίες σκοτώθηκαν 1.387 Παλαιστίνιοι, μεταξύ των οποίων και 252 παιδιά. Η επιτροπή επικρίνει ιδιαίτερα το Ισραήλ, γιατί σχεδίασε την επιχείρηση εναντίον του συνόλου του λαού της Λωρίδας της Γάζας, προκειμένου να τον τιμωρήσει για την ανοχή του έναντι της Χαμάς και προτείνει

την παραπομπή της υποθέσεως στο Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο, σε περίπτωση που Ισραήλ και Χαμάς δεν συμφωνήσουν για τη διεξαγωγή αξιόπιστων ερευνών.

Αρχικά η παλαιστινιακή αρχή, πιεζόμενη από τις ΗΠΑ, ζήτησε την αναβολή της συζητήσεως από το Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, αλλά ύστερα από το σάλο που προκλήθηκε στους Παλαιστίνιους υπαναχώρησε και ζήτησε την συζήτηση της υποθέσεως που άρχισε στις 15 Οκτωβρίου από το Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Δεν αναμένεται όμως να προωθηθεί η έκθεση στο ΣΑ, παρόλο που το Ισραήλ δήλωσε ότι δεν θα δεχθεί έρευνα.

Εξ αιτίας της στάσεως της παλαιστινιακής αρχής, η Χαμάς ζήτησε την αναβολή της τελετής για την επικύρωση της συμφωνίας για εθνική συμφιλίωση με την Φατάχ, που είχε προγραμματιστεί για τις 26 Οκτωβρίου στο Κάϊρο, αλλά ο κ. Αμπάς δεν δέχθηκε την αναβολή και δήλωσε ότι αν δεν υπογραφεί η συμφωνία στις 26 Οκτωβρίου θα προκηρύξει εκλογές για τον Ιανουάριο 2010.

γ. Ιράν

Το Ιράν, παρά τους κομपाσμούς και τις αντιφατικές δηλώσεις του κ. Αχμεντιντζάντ, ανταποκρίθηκε στην πρόσκληση των ΗΠΑ και προσήλθε στο διάλογο με την ομάδα των έξι (5 μόνιμα μέλη του ΣΑ/ΟΗΕ και η Γερμανία). Κατά την πρώτη συνάντηση που έγινε στη Γενεύη την 1η Οκτωβρίου το Ιράν συνεφώνησε να συνεργαστεί με την "ΙΑΕΑ", επιτρέποντας την επιθεώρηση της νέας πυρηνικής του εγκαταστάσεως στην πόλη Κομ, την οποία απεκάλυψε το ίδιο με ανακοίνωσή του στις 22 Σεπτεμβρίου και να αποστείλει το 75% (περίπου 1.200 κιλά) του εμπλουτισμένου του ουρανίου στη Ρωσία για τη μετατροπή του σε ράβδους πυρηνικού καυσίμου. Κατόπιν αυτού ο απερχόμενος πρόεδρος της "ΙΑΕΑ" κ. Μπαραντέϊ επισκέφθηκε στις 4 Οκτωβρίου την Τεχεράνη, απ' όπου ανακοίνωσε ότι στις 25 Οκτωβρίου ομάδα διεθνών παρατηρητών θα επιθεωρήσει το

υπό κατασκευήν εργοστάσιο στις 25 Οκτωβρίου.

Στις 22

Οκτωβρίου συναντήθηκαν εκ νέου οι επικεφαλής των διαπραγματευτικών ομάδων προκειμένου να συζητήσουν για τη διαμόρφωση του τελικού κειμένου του προσχεδίου της συμφωνίας. Σύμφωνα με πληροφορίες το Ιράν φέρεται ευνοϊκά διακείμενο για την σύναψη της συμφωνίας, αλλά θα διεκδικήσει τροποποιήσεις στην αρχική συμφωνία.

Η συμφωνία αυτή, αν υπογραφεί, δεν ικανοποιεί πλήρως τη Δύση, η οποία απαιτεί την αναστολή του πυρηνικού προγράμματος του Ιράν, αλλά της δίνει περιθώρια ενός χρόνου, που απαιτείται για να αναπληρώσει τα 1.200 κιλά το Ιράν, για να χειριστεί το θέμα. Το ίδιο ισχύει και για το Ιράν που επιμένει στη συνέχιση του προγράμματός του, αλλά με τη συμφωνία θα αποφύγει τις κυρώσεις.

Η γενικότερη εκτίμηση είναι ότι το Ιράν προσπαθεί να κερδίσει χρόνο. Ακόμη και αν υπογραφεί η συμφωνία, δεν θα λυθεί το πρόβλημα και ο κ. Ομπάμα θα κληθεί να το αντιμετωπίσει δυναμικά.

δ. Λίβανος

Σε νέο πολιτικό αδιέξοδο, βρίσκεται η χώρα για πολλοστή φορά σε διάστημα ενός έτους. Ο εντολοδόχος πρωθυπουργός κ. Χαρίρι ανακοίνωσε την παραίτησή του, κατηγορώντας τη Χεζμπολάχ ότι μπλοκάρει κάθε προσπάθεια σχηματισμού κυβερνήσεως.

12.ΑΠΩ ΑΝΑΤΟΛΗ

α. Αφγανιστάν

Στις 20 Αυγούστου 2009 διεξήχθησαν οι προεδρικές εκλογές στο Αφγανιστάν στις οποίες ψήφισε, παρά τις απειλές και τις επιθέσεις των Ταλιμπάν που στοίχισαν τη ζωή 26 ατόμων, το 45-% από τα 15.000.000 ψηφοφόρων που είναι εγγεγραμμένοι στους εκλογικούς καταλόγους. Νικητής εφέρετο ο κ. Καρζάϊ, αλλά η Επιτροπή Ενστάσεων, που σύστησε ο

ΟΗΕ για να εξετάσει τις καταγγελίες για νοθεία, απεφάνθη ότι οι εκλογές πρέπει να επαναληφθούν. Ο κ. Καρζάϊ απεδέχθη την εισήγηση και αυτές θα διεξαχθούν κατά πάσαν πιθανότητα στις 7 Νοεμβρίου.

Ο κ. Ομπάμα επανεξετάζει την πολιτική του στο Αφγανιστάν ύστερα από την έκθεση του στρατηγού κ. Μακ Κρίσταλ, ο οποίος αναφέρει ότι για να ηττηθούν οι Ταλιμπάν, θα πρέπει να αυξηθούν σημαντικά οι στρατιωτικές δυνάμεις και τα μέσα που χρησιμοποιούν και ότι σε διαφορετική περίπτωση οι συμμαχικές δυνάμεις ενδέχεται να αποτύχουν. Με τις απόψεις του στρατηγού διαφωνεί ο αντιπρόεδρος κ. Τζο Μπάιντεν ο οποίος θεωρεί ότι στο Αφγανιστάν πρέπει να παραμείνει μια μικρή δύναμη που θα εκτελεί χειρουργικές επεμβάσεις εναντίον των Ταλιμπάν και ότι κύριος αντίπαλος των ΗΠΑ είναι η Αλ Κάιντα.

Ο Υπουργός Αμύνης των ΗΠΑ κ. Γκέϊτς δήλωσε ότι τα αμερικανικά στρατεύματα δεν θα αποχωρήσουν από το Αφγανιστάν, ανεξάρτητα από την αναθεώρηση της στρατηγικής του κ. Ομπάμα.

Ο Βρετανός πρωθυπουργός ανακοίνωσε ότι θα ενισχύσει τη δύναμη των 9.000 Άγγλων στρατιωτών που βρίσκονται στο Αφγανιστάν με άλλους 500 υπό την προϋπόθεση ότι θα πράξουν το ίδιο και οι άλλες χώρες του ΝΑΤΟ. Ωστόσο οι διαρκώς αυξανόμενες απώλειες έχουν προκαλέσει την οργή και απογοήτευση της Βρετανικής κοινής γνώμης. Εν τω μεταξύ σάλο έχει προκαλέσει δημοσίευμα των "Τάϊμς" ότι οι Ιταλοί πλήρωναν τους Ταλιμπάν για να μην επιτίθενται στους στρατιώτες όταν βρίσκονταν στην περιοχή Σουρόμπι ανατολικά της Καμπούλ. Η Ιταλία το διέψευσε, ενώ η Γαλλία, της οποίας στρατιώτες αντικατέστησαν τους Ιταλούς στην περιοχή, δήλωσε ότι δεν έχει πληροφορίες που να επιβεβαιώνουν το δημοσίευμα.

Εικάζεται ότι το δημοσίευμα είναι βάσιμο γιατί αμέσως μετά την εγκατάσταση

των Γάλλων οι επιθέσεις των Ταλιμπάν ενετάθησαν και οι Γάλλοι έχουν πολλές απώλειες.

β. Πακιστάν

Στο τέλος Σεπτεμβρίου το Πακιστάν σημείωσε επιτυχίες με τη σύλληψη ηγετικών στελεχών των Ταλιμπάν στην Κοϊλάδα Σουάτ. Μάλιστα ο ειδικός απεσταλμένος του κ. Ομπάμα στην περιοχή κ. Χόλμπρουκ επήνεσε την Πακιστανική ηγεσία για τις επιτυχίες της στην καταπολέμηση των Ταλιμπάν σε συνέντευξη τύπου που παρεχώρησε από κοινού με τον ΥΠΕΞ κ. Κιουρεσί.

Οι Ταλιμπάν τον τελευταίο χρόνο ανατίναξαν δεκάδες μικτά δημοτικά σχολεία στην περιοχή Πεσαβάρ, γιατί αντιτίθενται στην εκπαίδευση των γυναικών.

Ο πακιστανικός στρατός ανέλαβε ευρείας εκτάσεως εκκαθαριστικές επιχειρήσεις κατά του άντρου των Ταλιμπάν στην επαρχία Βεζιριστάν στα σύνορα με το Αφγανιστάν, ενώ οι Ταλιμπάν έχουν εξαπολύσει ένα τεράστιο κύμα βομβιστικών επιθέσεων ως αντίποινα. Οι επιχειρήσεις θα διαρκέσουν πολλές εβδομάδες και αν πετύχουν θα αλλάξουν το κλίμα στην περιοχή.

γ. Β. Κορέα

Ο ηγέτης της Β.Κορέας κ. Κιμ Γιονγκ Ιλ ανήγγειλε στις 6 Οκτωβρίου, από τα κρατικά ΜΜΕ, ότι η χώρα είναι έτοιμη να συμμετάσχει σε πολυμερείς διαπραγματεύσεις για τα πυρηνικά, ανάλογα με την πρόοδο των διμερών επαφών της με τις ΗΠΑ.

Η Κορέα με την κίνησή της αυτή επιδιώκει να εξέλθει από την απομόνωση και να αναγνωριστεί από τις ΗΠΑ ως ισότιμη πυρηνική δύναμη. Είναι όμως βέβαιο ότι θα επανέλθει στις εξαμερείς διαπραγματεύσεις από τις οποίες είχε αποχωρήσει τον Απρίλιο, έστω και αν ο κ. Ομπάμα απορρίψει τις διμερείς διαπραγματεύσεις.

δ. Κίνα

Η κυβέρνηση ανακοίνωσε την πρόθεσή της να συμμετάσχει στις κυρώσεις κατά της Β.Κορέας, που εβεβλήθησαν από τον ΟΗΕ τον περασμένο Μάιο, αν δεν επιστρέψει στις διαπραγματεύσεις.

Ένταση στις σχέσεις μεταξύ Κίνας και Ταϊβάν προκάλεσε η επίσκεψη του κ. Δαλάϊ Λάμα στο νησί.

Η Κίνα απαγόρευσε την είσοδο ξένων τουριστών στο Θιβέτ, για να αποτρέψει τυχόν ταραχές, κατά τον εορτασμό της 60ής επετείου από την ίδρυση της Λαϊκής Δημοκρατίας.

Ο κ. Ομπάμα δεν συνάντησε τον κ. Δαλάϊ Λάμα που επισκέφθηκε τις ΗΠΑ, σ'ένδειξη καλής θελήσεως έναντι της Κίνας την οποία θα επισκεφθεί το Νοέμβριο.

ε. Ιαπωνία

Ο νέος ηγέτης κ. Χατογιάμα ανακοίνωσε ότι θα μετατοπίσει το κέντρο βάρους της εξωτερικής πολιτικής της χώρας από τις ΗΠΑ στην Ασία, με επιδίωξη την πολιτική ενοποίηση της Αν.Ασίας στο πρότυπο της ΕΕ και την καθιέρωση κοινού ασιατικού νομίσματος.

Σύμφωνα με πληροφορίες σε σύντομο χρόνο θα αποσυρθεί τα γιαπωνέζικα πλοία από επιχειρήσεις ανεφοδιασμού στο πλαίσιο του πολέμου στο Αφγανιστάν και θα αναθεωρήσει το καθεστώς, τη διάταξη και το μέγεθος των αμερικανικών βάσεων επί ιαπωνικού εδάφους.

13.ΑΦΡΙΚΗ

Τους πρώτους εννέα μήνες του 2009, οι επιθέσεις των Σομαλών πειρατών εναντίον πλοίων αυξήθηκαν σημαντικά. Από τον Ιανουάριο μέχρι το Σεπτέμβριο έφθασαν τις 306 έναντι 239 το αντίστοιχο χρονικό διάστημα του 2008.

14.ΛΑΤΙΝΙΚΗ ΑΜΕΡΙΚΗ

α. Κολομβία

Αντιδράσεις από τις γειτονικές χώρες προκάλεσε η απόφαση της κυβερνήσεως να επιτρέψει τη χρήση στρατιωτικών βάσεων στο έδαφός της από τον αμερικανικό στρατό.

β. Κούβα

Σύμφωνα με έγγραφα που είδαν το φως της δημοσιότητας, πρόσφατα, ο πρόεδρος κ. Φιντέλ Κάστρο είχε ζητήσει στις αρχές της δεκαετίας του 1980 από τη Ρωσία πυρηνικό πλήγμα κατά των ΗΠΑ, αλλά άλλαξε γνώμη όταν ενημερώθηκε από σοβιετικούς αξιωματούχους ότι θα ήταν καταστροφικό και για τη χώρα του, καθώς θα καλυπτόταν από ραδιενεργό νέφος.

γ. Βραζιλία

Ο πρόεδρος κ. Λούλα ανακοίνωσε ότι τα κέρδη από τα τεράστια κοιτάσματα πετρελαίου, που αποκαλύφθηκαν σε βάθος 6.000 μ. κάτω από την επιφάνεια της θάλασσας, θα διατεθούν για την αντιμετώπιση των προβλημάτων της εκπαίδευσής και της φτώχειας.

δ. Βενεζουέλα

Η κυβέρνηση αναγνώρισε την ανεξαρτησία της Αμπχαζίας και της Ν.Οσετίας.

Ο πρόεδρος κ. Τσάβες ανακοίνωσε στις 23 Σεπτεμβρίου 2009 ότι η Ρωσία συμφώνησε να χορηγήσει στη Βενεζουέλα δάνειο 2,2 δις δολαρίων για την αγορά αρμάτων μάχης και αντιαεροπορικών βλημάτων προηγμένης τεχνολογίας.

ε. Ονδούρα

Ο ανατραπείς, με πραξικόπημα πρόεδρος κ. Σελάγια επέστρεψε στις 21

Σεπτεμβρίου, μυστικά, στη χώρα και κατέφυγε στην πρεσβεία της Βραζιλίας απ' όπου κάλεσε το στρατό να στραφεί εναντίον των πραξικοπηματιών. Ακολούθησαν συγκρούσεις διαδηλωτών με αστυνομικές και στρατιωτικές δυνάμεις, που έχουν περικυκλώσει την πρεσβεία και η κυβέρνηση απαγόρευσε τις διαδηλώσεις και ανέστειλε τη λειτουργία των μέσων ενημέρωσης.

Οι πραξικοπηματίες, παρά τις εκκλήσεις των ΗΠΑ, της ΕΕ και του Οργανισμού Αμερικανικών Κρατών (ΟΑΣ) για συμβιβασμό, έδωσαν στις 28 Σεπτεμβρίου διορία 10 ημερών στη Βραζιλία για να παραδώσει ή να φυγαδεύσει τον κ. Σελάγια, ειδάλλως θα χάσει το διπλωματικό της καθεστώς. Ο πρόεδρος της Βραζιλίας κ. Λούλα απάντησε αμέσως ότι "δεν συμμορφωνόμαστε με τελεσίγραφο πραξικοπηματιών".

Στις 7 Οκτωβρίου μετέβη στην Ονδούρα ομάδα διπλωματών από δέκα κράτη της Βόρειας και Νότιας Αμερικής και είχε διαβουλεύσεις με τους εκπροσώπους του ανατραπέντος προέδρου κ. Σελάγια και του προσωρινού προέδρου κ. Μισελέτι. Σύμφωνα με πληροφορίες διπλωματών ο κ. Μισελέτι φέρεται πρόθυμος να παραιτηθεί μόνο, αν διεξαχθούν εκλογές χωρίς τη συμμετοχή του κ. Σελάγια και προβλεφθεί χορήγηση αμνηστίας σε όσους ενεπλάκησαν στο πραξικόπημα της 28 Ιουνίου.

15. ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑ

Την αγανάκτηση της διεθνούς κοινότητας προκάλεσε η απόφαση των Σκωτικών αρχών να απελευθερώσουν το Λίβιο ισοβίτη τρομοκράτη Αλ Μάχρεντι, ο οποίος έγινε δεκτός από τις αρχές της Λιβύης με τιμές ήρωος. Ο Μάχρεντι ευθύνεται για την ανατίναξη αεροσκάφους της "PAN AM" πάνω από τη Σκωτία το Δεκέμβριο 1988 από την οποία σκοτώθηκαν 270 άτομα.

Σύμφωνα με δημοσίευμα της εφημερίδας "Κυριακάτικοι Τάϊμς" η απελευθέρωση έγινε με την προτροπή της βρετανικής κυβερνήσεως προκειμένου ο Λίβυος ηγέτης κ. Καντάφι να υπογράψει εμπορική συμφωνία ύψους 60 εκατομ. Λιρών με την εταιρεία BP.

Η Γαλλική αστυνομία ενετόπισε, στο νότιο τμήμα της χώρας στις 24 Αυγούστου, τρία υπόγεια κρησφύγετα τα οποία πιθανολογείται ότι ανήκουν στην ΕΤΑ.

Η Αλ Κάϊντα ανέλαβε την ευθύνη για τις τρομοκρατικές επιθέσεις που έγιναν στις 23 Αυγούστου εναντίον των Υπουργείων Εξωτερικών, Οικονομίας και Άμυνας στη Βαγδάτη, από τις οποίες έχασαν τη ζωή τους 100 άτομα.

Στις 13 και στις 23 Σεπτεμβρίου δημοσιεύθηκαν σε ισλαμικές ιστοσελίδες μηνύματα του Οσάμα Μπιν Λάντεν και του Υπαρχηγού του Ζαουάχρι με τα οποία στρέφονται κατά της πολιτικής του Αμερικανού προέδρου κ. Ομπάμα.

Η Αλ Κάϊντα με τηλεοπτικό μήνυμα στις 19 Σεπτεμβρίου απείλησε με βομβιστικές επιθέσεις τη Γερμανία μετά τις βουλευτικές εκλογές της 27 Σεπτεμβρίου, αν δεν αποσύρει τα στρατεύματά της από το Αφγανιστάν.

Σύμφωνα με τους συμμετέχοντες σε κοινό συνέδριο του ΟΗΕ και της Ιντερπόλ στη Σιγκαπούρη η Αλ Κάϊντα συνεργάζεται όλο και πιο συχνά με τα διεθνή εγκληματικά δίκτυα, τα οποία αξιοποιούν τη σύγχρονη τεχνολογία και αναπτύσσουν στενούς δεσμούς μεταξύ τους.

Με βάση στοιχεία των μυστικών ιταλικών υπηρεσιών, ισλαμικές ομάδες, που συνδέονται με μέλη της Αλ Κάϊντα στη Β.Αφρική, δρουν στην Ιταλία με στόχο τη στρατολόγηση τρομοκρατών και τη συγκέντρωση χρημάτων για επιθέσεις σε όλα τα σημεία της Ευρώπης.

Με τα λεφτά τα έχεις όλα εκτός από τα ήθη και τους πολίτες
Jean-Jaques Rousseau

**ΣΥΝΤΟΜΟ ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ
ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΙΔΡΥΣΗ,
ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΣΚΟΠΟ ΤΗΣ
ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ**

ABOUT HEL.I.S.S.

The Hellenic Institute for Strategic Studies (HEL.I.S.S.), a non-profit organization, was founded in October 1994.

The Institute came into being by a number of Flag/General retired Officers of the Hellenic Armed Forces and has been aggrandized after the participation of personalities coming from communities such as Academic, Diplomatic, Business, Journalism and from those specialized on international affairs.

The aim of HEL.I.S.S. is to be employed with questions that bring up issues of strategic importance in a geopolitical-geostrategic environment. More specifically:

- To carry out, study, research and analyse issues of military strategy significance, of economic aspect, of the human actions that impact negatively against nature and further subjects concerning problems rising in the Hellenic sovereignty, the Balkan peninsula, the existing territorial extent of the European Union, its foreseen enlargement of tomorrow, the general area of the Mediterranean and the Black Seas and/or any other area that may be deemed as necessary.

-To examine Security issues of the above regions.

-To hand in proposals to either government bodies or privates, that are based on studies-analyses on all the above.

Objectives are achieved by:

-Carrying out research

-Presenting issues and their analyses in the form of lectures, seminars or press releases, publishing special notes or bulletins and journals and organizing presentations at home and abroad.

-Cooperation with government bodies, organizations and other respective domestic or foreign foundations/institutions in order to analyze matters of common interest and exchange information on all relative fields.

During the last years, HEL.I.S.S. has carried out studies for the Ministries of Foreign Affairs and National Defence, has organized congresses under the auspices of the Ministries of Aegean, Culture and Development as well as studies and conferences concerning subjects of National interest and Defence programs. Special International congresses for Defence programs of the Hellenic Armed Forces and strategic evaluations on the European future defense and eventualities took place in 1999, 2001, 2003, 2005, 2007. The next is for Nov.2009.

HEL.I.S.S. Issues the bi-monthly magazine "Problimatismoï".

Η μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα **ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ (ΕΛ.Ε.Σ.ΜΕ)** ιδρύθηκε με την υπ' αριθ. 1772/5-10-94 καταχώρηση στο Πρωτοδικείο Πειραιώς, με έδρα τον Πειραιά, την δε 9-8-97 μετέφερε την έδρα της στην Αθήνα.

Η Εταιρεία δημιουργήθηκε από εν αποστρατεία Ανώτατα Στελέχη των Ενόπλων Δυνάμεων, και έχει διευρυνθεί και με προσωπικότητες από άλλους χώρους, όπως τον Πανεπιστημιακό, Διπλωματικό, Επιχειρηματικό και των Σωμάτων Ασφαλείας.

Πρόθεση της Εταιρείας είναι να λειτουργήσει συμπληρωματικά και όχι ανταγωνιστικά προς τα συναφή Ιδρύματα τα οποία υπάρχουν στην Ελλάδα.

Ο γενικός σκοπός της Εταιρείας είναι, η αντιμετώπιση προβλημάτων Στρατηγικού περιεχομένου στον εγγύς προς την πατρίδα μας γεωπολιτικό και γεωστρατηγικό χώρο και ειδικότερα:

▷ Η μελέτη, ανάλυση και έρευνα σε θέματα στρατηγικής όπως, ενδεικτικά, στα αφορώντα στην στρατιωτική στρατηγική, στη γεωστρατηγική, στην οικονομική πλευρά, τις επιπτώσεις στο περιβάλλον και λοιπά συναφή αντικείμενα που απασχολούν ή ανακύπτουν στον Ελλαδικό χώρο, το χώρο των Βαλκανίων αλλά και την γενικότερη περιοχή της Μεσογείου θαλάσσης και του Ευξείνου Πόντου.

▷ Η εξέταση των θεμάτων ασφαλείας που εμφανίζονται στον χώρο, ο οποίος αναφέρθηκε προηγουμένως.

▷ Η ενδυνάμωση κάθε προσπάθειας η οποία αποσκοπεί στην διατήρηση του Ελληνισμού στην Ελλάδα και την αλλοδαπή.

▷ Η παροχή σε φορείς της κρατικής μηχανής ή της ιδιωτικής πρωτοβουλίας των εκτιμήσεων και εισηγήσεων που θα προκύψουν από την ανάλυση των θεμάτων αυτών.

▷ Η ενημέρωση της Ελληνικής και διεθνούς κοινής γνώμης καθώς και του επιστημονικού ή ασχολουμένου με συναφή θέματα προσωπικού και Ιδρυμάτων της ημεδαπής και της αλλοδαπής.

Η υλοποίηση του σκοπού της Εταιρείας επιτυγχάνεται με :

▷ Διενέργεια ερευνών από τα μέλη της Εταιρείας ή και ανεξάρτητους ειδικούς μελετητές σε θέματα του ενδιαφέροντος της Εταιρείας.

▷ Παρουσίαση των θεμάτων αυτών, αλλά και λοιπών αναλύσεων, υπό μορφή διαλέξεων, σεμιναρίων, συνεδρίων, ημερίδων ή ανακοινώσεων στον Τύπο, η έκδοση εντύπων ή ειδικών περιοδικών ως και οργάνωση συνεδρίων για παρουσίαση θεμάτων τόσο στο εσωτερικό όσον και στο εξωτερικό.

▷ Συνεργασία με τους κρατικούς φορείς, οργανισμούς, αλλά και συναφή ιδρύματα του εσωτερικού και του εξωτερικού για την ανάλυση θεμάτων που αφορούν στην ανταλλαγή πληροφοριών και την από κοινού μελέτη θεμάτων κοινού ενδιαφέροντος. Η Εταιρεία ήδη συνεργάζεται με τα Υπουργεία Εξωτερικών, Αμύνης και Αιγαίου.

▷ Έκδοση διμηνιαίου περιοδικού με τον τίτλο **"Προβληματισμοί"** με θέματα συναφή με τον γενικό σκοπό της Εταιρείας.

Σε τούτον τον αγρόν,
εγγύς της Ιεράς Μονής
Αγίου Νικολάου Κλεισούρας
βαθείά στην Βόρεια Ήπειρο,
θα συναντήσεις
πεσόντων, υπέρ πατρίδος
οκτακοσίων Ελλήνων τα οστά.

Ελλήνων του '40,
της τότε χώρας των ανδρείων.
Ω... Αντίολε, στρατιωτών φωνής
αφύπνισον
την των ενεστώτων μακαρίων
κοιμωμένην συνείδησιν.